

Sjukersättning och aktivitetsersättning

– förmåner vid invaliditet enligt EU-rätten och avtal om social trygghet

En vägledning är i första hand ett stöd för Försäkringskassans medarbetare vid ärendehandläggning och utbildning. Den innehåller en samlad information om vad som gäller på det aktuella området, uppdelat på tillämpnings- och metodstödsavsnitt.

En vägledning kan innehålla beskrivningar av

- författningsbestämmelser
- allmänna råd
- förarbeten
- rättspraxis
- JO:s beslut

En vägledning kan även innehålla beskrivningar av hur man ska handlägga ärenden på det aktuella området och vilka metoder som då ska användas.

Vägledningarna uppdateras fortlöpande. Ändringar arbetas in i den elektroniska versionen. Den elektroniska versionen hittar du på [http://www.forsakringskassan.se/Om Försäkringskassan/Dina rättigheter och skyldigheter/Vägledningar och rättsliga ställningstaganden – Vägledningar](http://www.forsakringskassan.se/Om_Forsakringskassan/Dina_rattigheter_och_skyldigheter/Vagledningar_och_rattsliga_stallningstaganden_-_Vagledningar).

Du som arbetar på Försäkringskassan hittar dem också på Fia.

Upplysningar: Försäkringskassan
Rättsavdelningen

Innehåll

Förkortningar	7
Sammanfattning.....	8
Läsanvisningar	10
1 Sjukersättning och aktivitetsersättning – förmåner vid invaliditet enligt förordning 883/2004	11
1.1 Allmänt om samordning och beräkning av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt förordning 883/2004	11
1.2 Vem kan få sin ersättning samordnad och beräknad enligt förordningen?	11
1.3 Olika typer av lagstiftning för invaliditetsförmåner inom EU/EES	12
1.3.1 <i>Invaliditetsförmån enligt typ A-lagstiftning</i>	12
1.3.2 <i>Invaliditetsförmån enligt typ B-lagstiftning</i>	13
1.3.3 <i>Personen har enbart omfattats av typ A-lagstiftning – ansökan enligt kapitel 4 i förordning 883/2004</i>	13
1.3.4 <i>Personen har omfattats av typ A-lagstiftning och typ B-lagstiftning eller enbart av typ B-lagstiftning – ansökan enligt kapitel 5 i förordning 883/2004</i>	14
2 Inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning (ISA) vid invaliditet enligt förordning 883/2004	15
2.1 Allmänt om ISA	15
2.1.1 <i>Försäkrad för ISA enligt förordning 883/2004</i>	15
2.1.2 <i>ISA enligt pro rata-temporis</i>	16
2.1.3 <i>Rätt till ISA genom att förskjuta ramtiden</i>	16
2.2 Försäkringsperioder	16
2.2.1 <i>Svenska försäkringsperioder</i>	17
2.2.2 <i>Försäkringsperioder i annat medlemsland</i>	17
2.2.3 <i>Finska arbetsperioder</i>	17
2.2.4 <i>Försäkringsperioder för beräkning</i>	17
2.3 Beräkning av antagandeinkomst enligt SFB	18
2.4 Beräkning av antagandeinkomst enligt förordning 883/2004	18
2.4.1 <i>Rätt till förskjuten ramtid</i>	18
2.4.2 <i>Genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster</i>	19
2.4.3 <i>Omräknade bruttoårsinkomster</i>	21
2.5 Samordning av ISA enligt kapitel 4 i förordning 883/2004	22
2.6 Samordning av ISA enligt kapitel 5 i förordning 883/2004	23
2.7 Beräkning av oberoende och pro rata–beräknad inkomstrelaterad ersättning	23
2.7.1 <i>Oberoende belopp – steg 1</i>	23
2.7.2 <i>Pro rata beräknat belopp – steg 2</i>	24
2.7.3 <i>Jämförelse mellan pro rata-beräknat belopp och oberoende belopp – steg 3</i>	25
2.7.4 <i>Beräkningen av de 3 stegen</i>	25
2.8 Försäkringsperioder kortare än ett år	29
3 Sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning (GSA) vid invaliditet enligt förordning 883/2004.....	31
3.1.1 <i>Försäkringsperioder och bosättningsperioder i annat medlemsland</i>	31
3.2 Allmänt om GSA och förordning 883/2004	31

3.2.1	<i>Försäkrad för GSA enligt förordning 883/2004</i>	31
3.2.2	<i>Försäkrad vid försäkringsfallet med stöd av förordning 883/2004</i>	31
3.2.3	<i>Sammanläggning av försäkringsperioder/bosättningsperioder i annat medlemsland</i>	32
3.3	Bosättningsperioder.....	33
3.3.1	<i>Bosättningsperioder enligt SFB</i>	33
3.3.2	<i>Perioder vid beräkning av teoretiskt belopp</i>	34
3.3.3	<i>Försäkringsperioder i Norden</i>	34
3.3.4	<i>Försäkringsperioder i Finland</i>	34
3.3.5	<i>Beräkning av oberoende belopp och pro rata-beräknad GSA</i>	34
3.3.6	<i>Oberoende belopp – steg 1</i>	35
3.3.7	<i>Pro rata-beräknat belopp – steg 2</i>	35
3.3.8	<i>Jämförelse mellan pro rata beräknat belopp och det oberoende beloppet – steg 3</i>	36
3.3.9	<i>Beräkningen enligt de 3 stegen</i>	37
3.4	Försäkrings- och bosättningsperioder kortare än ett år.....	39
3.5	Maximiperioder.....	40
3.6	Pro rata-beräkning av GSA när personen också har inkomstrelaterad ersättning.....	40
3.6.1	<i>Tidigare tolkning av pro rata-beräkning av GSA när det finns inkomstrelaterad ersättning</i>	42
3.6.2	<i>Minimibelopp</i>	45
4	Samordning med andra förmåner enligt SFB vid en gränsöverskridande situation	46
4.1	Samordning med andra förmåner enligt SFB.....	46
4.1.1	<i>Utländska invaliditetsförmåner som kan påverka storleken på garantiersättningen enligt SFB</i>	46
4.2	Samordning enligt förordning 883/2004.....	47
4.3	Förmåner av samma slag.....	47
4.4	Svenska anteckningar i bilaga IX till förordning 883/2004.....	48
4.4.1	<i>Hur tillämpas förordningens samordningsbestämmelser på inkomstrelaterad ersättning?</i>	48
4.4.2	<i>Hur tillämpas förordningens samordningsbestämmelser på garantiersättningen?</i>	49
4.4.3	<i>Exempel på samordning med förmåner av samma slag</i>	49
4.4.4	<i>Proportionering enligt nordiska konventionen</i>	53
4.5	Lyft sjukersättning och samordning med förmåner av samma slag.....	55
4.5.1	<i>Metodstöd – så här pro rata-beräknar du en lyft sjukersättning</i>	56
4.6	Förmåner av annat slag.....	56
4.6.1	<i>Avdrag för yrkesskadelivränta</i>	57
4.6.2	<i>Avdrag för yrkesskadelivränta som betalas ut från ett annat medlemsland</i>	57
4.6.3	<i>Arbetskadelivränta</i>	59
5	Ansökan och beslut om invaliditetsförmåner i Sverige och andra medlemsländer	60
5.1	Allmänt.....	60
5.2	Allmänt om ansökan om invaliditetsförmån vid beräkning enligt kapitel 4 i förordning 883/2004.....	60
5.2.1	<i>Ansökan om invaliditetsförmåner när sökanden är bosatt i Sverige</i>	60
5.3	Allmänt om ansökan om invaliditetsförmån vid beräkning enligt kapitel 5 i förordning 883/2004.....	61
5.3.1	<i>Kontaktinstitutionens ansvar</i>	61
5.3.2	<i>Ansökningsdatum</i>	61
5.3.3	<i>Återkallelse av ansökan</i>	62

5.4	Ansökan om invaliditetsförmåner enligt kapitel 5 när sökanden är bosatt i Sverige	62
5.4.1	<i>När Försäkringskassan är kontaktinstitution</i>	63
5.4.2	<i>Provisorisk utbetalning när Försäkringskassan är kontaktinstitution</i>	65
5.5	Ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning vid bosättning i ett annat medlemsland.....	66
5.5.1	<i>Utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning vid bosättning i ett annat nordiskt land</i>	67
5.6	Ansökningsförfarandet inom Norden	69
5.7	Underrättelse om ändrad ersättning till annat medlemsland	69
5.8	Begäran om läkarutlåtande från ett annat medlemsland när det andra landet ska pröva rätt till förmån.....	69
5.8.1	<i>Metodstöd – hantering av begäran E 213 eller läkarutlåtande</i>	70
5.8.2	<i>Metodstöd – begäran om återbetalning</i>	70
6	Utbetalning av sjukersättning och aktivitetsersättning vid utlandsvistelse	71
6.1	Rätt till inkomstrelaterad ersättning vid bosättning i ett annat medlemsland.....	71
6.2	Rätt till garantiersättning vid bosättning i annat medlemsland	71
6.3	Levnadsintyg.....	72
6.4	Betalning direkt till förmånstagaren	73
6.5	På vilket sätt och vid vilken tidpunkt kan sjukersättningen och aktivitetsersättningen betalas ut om en person bor i ett annat medlemsland?.....	73
6.5.1	<i>Skatt</i>	73
7	Övergångsbestämmelser och omräkning av ersättning med hänsyn till förordningarna	74
7.1	Allmänt om övergångsbestämmelserna till förordning 1408/71	74
7.2	Övergångsbestämmelser till förordning 883/2004.....	74
7.3	Ansökan om rätt till förmån efter tidigare avslag eller innehållande av förmån.....	75
7.3.1	<i>Metodstöd – handläggning vid ansökan om rätt till förmån</i>	75
7.3.2	<i>Från och med när kan den svenska förmånen beviljas?</i>	75
7.4	Begäran om omräkning av förmåner som har beviljats i ett eller flera medlemsländer	76
7.4.1	<i>Metodstöd – handläggning vid ansökan om omräkning</i>	76
7.4.2	<i>Från och med när kan den svenska förmånen omräknas?</i>	77
7.5	Automatisk omräkning av beviljad förmån i ett medlemsland efter ansökan om förmån i ett annat medlemsland	77
7.5.1	<i>Metodstöd – ansökningsförfarandet</i>	78
7.5.2	<i>Från och med när kan den svenska förmånen omräknas?</i>	78
7.6	Ansökan om förmån som har lämnats in i ett medlemsland före den 1 maj 2010	78
7.6.1	<i>Från och med när kan den svenska förmånen beviljas?</i>	78
8	Överklagande	79
8.1	Omprövning enligt socialförsäkringsbalken	79
8.2	Provisorisk utbetalning.....	79
9	Omräkning av valutor	80
9.1	Valutaomräkning	80
9.2	Vilken växelkurs ska användas?.....	80
9.3	Omräkning av valutor enligt förordning 1408/71.....	81
10	Återbetalning av för mycket utbetald ersättning	82
10.1	Allmänt.....	82

10.2	Återbetalning av för mycket betald ersättning enligt förordning 987/2009	82
10.3	Artikel 72.1 i förordning 987/2009 – pensionsförmåner och andra socialförsäkringsförmåner	82
10.3.1	<i>När kan Försäkringskassan begära ersättning enligt punkt 1?</i>	83
10.4	Artikel 72.2 i förordning 987/2009 – invaliditets- och pensionsförmåner	84
10.4.1	<i>När kan Försäkringskassan begära ersättning enligt punkt 2</i>	85
10.5	Artikel 72.3 i förordning 987/2009 – ekonomiskt bistånd	86
10.6	Återbetalning av för mycket betald ersättning enligt förordning 574/72	86
10.7	Metodstöd – Försäkringskassans hantering av belopp som skickas från institution i annat medlemsland	87
10.8	Metodstöd – Försäkringskassans hantering av de belopp som skickas till institution i annat medlemsland	88
11	Blanketter och intyg	89
11.1	Informationsutbytet enligt de nya förordningarna	89
11.2	Blanketter tas fram av administrativa kommissionen (AK)	89
11.2.1	<i>Kopia av blanketter och structured electronic documents (SED)</i>	89
11.3	Allmän blankett E 001	90
11.4	Intyg P1	90
11.5	Blanketter i E 200-serien för handläggning av sjukersättning och aktivitetsersättning	90
11.5.1	<i>Metodstöd – blanketter i 200-serien för sjukersättning och aktivitetsersättning</i>	90
11.6	SED i P-serien och H-serien för handläggning av sjukersättning och aktivitetsersättning	93
11.6.1	<i>Metodstöd – SED i P-serien och H-serien för sjukersättning och aktivitetsersättning</i>	93
12	Avtal om social trygghet	96
12.1	Nordiska konventionen om social trygghet	96
12.2	Avtalet med Kanada	96
12.2.1	<i>Beräkning</i>	97
12.2.2	<i>Export</i>	97
12.3	Avtalet med USA	98
12.3.1	<i>Beräkning</i>	98
12.3.2	<i>Export</i>	98
12.4	Avtalet med Chile	98
12.4.1	<i>Beräkning</i>	99
12.4.2	<i>Export</i>	99
12.5	Avtalet med länderna i före detta Jugoslavien	99
12.5.1	<i>Metodstöd – hantering av ansökningar om ersättning i avtalsländer i före detta Jugoslavien</i>	99
12.6	Adresser till förbindelseorganen alternativt pensionsorgan i avtalsländerna	100
12.7	Metodstöd – hantering av ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt avtalen om social trygghet med länder utanför EU/EES-området	100
	Källförteckning	102
	Anvisningar till E-blanketter och intyg	105

Förkortningar

AFL	Lagen (1962:381) om allmän försäkring
AK	Administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen
EEG	Europeiska ekonomiska gemenskapen
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EG	Europeiska gemenskapen
EU	Europeiska unionen
EUF-fördraget	Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (fr.o.m. den 1 december 2009)
EUT	Europeiska unionens officiella tidning (fr.o.m. den 1 februari 2003)
Förordning 1408/71	Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen
Förordning 574/72	Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordningen (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen
Förordning 883/2004	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen
Förordning 987/2009	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen
Förordning 1231/2010	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar
GSA	Sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning
ISA	Inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning
PGB	Pensionsgrundande belopp
PGI	Pensionsgrundande inkomst
Prop.	Proposition
PSC	Pensionsskyddscentralen i Finland
RFFS	Riksförsäkringsverkets författningssamling
SFB	Socialförsäkringsbalken
SFBP	Lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken
SofL	Socialförsäkringslagen (1999:799)

Sammanfattning

I denna vägledning beskrivs bestämmelserna om sjukersättning och aktivitetsersättning för personer som både bott eller arbetat i Sverige och i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Dessa förmåner regleras i socialförsäkringsbalken (SFB), förordning 883/2004 och förordning 987/2009. Socialförsäkringsbalken trädde i kraft den 1 januari 2011 och ersatte en rad tidigare lagar inom socialförsäkringsområdet, så som lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) och socialförsäkringslagen (SofL). Av lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (SFBP) framgår att vissa bestämmelser i den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring fortfarande kan tillämpas. Vägledningen beskriver också de avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra länder som omfattar sjuk- och aktivitetsersättning.

I Försäkringskassans vägledning (2013:1) *Sjukersättning* beskrivs bland annat villkoren för rätt till sjukersättning enligt SFB. I Försäkringskassans vägledning (2013:2) *Aktivitetsersättning* beskrivs bland annat villkoren för rätt till aktivitetsersättning enligt SFB. Hur mycket ersättning som ska betalas ut samt reglerna för sjukersättning för försäkrade som omfattas av 37 kap. i socialförsäkringsbalken beskrivs i Försäkringskassans vägledning (2013:3) *Sjukersättning och aktivitetsersättning – beräkning, steglös avräkning m.m.*

I Försäkringskassans vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal* ges en beskrivning av de generella bestämmelserna och principerna som gäller när en person rör sig inom Europeiska unionen (EU), europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller Schweiz samt de bestämmelser som styr vilket lands lagstiftning som är tillämplig för dessa personer.

Försäkringskassans vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* behandlar de viktigaste bestämmelserna som styr Försäkringskassans verksamhet inom det förvaltningsrättsliga området.

Vägledningarna ska vara ett stöd i det dagliga arbetet hos Försäkringskassan så att bestämmelserna tillämpas på ett riktigt sätt.

Syftet med denna vägledning är att vara ett hjälpmedel för den som handlägger ärenden om sjukersättning och aktivitetsersättning för personer som både bott eller arbetat i Sverige och i ett annat EU-land eller ett avtalsland. Vägledningen förklarar SFB, avtal och förordningarna 883/2004 och 987/2009 som handläggaren har att tillämpa. Eftersom vägledningen är en beskrivning av gällande rätt hänvisas den som vill läsa bestämmelsen i sin helhet till respektive författning.

Vägledningen förklarar hur samordningen och beräkningen ska göras av

- förmåner vid invaliditet enligt kapitel 4 i förordning 883/2004
- förmåner vid invaliditet enligt kapitel 5 i förordning 883/2004 i vissa fall.

Vägledningen beskriver också ansökningsförfarandet inom EU.

I de exempel där det förekommer beräkning är det, om inte annat nämns, prisbasbeloppet för år 2018 som används, det vill säga 45 500 kronor. Exempelen utgår från beräkningar från och med oktober 2015, dvs. med procentsatsen 64,7 procent för beräkning av inkomstrelaterad ersättning. För omräkningar av inkomstrelaterad ersättning innan dess ska den tidigare procentsatsen på 64 procent användas.

Vägledningen är indelad i 12 kapitel, som vart och ett behandlar ett område. Varje kapitel är även indelat i avsnitt och inleds med en kort beskrivning av innehållet.

Kapitel 1–3 beskriver samordning och beräkning av inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning och garantiersättning enligt förordning 883/2004.

Kapitel 4 beskriver samordningsreglerna enligt SFB och förordning 883/2004 som gäller när en person har både sjukersättning eller aktivitetsersättning och invaliditetsförmåner från andra medlemsländer eller svensk eller utländsk yrkesskadelivränta.

Kapitel 5 handlar om ansökningsförfarandet när en person vill ha sjukersättning eller aktivitetsersättning och har omfattats av flera länders lagstiftning. Det handlar också om beslut om ersättning enligt bestämmelserna i förordning 883/2004 och förordning 987/2009.

Kapitel 6 behandlar hur rätten till utbetalning av sjukersättning eller aktivitetsersättning påverkas vid utlandsvistelse och andra utbetalningsfrågor vid utlandsvistelse.

I kapitel 7 ges en beskrivning av Försäkringskassans handläggning när en person har begärt omräkning av sjukersättning eller aktivitetsersättning med hänsyn till förordning 883/2004 eller ansökan om att beviljas förmån med hänsyn till övergångsbestämmelserna till förordningen.

Kapitel 8 beskriver hur en person kan överklaga ett beslut som har beräknats enligt förordning 883/2004.

Kapitel 9 beskriver vilken växelkurs som Försäkringskassan ska använda i olika situationer.

Kapitel 10 behandlar i vilka situationer Försäkringskassan kan få tillbaka ersättning genom att vända sig till socialförsäkringsinstitutionen i det andra medlemslandet. Det beskrivs också när socialförsäkringsinstitutionen i det andra medlemslandet kan begära motsvarande ersättning från Försäkringskassan.

I kapitel 11 ges en kortfattad beskrivning av de blanketter som Försäkringskassan använder när personer som varit omfattade av två eller flera medlemsländers lagstiftningar ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

I kapitel 12 beskrivs slutligen de avtal om social trygghet som Sverige har ingått med länder inom EU/EES och andra länder.

Läsanvisningar

Denna vägledning ska vara ett stöd för Försäkringskassans medarbetare i handläggningen och vid utbildning.

Vägledningen redovisar och förklarar lagar och andra bestämmelser. Den redogör för de delar av lagens förarbeten som är särskilt viktiga för att förstå hur lagen ska tillämpas. Den redogör också för rättspraxis och för Försäkringskassans rättsliga ställningstaganden.

Vägledningen innehåller också en beskrivning av hur man ska handlägga ärenden och vilka metoder som då ska användas för att åstadkomma både effektivitet och kvalitet i handläggningen. Rubriken till sådana kapitel eller avsnitt inleds med ordet Metodstöd.

Hänvisningar

I vägledningen finns hänvisningar till lagar, förordningar och föreskrifter. Det finns också hänvisningar till allmänna råd, Försäkringskassans rättsliga ställningstaganden, interna styrdokument, förarbeten, rättsfall, JO-beslut och andra vägledningar. I vägledningen finns även hänvisningar till avtal om social trygghet och förordningar, främst förordningarna 883/2004 och 987/2009. Dessa hänvisningar finns antingen i löpande text eller inom parentes i direkt anslutning till den mening eller det stycke den avser.

Sist i vägledningen finns en källförteckning som redovisar de lagar, förordningar, domar med mera som nämns i vägledningen.

Exempel

Vägledningen innehåller också exempel. De är komplement till beskrivningarna och åskådliggör framför allt hur en ersättning ska beräknas.

Historikbilaga

Denna vägledning har reviderats. I historikbilagan finns en kortfattad beskrivning av de sakliga ändringar som gjorts i respektive version av vägledningen. Genom att läsa historikinformationen får du en överblick över de viktigaste nyheterna i den här versionen.

Att hitta rätt i vägledningen

I vägledningen finns en innehållsförteckning. Den är placerad först och ger en översiktssbild av vägledningens kapitel och avsnitt. Med hjälp av fliken "Bokmärken" i vänsterkanten kan du navigera mellan avsnitten. Det finns också en sökfunktion för att hitta enstaka ord och begrepp.

1 Sjukersättning och aktivitetsersättning – förmåner vid invaliditet enligt förordning 883/2004

Detta kapitel ger en allmän beskrivning om inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning samt garantiersättning vid en gränsöverskridande situation med ett annat EU/EES-land. Vid tillämpning av förordning 883/2004 anses dessa vara svenska förmåner vid invaliditet (Sveriges lagstiftningsförteckning enligt artikel 9 i förordning 883/2004).

Avsikten med förordningarna är att samordna förmåner från de olika medlemsländerna. Avsikten är däremot inte att harmonisera medlemsländernas lagstiftningar. Det är varje lands lagstiftning som avgör vilka villkor som en person måste uppfylla för att få rätt till ersättning, så länge som de är i enlighet med EU-rätten.

Kriterierna för att bevilja sjukersättning eller aktivitetsersättning finns i vägledningarna (2013:1) och (2013:2). Hur ersättningens storlek beräknas finns i vägledningen (2013:3).

1.1 Allmänt om samordning och beräkning av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt förordning 883/2004

Om en person har arbetat eller bott i minst två medlemsländer kan han eller hon få sin sjukersättning eller aktivitetsersättning beräknad med hänsyn till bestämmelserna i förordning 883/2004. Hur stor ersättningen blir med hänsyn till förordningen är framför allt beroende av vilken typ av lagstiftning som personen har varit omfattad av i Sverige och andra medlemsländer, A- eller B-lagstiftning.

- Av kapitel 4 i förordningen framgår att ersättningen ska beräknas enligt nationell lagstiftning, men endast i det medlemsland där personen var försäkrad vid tidpunkten för försäkringsfallet.
- Av kapitel 5 i förordningen framgår att ersättningen ska beräknas på två sätt: enligt nationell lagstiftning och enligt pro rata temporis-principen. Det högsta beloppet ska betalas ut.
- De olika typerna av lagstiftning beskrivs närmare i avsnitt 1.3.1 – 1.3.4.

1.2 Vem kan få sin ersättning samordnad och beräknad enligt förordningen?

Om en person uppger för Försäkringskassan att han eller hon har arbetat eller bott i minst två medlemsländer ska Försäkringskassan alltid ta reda på om han eller hon har rätt att få sin ersättning beräknad med hänsyn till bestämmelserna i förordning 883/2004.

Personen kan ha rätt till det om han eller hon:

- omfattas av den personkrets som anges i förordning 883/2004
- har fullgjort försäkrings- eller bosättningsperioder i Sverige och ett annat medlemsland
- är försäkrad för arbete eller bosättning i Sverige eller annat medlemsland

För att det ska vara möjligt att ta ställning till vilket eller vilka regelverk som ska tillämpas, krävs att man tar reda på vilken situation som personen befinner sig i. Det handlar alltså om information som indikerar att ett visst regelverk kan vara aktuellt att tillämpa.

I och med att förordning 883/2004 går före de svenska bestämmelserna krävs att Försäkringskassan är uppmärksam på att en bestämmelse i förordningen kan påverka tillämpligheten av SFB. En person som omfattas av förordning 883/2004 kan t.ex. ha rätt till bosättningsbaserade förmåner från Sverige, även om han eller hon inte bor i Sverige.

Det finns ingen tidsgräns för hur länge en person måste ha varit försäkrad i respektive medlemsland för att ha rätt att få sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beräknad enligt förordning 883/2004. Något krav på att personen måste beviljas en motsvarande ersättning från det andra landet finns heller inte.

Läs mer

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om regelverkens förhållande till varandra och de bedömningssteg du ska använda för att säkerställa att rätt regelverk används. I den vägledningen kan du även läsa mer om förordning 883/2004 och den personkrets som förordningen är tillämplig på.

I vägledningen (2013:1) kan du läsa om vem som är försäkrad för sjukersättning och i vägledningen (2013:2) om vem som är försäkrad för aktivitetsersättning. I artikel 2 i förordningen 883/2004 och i vägledningen (2017:1) kan du läsa om personkretsen och i artikel 44 och 46 i förordningen om förmåner vid invaliditet.

1.3 Olika typer av lagstiftning för invaliditetsförmåner inom EU/EES

För att samordna och beräkna sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt förordning 883/2004 behöver man veta vilken typ av lagstiftning personen har varit omfattad av i det andra berörda medlemslandet. Det avgör om det är bestämmelserna i kapitel 4 eller 5 i förordningen som ska användas vid beräkningen.

Förmåner vid invaliditet delas in i två huvudgrupper: typ A-lagstiftning respektive typ B-lagstiftning.

1.3.1 Invaliditetsförmån enligt typ A-lagstiftning

Enligt förordning 883/2004 avses med typ A-lagstiftning en lagstiftning enligt vilken invaliditetsförmånernas storlek är oberoende av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd (artikel 44.1 i förordning 883/2004). Länder som har typ A-lagstiftning beräknar alltså förmånens storlek oberoende av fullgjorda försäkringsperioder. För att få rätt till en invaliditetsförmån enligt typ A krävs att den enskilde är försäkrad för förmånen vid tidpunkten för försäkringsfallet. Den enskilde kan endast få ersättning från det land där han eller hon var försäkrad vid tidpunkten för försäkringsfallet.

Medlemsländer som har sådana system ska förteckna dessa i bilaga VI till förordning 883/2004. Den inkomstrelaterade sjukersättningen och aktivitetsersättningen är en invaliditetsförmån enligt typ A-lagstiftning, eftersom den anses vara oberoende av försäkringsperioder. Förmånen är därför antecknad i bilagan. (Artikel 44.1 i förordning 883/2004 och bilaga VI till förordningen och prop. 2000/01:96 s. 168 och s. 171)

1.3.2 Invaliditetsförmån enligt typ B-lagstiftning

Enligt förordning 883/2004 avses med typ B-lagstiftning all annan lagstiftning än typ A-lagstiftning. Länder som har lagstiftning enligt typ B beräknar förmånens storlek utifrån tillgodoräknade försäkringsperioder.

Sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning är en förmån enligt typ B-lagstiftning, eftersom ersättningens storlek är beroende av dels fullgjorda, dels antagna framtida försäkringsperioder (prop. 2000/01:96 s. 168).

I de fall förtidspension eller sjukbidrag i form av folkpension eller tilläggs pension, som var av typ B, har omvandlats till inkomstrelaterad sjukersättning ska ersättningen betraktas som en förmån vars belopp är beroende av försäkringsperiodernas längd, det vill säga typ B (prop. 2000/01:96 s. 168).

1.3.3 Personen har enbart omfattats av typ A-lagstiftning – ansökan enligt kapitel 4 i förordning 883/2004

Om en person enbart har fullgjort försäkrings- eller bosättningsperioder enligt typ A-lagstiftning ska han eller hon få sin rätt till invaliditetsförmån prövad enligt kapitel 4 i förordning 883/2004. Institutionen i det medlemsland, vars lagstiftning var tillämplig vid tidpunkten för försäkringsfallet, ska pröva personens rätt till en invaliditetsförmån. Det är bara detta land som får pröva om personen uppfyller villkoren för att beviljas en invaliditetsförmån beräknad enligt typ A-lagstiftning. (Artikel 44 i förordning 883/2004)

Detta innebär att en invaliditetsförmån enligt typ A-lagstiftning endast kan betalas ut av det medlemsland där personen var försäkrad vid försäkringsfallet. Ingen sådan ersättning kan betalas ut från det andra landet. Om en person vid tidpunkten för försäkringsfallet var försäkrad i ett annat EU/EES-land vars ersättning är enligt typ A-lagstiftning kan Försäkringskassan alltså inte betala ut inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Exempel

Carina är bosatt i Estland och ansöker om invaliditetsförmån. Carina har tidigare bott och arbetat i Sverige i 20 år. Institutionen i Estland skickar en ansökan om invaliditetsförmån till Försäkringskassan. Försäkringskassan kan konstatera att Carina endast varit försäkrad i medlemsländer som har typ A-lagstiftning. Försäkringskassan bedömer att Carinas arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och fastställer försäkringsfallet till 2010.

Försäkringskassan konstaterar att Carina var försäkrad i Estland vid tidpunkten för försäkringsfallet. Det betyder att Försäkringskassan inte får pröva om Carina har rätt till inkomstrelaterad sjukersättning. Det blir i stället Estlands sak att pröva om hon kan få en ersättning därifrån.

Försäkringskassan kan bara pröva om Carina kan få rätt till sjukersättning i form av garantiersättning.

Exempel

Ingemar är bosatt i Sverige och ansöker om sjukersättning. Vid utredningen av ansökan framkommer att Ingemar har varit bosatt och arbetat i Storbritannien under tio års tid. Försäkringskassan bedömer att hans arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och fastställer försäkringsfallet till 2010.

Försäkringskassan konstaterar att Ingemar endast varit försäkrad i medlemsländer som har typ A-lagstiftning. Ingemar var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. Detta betyder att det är Försäkringskassan som ska pröva om Ingemar kan beviljas en inkomstrelaterad sjukersättning.

Ansökan ska endast skickas till Storbritannien om det kan bli aktuellt att bevilja Ingemar en garantiersättning. Eftersom Ingemar bedöms få en inkomstrelaterad ersättning som är högre än garantiersättningens garantinivå vidarebefordrar handläggaren ingen ansökan om invaliditetsförmån till Storbritannien.

1.3.4 Personen har omfattats av typ A-lagstiftning och typ B-lagstiftning eller enbart av typ B-lagstiftning – ansökan enligt kapitel 5 i förordning 883/2004

Om en person har omfattats av två eller flera medlemsländers lagstiftningar, av vilka åtminstone en inte är typ A-lagstiftning, ska han eller hon få sin invaliditetsförmån beräknad enligt kapitel 5 i förordning 883/2004 (artikel 46 i förordning 883/2004).

Eftersom garantiersättningen är av typ B-lagstiftning kommer Försäkringskassan alltid beräkna den ersättningen enligt kapitel 5. Den inkomstrelaterade ersättningen kommer att beräknas enligt kapitel 5 om det andra medlemslandets lagstiftning är av typ B-lagstiftning. För mer information om hur ansökningsförfarandet går till, se vidare i avsnitt 5.4.

Exempel

James är bosatt i Sverige och ansöker om sjukersättning. Av ansökan framgår att James också har varit bosatt och arbetat i både Storbritannien och Finland.

Eftersom Storbritannien beräknar enligt typ A-lagstiftning och Finland beräknar enligt typ B-lagstiftning ska Försäkringskassan vidarebefordra James ansökan till båda länderna.

2 Inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning (ISA) vid invaliditet enligt förordning 883/2004

I detta kapitel beskrivs hur ISA ska samordnas enligt förordning 883/2004 och hur ersättningens storlek ska beräknas för personer som omfattas av förordningen och som har arbetat både i Sverige och i annat medlemsland.

Samordningen (dvs. avräkningen) enligt SFB med invaliditetsförmåner från andra länder och utländsk yrkesskadelivränta beskrivs särskilt i kapitel 4.

Läs mer

I vägledningen (2017:1) finns stöd för hur man ska resonera i flera bedömningssteg när en ansökan kommer in samt vad termerna "försäkrad för" och "omfattad av socialförsäkringsskyddet" betyder. Där beskrivs även bestämmelserna om fastställande av tillämplig lagstiftning i förordning 883/2004.

2.1 Allmänt om ISA

ISA fungerar som en inkomstbortfallsförsäkring. Det innebär att en persons rätt till denna ersättning är beroende av hans eller hennes försäkring vid tidpunkten för försäkringsfallet (33 kap. 5 § SFB) och beviljandetidpunkten. Det krävs också att personen tillgodoräknats minst ett år med pensionsgrundande inkomst (PGI) eller pensionsgrundande belopp (PGB) med anledning av tidigare förtidspension eller sjukersättning eller aktivitetsersättning inom ramtiden (34 kap. 2 § SFB).

För en person som omfattas av förordning 883/2004 och som har fullgjort försäkrings- eller bosättningsperioder enligt SFB och lagstiftningen i ett annat medlemsland, ska Försäkringskassan samordna och beräkna ISA enligt förordningen (artikel 44 och 46 i förordning 883/2004).

ISA kan samordnas och beräknas enligt kapitel 4 eller kapitel 5 i förordningen.

- Bestämmelserna i kapitel 4 ska tillämpas när personen endast har omfattats av typ A-lagstiftning.
- Bestämmelserna i kapitel 5 ska tillämpas när personen har omfattats av endast typ B-lagstiftning eller både typ A- och typ B-lagstiftning.

(Artikel 44.2 och 46.1 i förordning 883/2004)

2.1.1 Försäkrad för ISA enligt förordning 883/2004

En person kan uppfylla kravet på att vara försäkrad i Sverige genom att vara det i ett annat land med stöd av artikel 51.3 i förordning 883/2004. Det gör personen genom att vara försäkrad för samma risk (dvs. invaliditetsförmåner) i ett annat medlemsland när försäkringsfallet inträffade eller genom att en förmån motsvarande sjukersättning eller aktivitetsersättning ska betalas ut enligt ett annat medlemslands lagstiftning.

Tillämpning av bestämmelserna i artikel 51.3 i förordning 883/2004 innebär att bestämmelserna i SFB ska tillämpas men att försäkringsvillkoret kan uppfyllas genom försäkring i ett annat medlemsland. Försäkringskassan måste alltså bedöma om

personen var försäkrad för samma risk enligt ett annat lands lagstiftning vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt som ersättningen ska beviljas för att försäkringsvillkoret för ISA ska vara uppfyllt. Personen ska dessutom tidigare ha varit försäkrad för inkomstrelaterad ersättning enligt SFB.

Om övriga villkor är uppfyllda har personen alltså rätt till inkomstrelaterad ersättning enligt SFB.

I de fall som en person kan få rätt till en inkomstrelaterad ersättning med stöd av artikel 51.3, kan Försäkringskassan endast bevilja honom eller henne en pro rata-beräknad ISA (artikel 51.3 jämfört med artikel 52.1 b i förordning 883/2004).

Försäkringskassan ska alltid ta ställning till om personen är försäkrad vid ansökan om ersättning, även om personen tidigare har haft en period med ersättning. Detta eftersom förhållandena kan ha ändrats sedan föregående prövning. Enligt SFB är en person försäkrad för inkomstrelaterad ersättning så länge som den ersättningen betalas ut. Det betyder att personen också uppfyller kravet på att vara försäkrad om han eller hon beviljas en fortsatt inkomstrelaterad ersättning i anslutning till den tidigare ersättningsperioden (6 kap. 9 § SFB).

2.1.2 ISA enligt pro rata-temporis

En person ska uppfylla villkoren för att få ISA även när beräkningen ska göras enligt pro rata temporis-principen. Villkoret för att vara försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt då ersättningen beviljas kan uppfyllas genom tillämpning av bestämmelserna i artikel 51.3 förordning 883/2004. För att få ytterligare information om bestämmelserna i artikel 51.3 i förordningen se avsnitt 3.1.2.. Se också avsnitt 2.7 om pro rata beräkning.

2.1.3 Rätt till ISA genom att förskjuta ramtiden

Om en person har arbetat i Sverige för så länge sedan att ramtiden har passerats kan ramtiden förskjutas bakåt i tiden. Det gäller i de fall som försäkringsfallet inträffade i ett annat medlemsland. Detta innebär att om år med PGI saknas under ramtiden förskjuts ramtiden bakåt i tiden så att den utgår från det år då en person senast hade PGI i Sverige (bilaga XI till förordning 883/2004). På så sätt kan personen uppfylla kravet på minst ett år med PGI eller PGB med anledning av sjukersättning eller aktivitetsersättning. Den förskjutna ramtiden beskrivs utförligare i avsnitt 2.4.1.

2.2 Försäkringsperioder

För att beräkna en inkomstrelaterad ersättning behöver Försäkringskassan utreda vilka försäkringsperioder som personen har fullgjort. Beroende på hur ersättningen ska beräknas, behövs uppgifter om både svenska försäkringsperioder och försäkringsperioder i andra medlemsländer.

För att en period som har tjänats in i ett medlemsland ska räknas som en försäkringsperiod ska den definieras som eller erkännas som period i den lagstiftning enligt vilken den har fullgjorts. (artikel 1 t i förordning 883/2004)

2.2.1 Svenska försäkringsperioder

Svenska försäkringsperioder ska ges för år med

- PGI
- PGB med anledning av sjukersättning eller aktivitetsersättning
- PGB med anledning av förtidspension.

(Artikel 1 t i förordning 883/2004 jämfört med 34 kap. SFB)

Med PGI för intjänandeåren 1960–1998 ska avses den PGI som personen skulle ha haft om avgifterna hade betalats, se vidare i vägledningen (2013:3).

Vid beräkning av ISA enligt förordning 883/2004 ska svenska försäkringsperioder i form av månader användas, det vill säga omvandlas till månader så att 1 år = 12 månader.

Försäkringskassan ska underrätta berört medlemsland om personens svenska försäkringsperioder (artikel 47.5 i förordning 987/2009).

2.2.2 Försäkringsperioder i annat medlemsland

För att en period, som har tjänats in i ett annat medlemsland, ska anses som en försäkringsperiod ska perioden definieras som eller erkännas som en sådan i det medlemslandets lagstiftning. Sådana perioder ska intygas av den behöriga institutionen i det land där försäkringsperioden har fullgjorts. (Artikel 1 t i förordning 883/2004 och artikel 47.5 i förordning 987/2009)

2.2.3 Finska arbetsperioder

Finska försäkringsperioder för personer mellan 16 och 23 år fick till och med år 2004 enligt finsk lagstiftning endast användas för att öppna rätten till pension och inte för beräkning av arbetspensionens storlek. Av det följer att dessa arbetsperioder inte heller i Sverige kan användas på annat sätt, vilket betyder att de inte får användas för beräkning av ISA.

Finland har från och med 2005 infört ändrade regler som ger möjlighet till en längre intjänandetid i Finland. Från och med nämnda år intjänas pension för arbete från och med 18 års ålder (tidigare 23) till 68 års ålder. Det betyder att försäkringsperioder från och med 18 års ålder för tid från och med 2005 får användas för beräkning av ISA.

2.2.4 Försäkringsperioder för beräkning

Vid pro rata-beräkning av ISA används de försäkringsperioder som baseras på arbete och redovisas på andra länders E205-blanketter som perioder som får användas för beräkning av invalidpension eller motsvarande. Om ett land vid beräkning av invalidpension enligt nationell lagstiftning inte använder sig av perioder som baseras på arbete och på sin E205-blankett enbart redovisar försäkringsperioder baserade på bosättning, som försäkringsperioder som får användas för beräkning, får dessa perioder även användas för pro rata-beräkning av ISA. Det gäller exempelvis Danmark och Nederländerna. Omvänt används försäkringsperioder baserade på arbete även för beräkning av garantiersättning om det andra landet inte har bosättningsbaserade försäkringsperioder.

2.3 Beräkning av antagandeinkomst enligt SFB

ISA beräknas på en antagandeinkomst. Antagandeinkomsterna är enligt huvudregeln genomsnittet av de tre högsta omräknade bruttoårsinkomsterna under den ramtid som anges i 34 kap. SFB. Om den försäkrade endast kan tillgodoräkna sig en eller två bruttoårsinkomster under ramtiden ska en eller två bruttoårsinkomster vara 0 kronor (34 kap. 9 § SFB).

För den som är under 30 år och får hel sjukersättning beräknas inkomstrelaterad ersättning på samma sätt som aktivitetsersättning. Antagandeinkomsten för den som är under 30 år kan beräknas på två sätt: enligt huvudregeln eller alternativregeln. Personen har sedan rätt till den högsta antagandeinkomsten (34 kap. 10 § SFB).

Alternativregeln innebär att antagandeinkomsten beräknas på genomsnittet av de två högsta omräknade bruttoårsinkomsterna under en ramtid av tre år. Finns det bara en bruttoårsinkomst under denna ramtid tas det andra året upp med 0 kronor. Som komplement till alternativregeln kan den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), som personen har vid tidpunkten för försäkringsfallet, användas som bruttoårsinkomst för året före försäkringsfallsåret. Denna SGI ska användas om det finns en omräknad bruttoårsinkomst för året före försäkringsfallsåret och SGI är högre än den omräknade bruttoårsinkomsten. SGI kan alltså användas först när Skatteverket har fastställt den pensionsgrundande inkomsten för året före försäkringsfallet (34 kap. 11 § SFB).

För ytterligare information om beräkning av antagandeinkomst enligt SFB hänvisas till kapitel 5 i vägledningen (2013:3).

2.4 Beräkning av antagandeinkomst enligt förordning 883/2004

En person som omfattas av förordning 883/2004 och som har omfattats av både SFB och lagstiftningen i andra medlemsländer, kan få sin antagandeinkomst beräknad på fler sätt än de som anges i den svenska lagstiftningen. Dessa innebär att han eller hon kan få sin antagandeinkomst beräknad

- på de senaste pensionsgrundande inkomsterna i Sverige (inom en förskjuten ramtid), i de fall som han eller hon inte har några svenska bruttoårsinkomster under den ramtid som anges i 34 kap. SFB
- på genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster för år som personen varit försäkrad för arbete i de andra medlemsländerna.

(Bilaga XI till förordning 883/2004)

2.4.1 Rätt till förskjuten ramtid

Om en person har rätt att få sin inkomstrelaterade ersättning beräknad enligt förordning 883/2004 och om han eller hon har arbetat i Sverige för så länge sedan att ramtiden har passerats kan ramtiden förskjutas bakåt i tiden. Det gäller i de fall som försäkringsfallet inträffade i ett annat medlemsland.

Detta innebär att om en person saknar år med PGI under ramtiden förskjuts ramtiden bakåt i tiden så att den utgår från det år då personen senast hade PGI i Sverige. Detta blir det sista året i den förskjutna ramtiden. Ramtiden ska då omfatta så många år som skulle ha gällt enligt 34 kap. SFB om försäkringsfallet hade inträffat i Sverige. Beräkningsunderlaget blir de bruttoårsinkomster som finns under den förskjutna ramtiden. Ramtidens längd bestäms med utgångspunkt från personens ålder vid försäkringsfallet. (34 kap. 3, 10 och 11 §§ SFB och bilaga XI till förordning 883/2004)

Exempel

Kerstin bor i Tyskland och ansöker om sjukersättning. Hon har tidigare bott och arbetat i Sverige. Försäkringskassan utredning visar att Kerstins arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och fastställer försäkringsfallet till 2010. Då var Kerstin 55 år.

Kerstin var försäkrad i Tyskland vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt som ersättningen beviljas. Hon har minst ett år med PGI. Ramtiden är fastställd till åren 2005–2009. Kerstin har emellertid inte tillgodoräknats något år med PGI inom denna ramtid. Det senaste året som hon hade en PGI är 1988. Ny ramtid beräknas därför med 1988 som sista år. Den förskjutna ramtiden i Kerstins fall blir 1984–1988. Detta innebär att Kerstin uppfyller villkoret om minst ett år med PGI, genom att hon har PGI inom den förskjutna ramtiden. Försäkringskassan kan därför bevilja henne inkomstrelaterad ersättning. Ersättningen ska då grundas på de PGI som finns inom den förskjutna ramtiden.

2.4.2 Genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster

Vid beräkning av antagandeinkomst ska Försäkringskassan i förekommande fall beakta år som personen varit försäkrad på grund av arbete i ett annat medlemsland. Det innebär att när en person under ramtiden även har omfattats av ett annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete ska inkomsterna i den eller de medlemsstaterna beaktas på så sätt att de ska anses uppgå till genomsnittet av de svenska bruttoårsinkomsterna under ramtiden. Samma regler gäller även under den förskjutna ramtiden. (Bilaga XI till förordning 883/2004, 34 kap. 4, 6 och 7 §§ SFB)

Personen kan tillgodoräknas sådana genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster under år då det inte finns en svensk bruttoårsinkomst, antingen på grund av att PGI eller PGB saknas eller har fastställts till noll kronor. Det gäller alltså även för år inom ramtiden där PGI eller PGB ännu inte hunnit fastställas av Skatteverket för året innan tidpunkten för försäkringsfallet.

Om en person exempelvis bara har ett år med bruttoårsinkomst i Sverige ska varje år som personen varit försäkrad på grund av arbete i ett annat medlemsland ges en bruttoårsinkomst med motsvarande belopp. Det finns inte någon regel för hur lång period under ett år som personen ska ha varit försäkrad för arbete i det andra landet för få tillgodoräknas en genomsnittsberäknad bruttoårsinkomst för det året.

Bruttoårsinkomst som överstiger 7,5 gånger prisbasbeloppet räknas inte med vid beräkningen av antagandeinkomsten. Den delen av genomsnittsberäknad bruttoårsinkomst som överstiger takbeloppet får därför inte heller tas med. (34 kap. 7 § SFB)

Exempel

Irina är medborgare i Ryssland och bosatt i Sverige och ansöker om sjukersättning. Hon har tidigare varit bosatt och arbetat i Polen. Försäkringskassan fastställer försäkringsfallet till år 2016. Irina var då 54 år. Hon var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt ersättningen ska betalas ut. Irina har minst ett år med PGI inom den fastställda ramtiden. Försäkringskassan räknar därför ut vad hon ska få i inkomstrelaterad ersättning.

Irinas ramtid är fastställd till åren 2011–2015. Hon har två år med svenska bruttoårsinkomster inom den ramtiden. Irina har också under två år inom ramtiden omfattats av lagstiftningen i Polen på grund av sitt arbete där.

Försäkringskassan beräknar genomsnittsinkomsten av de två svenska bruttoårsinkomsterna.

Tabellen nedan visar inkomster inom ramtiden, som är fem år.

År	År med svenska inkomster eller arbete i annat medlemsland		Genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster
2015	Svensk bruttoårsinkomst	225 000 kr	
2014	Svensk bruttoårsinkomst	110 000 kr	
2013	–		
2012	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete		167 500 kr
2011	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete		167 500 kr

Den genomsnittliga bruttoårsinkomsten för år 2011 och 2012 blir 167 500 kr ($225\ 000\ \text{kr} + 110\ 000/2 = 167\ 500\ \text{kr}$).

Exempel

Morgan är bosatt i Tyskland och ansöker om sjukersättning. Han har tidigare varit bosatt och arbetat i Sverige. Försäkringskassan bedömer att Morgans arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och fastställer försäkringsfallet till 2016. Morgan var då 56 år. Morgan uppfyller kraven på försäkringstillhörighet, genom att han var försäkrad vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tid ersättningen ska lämnas, och kravet om att ha minst ett år med PGI inom den fastställda ramtiden. Försäkringskassan räknar därför ut vad Morgan ska få i inkomstrelaterad ersättning.

Morgans ramtid är fastställd till åren 2011–2015. Han har endast 1 år med svenska bruttoårsinkomster inom den ramtiden. Morgan har också under tre år inom ramtiden omfattats av lagstiftningen i Tyskland på grund av sitt arbete där. Försäkringskassan kan därför räkna ut de genomsnittsberäknade bruttoårsinkomsterna för de tre åren.

Tabellen nedan visar inkomster inom ramtiden, som är fem år.

År	År med svenska inkomster eller arbete i annat medlemsland		Genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster
2015	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete		289 500 kr
2014	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete		289 500 kr
2013	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete		289 500 kr
2012	Svensk bruttoårsinkomst	289 500 kr	
2011	Omfattad av SFB på grund av arbete	PGI = 0 kr	

Eftersom Morgan endast har en bruttoårsinkomst i Sverige blir den genomsnittliga bruttoårsinkomsten för år 2015, 2014 och för år 2013 samma som den svenska bruttoårsinkomsten, alltså 289 500 kr.

2.4.3 Omräknade bruttoårsinkomster

Efter att Försäkringskassan beräknat de svenska bruttoårsinkomsterna och eventuella genomsnittsberäknade bruttoårsinkomster ska Försäkringskassan räkna om bruttoårsinkomsterna med hänsyn till förändringarna i prisbasbeloppet till och med det år då ersättningen ska börja betalas ut. Det ska göras för varje år det finns svensk bruttoårsinkomst eller genomsnittsberäknad bruttoårsinkomst.

Omräkningen görs genom att multiplicera bruttoårsinkomsten med kvoten av prisbasbeloppet för det år den inkomstrelaterade ersättningen ska börja betalas ut och prisbasbeloppet för det år bruttoårsinkomsten hänförs till. (34 kap. 8 § SFB)

Vid beräkning av alternativ antagandeinkomst för aktivitetsersättning får även den SGI som personen har vid tidpunkten för försäkringsfallet användas som bruttoårsinkomst för året före försäkringsfallsåret. SGI:n kan också användas om det är en omräknad genomsnittsberäknad bruttoårsinkomst för året före försäkringsfallsåret. (34 kap. 10 och 11 §§ SFB) För mer om alternativregeln se avsnitt 2.6 och vägledningen (2013:3).

Exempel

Dieter är bosatt i Tyskland och ansöker om sjukersättning. Han har tidigare varit bosatt och arbetat i Sverige. Dieter har arbetat sammanlagt 120 månader i Tyskland. Tyskland har beviljat Dieter en invalidpension på 47 000 kronor.

Försäkringskassan bedömer att Dieter har rätt till sjukersättning och fastställer försäkringsfallet till år 2017. Dieter var då 62 år. Sjukersättning kan beviljas från och med september 2017.

Försäkringskassans utredning visar att Dieter var försäkrad i Tyskland vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt ersättningen kan beviljas.

Försäkringskassan bestämmer ramtiden i Dieters fall till fem år (2012–2016). Dieter har emellertid inte något år med PGI inom denna ramtid. Dieter arbetade i Sverige under åren 1972–1995 och 1997–2000, och har alltså 28 år med PGI. Det senaste året som han hade en PGI är år 2000. Ny ramtid beräknas därför med 2000 som sista år. Den förskjutna ramtiden blir under åren 1996–2000.

När ramtiden har förskjutits uppfyller Dieter villkoret om minst ett år med PGI och Försäkringskassan kan bevilja honom en inkomstrelaterad sjukersättning. Försäkringskassans beräkning av ersättningen ska då grundas på de PGI som finns inom den förskjutna ramtiden.

Dieter har också under ett år inom den förskjutna ramtiden omfattats av lagstiftningen i Tyskland på grund av sitt arbete där. Försäkringskassan gör därför en genomsnittsberäkning av de fyra svenska bruttoårsinkomsterna.

Den genomsnittsberäknade bruttoårsinkomsten för år 1996 blir så här:

$(153\ 000 + 139\ 500 + 103\ 000 + 96\ 000) / 4 = 122\ 875$ kronor.

Tabellen nedan visar inkomster inom den förskjutna ramtiden som är fem år.

År	År med svensk bruttoårsinkomst eller arbete i annat medlemsland	Genomsnittsberäknad bruttoårsinkomst	Omräknad bruttoårsinkomst
2000	Svensk bruttoårsinkomst 153 000 kr		$44\,800/36\,600 \times 153\,000 = 187\,279$ kr
1999	Svensk bruttoårsinkomst 139 500 kr		$44\,800/36\,400 \times 139\,500 = 171\,692$ kr
1998	Svensk bruttoårsinkomst 103 000 kr		$44\,800/36\,400 \times 103\,000 = 126\,769$ kr
1997	Svensk bruttoårsinkomst 96 000 kr		$44\,800/36\,300 \times 96\,000 = 118\,479$ kr
1996	Omfattad av annat medlemslands lagstiftning på grund av arbete	122 875 kr	$44\,800/36\,200 \times 122\,875 = 152\,066$ kr

Antagandeinkomsten blir genomsnittet av de tre högsta omräknade bruttoårsinkomsterna: $(187\,279 + 171\,692 + 152\,066)/3 = 170\,346$ kr.

För att få veta hur stor Dieters inkomstrelaterade ersättning sedan blev, se vidare i exemplet i avsnitt 2.7.4.

2.5 Samordning av ISA enligt kapitel 4 i förordning 883/2004

En försäkrad som bara har omfattats av typ A-lagstiftning kan bara få ISA om han eller hon var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. Beräkningen görs då enligt den svenska lagstiftningen. Om personen i stället var försäkrad i ett annat medlemsland vid tidpunkten för försäkringsfallet ska det landet pröva om han eller hon kan beviljas en invaliditetsförmån enligt landets typ A-lagstiftning. (Artikel 44.2 i förordning 883/2004)

Om personen var försäkrad i ett annat medlemsland vid försäkringsfallet fattar Försäkringskassan antingen ett beslut om att avvisa ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller ett beslut om att bifalla ansökan när det gäller ersättning i form av garantiersättning.

Exempel

Gustaf är bosatt i Sverige och ansöker om aktivitetsersättning. Han har arbetat i Storbritannien sedan 2003, men flyttade tillbaka till Sverige under 2010 för att få vård efter en trafikolycka. Innan Gustaf flyttade utomlands var han bosatt och arbetade i Sverige. Försäkringskassan bedömer att Gustaf har rätt till aktivitetsersättning och fastställer tidpunkten för försäkringsfallet till 2009.

Därefter bedömer Försäkringskassan om Gustaf också uppfyller övriga villkor för att få aktivitetsersättning. Den utredningen visar att Gustaf inte kan beviljas inkomstrelaterad ersättning, eftersom han var försäkrad i Storbritannien enligt typ A-lagstiftning vid tidpunkten för försäkringsfallet. Gustaf uppfyller däremot villkoren för att få garantiersättning, dvs. uppfyller försäkringsvillkoren och har minst tre års försäkringstid i Sverige. Försäkringskassan beslutar om att dels avvisa ansökan om ISA och dels bevilja Gustaf en garantiersättning.

2.6 Samordning av ISA enligt kapitel 5 i förordning 883/2004

Försäkringskassan ska beräkna den inkomstrelaterade ersättningen enligt kapitel 5 i förordning 883/2004, i de fall personen har varit omfattad av antingen endast typ B eller både typ A- och typ B-lagstiftning (artikel 46.1 i förordning 883/2004). Kapitel 5 i förordningen skiljer mellan fall där förmånen beräknas genom att andra medlemsländers perioder beaktas, och fall där förmånen beräknas utan att andra medlemsländers perioder beaktas (artikel 52 i förordning 883/2004).

Det Försäkringskassan behöver göra är att skilja mellan fall där personen

1. är **försäkrad för arbetsbaserade förmåner i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet**, försäkrad för arbetsbaserade förmåner i Sverige eller försäkrad för samma risk, dvs. invaliditetsförmåner, i annat medlemsland från och med den tidpunkt ersättningen kan beviljas, och har minst ett år med PGI
2. är **försäkrad för samma risk, dvs. invaliditetsförmåner, i ett annat medlemsland vid tidpunkten för försäkringsfallet**, försäkrad för arbetsbaserade förmåner i Sverige eller i annat medlemsland från och med den tidpunkt ersättningen kan beviljas, och har minst ett år med PGI.

I det första fallet ska den ersättning som beräknas enligt SFB (dvs. det oberoende beloppet) jämföras med den ersättning som är beräknad enligt pro rata temporis-principen. (Artikel 52.1 a och b i förordning 883/2004)

De båda beloppen ska jämföras och det högsta betalas ut. Innan jämförelsen samordnas ISA enligt SFB med utländska invaliditetsförmåner enligt 34 kap. 14 § SFB (dvs. dessa räknas av). (artikel 52.3 i förordning 883/2004) Se vidare avsnitt 4.3.

I det andra fallet kan personen få rätt till en inkomstrelaterad ersättning med tillämpning av samordningsbestämmelserna i förordning 883/2004. Detta innebär att Försäkringskassan i dessa fall bara beräknar inkomstrelaterad ersättning enligt pro rata temporis-principen. En pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning får aldrig minskas av en invaliditetsförmån som beviljats i ett annat medlemsland. Se vidare avsnitt 4.3 (artiklarna 52–55 i förordning 883/2004)

2.7 Beräkning av oberoende och pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning

Beräkningen enligt kapitel 5 i förordning 883/2004 kan delas upp i **tre steg**:

1. Uträkning av oberoende belopp, enligt SFB, med eventuell samordning (avräkning enligt 34 kap. 14 § SFB) med invaliditetsförmåner från andra länder.
2. Uträkning av pro rata-belopp, vilket görs i två steg. Först beräknas ett teoretiskt belopp och sedan ett faktiskt belopp.
3. Jämförelse mellan oberoende belopp och pro rata-beräknat belopp, varav det högsta beloppet ska betalas ut.

(Artikel 52.1 i förordning 883/2004)

2.7.1 Oberoende belopp – steg 1

Om Försäkringskassan har bedömt att den försäkrade uppfyller villkoren för att beviljas en inkomstrelaterad ersättning helt enligt SFB börjar Försäkringskassan med att beräkna ett *oberoende belopp* (artikel 52.1 a i förordning 883/2004). Detta belopp

är lika med ISA efter eventuell samordning med utländska invaliditetsförmåner från ett annat medlemsland eller från ett land utanför EU/EES enligt 34 kap. 14 § SFB.

Det här steget ska alltså bara göras om personen uppfyller kraven för att få ISA enligt SFB, dvs. utan att tillämpa förordningen. Om det däremot är förordningens samordningsregler som gör att personen har rätt till ISA, gör Försäkringskassan enbart en pro rata-beräkning. Steg 1 i beräkningen blir därför inte aktuellt när personen omfattas av ett annat medlemslands lagstiftning vid försäkringsfallet, eftersom personen då inte uppfyller villkoren för att beviljas ISA helt enligt SFB utan först när vi tillämpar samordningsreglerna i förordning 883/2004. (Artikel 52.1 a i förordning 883/2004)

2.7.2 Pro rata beräknat belopp – steg 2

Pro rata temporis-principen tillämpas vid beräkning av pension och invaliditetsförmåner enligt kapitel 5 i förordning 883/2004 i de fall en förmånstagare till följd av arbete eller bosättning i flera medlemsländer har tjänat in rätt till pension eller invaliditetsförmåner i mer än ett medlemsland. Pro rata temporis-principen innebär i huvudsak att en person har rätt till proportionellt beräknad förmån från vart och ett av de medlemsländer som hon eller han har tjänat in rätt till förmån i. Först beräknas ett teoretiskt belopp och därefter beräknas det faktiska förmånsbeloppet. (Artikel 52.1 b i förordning 883/2004)

I praktiken innebär principen att varje medlemsland gör en beräkning med utgångspunkt från det förmånsbelopp som den försäkrade skulle få från landet, om de försäkrings- och/eller bosättningsperioder som hon eller han tillgodoräknats i samtliga berörda medlemsländer hade fullgjorts i det aktuella landet.

Det faktiska förmånsbeloppet utgör så stor del av det teoretiska beloppet som motsvarar förhållandet mellan å ena sidan personens försäkrings- och/eller bosättningstid i det aktuella landet före försäkringsfallet, och å andra sidan den sammanlagda försäkrings- och/eller bosättningstiden före försäkringsfallet i samtliga medlemsländer. Det innebär exempelvis att om en person har tillgodoräknats en försäkringstid om 10 år i ett medlemsland och 30 år i ett annat medlemsland, får hon eller han från det första landet 10/40 av den förmån hon skulle ha fått efter 40 års arbete där. Från det andra landet får personen 30/40 av den förmån som skulle ha betalats ut från det landet om hon hade arbetat där under 40 år.

Försäkringskassan ska alltid pro rata-beräkna den inkomstrelaterade ersättningen om personen varit omfattad av typ B-lagstiftning. För att pro rata-beräkna beloppet tar Försäkringskassan fram ett *teoretiskt belopp* och ett *faktiskt belopp*. (Artiklarna 46 och 52.1 b i förordning 883/2004)

Teoretiskt belopp – steg 2 a

Vid pro rata-beräkning av inkomstrelaterad ersättning behöver Försäkringskassan först ta fram ett teoretiskt belopp. Det teoretiska beloppet ska utgöra det belopp som personen skulle kunna göra anspråk på om alla försäkringsperioder i EU/EES hade fullgjorts i Sverige. Eftersom den inkomstrelaterade ersättningen anses vara oberoende av försäkringsperioder ska det teoretiska beloppet vara lika med det svenska beloppet innan samordning görs med invaliditetsförmåner från andra medlemsländer. (Artikel 52.1 b i förordning 883/2004)

Som tidigare beskrivits får en pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning inte minskas med invaliditetsförmåner från andra medlemsländer. Däremot får det teoretiska beloppet minskas med invaliditetsförmåner från länder utanför EU/EES.

Faktiskt belopp – steg 2 b

Med utgångspunkt från det teoretiska beloppet beräknar Försäkringskassan därefter det *faktiska beloppet*. Försäkringskassan ska då beakta samtliga försäkringsperioder som är fullgjorda eller anses vara fullgjorda i medlemsländerna inklusive Sverige under tid före försäkringsfallsåret. (Artikel 54.1 jämfört med artikel 52.1 b förordning 883/2004).

Om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för frivillig försäkring och dessa sammanfaller med de svenska försäkringsperioderna ska Försäkringskassan inte ta hänsyn till de frivilliga perioderna. Om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för obligatorisk försäkring och dessa sammanfaller med de svenska perioderna måste Försäkringskassan utreda var den sökande ska vara försäkrad den aktuella tiden. (Artikel 52.1 b och artikel 12 i förordning 987/2009)

2.7.3 Jämförelse mellan pro rata-beräknat belopp och oberoende belopp – steg 3

I alla de fall som en person har rätt att få både ett oberoende belopp och ett pro rata-beräknat belopp uträknat ska Försäkringskassan göra en jämförelse mellan de båda beloppen. Personen har alltid rätt till det högsta av dessa båda belopp. Jämförelsen görs efter det att Försäkringskassan samordnat (dvs. avräknat) det oberoende beloppet med eventuella invaliditetsförmåner från andra medlemsländer enligt 34 kap. 14 § SFB (artikel 52.3 i förordning 883/2004).

2.7.4 Beräkningen av de 3 stegen

Nedan förklaras hur de tre stegen i uträkningen går till. Efter varje steg finns exempel som belyser beräkningen. Tänk på att om personen uppfyller villkoren för rätt till inkomstrelaterad ersättning med stöd av förordningen ska steg 1 och steg 3 inte göras.

Oberoende belopp – steg 1

I steg 1 beräknar du ut det oberoende beloppet enligt den svenska lagstiftningen. För att beräkna det oberoende beloppet multiplicerar du antagandeinkomsten

med 0,647 och den andel sjukersättning eller aktivitetsersättning som personen har rätt till. Detta belopp efter eventuell samordning med invaliditetsförmåner från medlemsländer eller länder utanför EU/EES blir det oberoende beloppet.

Formeln ser ut så här:

$$0,647 \times \text{antagandeinkomst} \times \text{andel} - (\text{invaliditetsförmåner från ett annat medlemsland} + \text{invaliditetsförmåner från ett land utanför EU/EES}) = \text{oberoende belopp}$$

Exempel

Nancy är bosatt i Sverige sedan några år tillbaka och ansöker om sjukersättning. Hon har tidigare varit bosatt i Tyskland och Peru. Nancy har beviljats en invalidpension på 23 000 kronor från Peru. Försäkringskassan bedömer att Nancys arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och fastställer tidpunkten för försäkringsfallet till 2011. Nancy har minst ett år med PGI. Försäkringskassan räknar därför ut vad Nancy ska få i ersättning.

Försäkringskassan beräknar hennes inkomstrelaterade ersättning enligt SFB. Antagandeinkomsten är beräknad till 77 280 kronor.

Beräkning enligt SFB, oberoende belopp

$0,647 \times 77\,280 = 50\,000$ kronor
 $50\,000 - 23\,000 = 27\,000$ kronor är
 Nancy's inkomstrelaterade ersättning enligt SFB.

Teoretiskt belopp – steg 2 a

Den pro rata-beräknade ersättningen tas fram i två steg. Först multiplicerar du antagandeinkomsten med 0,647 och den andel sjukersättning eller aktivitetsersättning som personen har rätt till. Detta belopp efter eventuell samordning med invaliditetsförmåner från länder utanför EU/EES blir det teoretiska beloppet.

Formeln ser ut så här:

$(0,647 \times \text{antagandeinkomst}) \times \text{andel} - \text{invaliditetsförmåner från länder utanför EU/EES} = \text{teoretiskt belopp}$

Faktiskt belopp – steg 2 b

Efter att ett teoretiskt belopp tagits fram ska du beräkna ett faktiskt belopp. För att beräkna det faktiska beloppet multiplicerar du det teoretiska beloppet med ett bråktal. I bråktalets täljare lägger du personens fullgjorda svenska försäkringsperioder i form av månader före försäkringsfallsåret, se avsnitt 2.5.1. I nämnaren summeras följande perioder:

- Svenska försäkringsperioder i form av månader före försäkringsfallsåret,
- Försäkringsperioder i annat medlemsland i form av månader före försäkringsfallsåret och endast sådana perioder som kompletterar de svenska försäkringsperioderna, se avsnitt 2.5.4.

(Artikel 52.1 b ii förordning 883/2004 och artikel 12 förordning 987/2009)

I nämnaren redovisar du de sammanlagda perioderna efter att de har avrundats nedåt till närmaste antal hela månader. Avrundning ska göras till hela månader, eftersom en del länder redovisar sina försäkringsperioder i dagar. Detta bråktal multipliceras sedan med det teoretiska beloppet. (34 kap. 4 och 6 §§ SFB och artikel 52.1 b i förordning 883/2004)

Formeln ser ut så här:

$\text{svenska försäkringsperioder} / (\text{svenska försäkringsperioder} + \text{försäkringsperioder i andra medlemsländer}) \times \text{teoretiskt belopp} = \text{faktiskt belopp}$

Exempel

Kalle är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Han har tidigare arbetat i Finland. Försäkringskassan ska räkna ut vad Kalle kan få i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning.

Kalles försäkringsperioder i Sverige före försäkringsfallsåret är 240 månader (20 år) och i Finland 150 månader. De svenska och finska perioderna sammanfaller inte med varandra. Vid pro rata-beräkningen av den inkomstrelaterade sjukersättningen lägger Försäkringskassan därför 240 månader i täljaren och 390 månader i nämnaren. Antagandeinkomsten är tidigare beräknad till 300 000 kronor.

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 300\,000 = 194\,100 \text{ kronor}$$

$$240/390 \times 194\,100 = 119\,446 \text{ kronor}$$

Kalle kan få 119 446 kronor i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning.

Exempel

Pawel är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Han har tidigare arbetat i Polen. Försäkringskassan ska nu beräkna vad Pawel kan få i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning.

Pawels försäkringsperioder i Sverige före försäkringsfallsåret är 324 månader (27 år) och i Polen 108 månader. Under år 2003 arbetade han emellertid både i Polen och i Sverige. Till och med april arbetade han i Polen och resten av året arbetade han i Sverige. Eftersom Sverige beviljar försäkringstid för hela året har Pawel tillgodoräknats 4 månader med försäkringstid i Polen samtidigt som han har försäkringstid för hela året i Sverige. Vid beräkning av det faktiska beloppet lägger Försäkringskassan för det året in 12 månaders svensk försäkringstid i täljaren och 12 månader svensk försäkringstid i nämnaren. De polska 4 månaderna får inte tas med vid beräkningen av det faktiska beloppet, eftersom de utländska försäkringsperioderna endast får användas som komplement till de svenska försäkringsperioderna. Antagandeinkomsten är tidigare beräknad till 225 000 kronor.

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 225\,000 = 145\,575 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$(324/428) \times 145\,575 = 110\,202 \text{ kronor}$$

Pawel kan få 110 202 kr i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning.

Exempel

Petra är bosatt i Tyskland och har beviljats halv sjukersättning. Hon har tidigare bott och arbetat i Sverige. Försäkringskassan ska nu beräkna Petras inkomstrelaterade sjukersättning.

Eftersom Petra var försäkrad i Tyskland vid tidpunkten för försäkringsfallet räknar Försäkringskassan bara ut vad Petra ska få i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning. Petras tillgodoräknade försäkringsperioder i Sverige är 84 månader (7 år). Hennes fullgjorda försäkringsperioder i Tyskland är 180 månader. De svenska och tyska perioderna sammanfaller inte. De sammanlagda försäkringsperioderna är 264 månader. Försäkringskassan har beräknat att Petras antagandeinkomst är 170 118 kronor.

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 170\,118 = 110\,066 \text{ kronor}$$

$$110\,066 \times 0,5 = 55\,033 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:
 $84/264 \times 55\,033 = 17\,511$ kronor

Petra får 17 511 kronor i pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning.

Exempel

I detta exempel beskrivs fortsättningen på beräkningen av Dieter inkomstrelaterade ersättning som påbörjades i exemplet om Dieter i avsnitt 2.4.3. I exemplet räknade Försäkringskassan ut Dieters antagandeinkomst till 170 346 kr.

Eftersom Dieter i exemplet var försäkrad i ett annat land vid försäkringsfallet gör Försäkringskassan bara en pro rata-beräkning av hans inkomstrelaterade ersättning.

Dieters tillgodoräknade försäkringsperioder i Sverige är 336 månader (28 år). I Tyskland är antalet intjänade försäkringsperioder 120 månader. De svenska perioderna och de tyska perioderna sammanfaller inte med varandra.

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:
 $0,647 \times 170\,346 = 110\,214$ kronor

Faktiskt belopp:
 $336/456 \times 110\,214 = 81\,210$ kr. Dieter får 81 210 kronor i inkomstrelaterad sjukersättning.

Jämförelse mellan oberoende belopp och pro rata-beräknat belopp – steg 3

När du har tagit fram det oberoende beloppet och det faktiska beloppet jämför du de bägge beloppen. Personen har sedan rätt till det högsta beloppet. I följande exempel samordnas den inkomstrelaterade ersättningen med en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland. När Försäkringskassan ska göra en sådan samordning finns beskrivet i kapitel 4.

Exempel

Marjatta är bosatt i Sverige och har beviljats halv sjukersättning. Hon har tidigare arbetat i Finland. Finland har beviljat Marjatta invalidpension med 20 000 kronor. Försäkringskassan ska nu beräkna Marjattas sjukersättning enligt förordningen.

Marjatta var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. Hennes försäkringsperioder i Sverige är 408 månader (34 år) och i Finland är 48 månader. Vid pro rata-beräkningen av den inkomstrelaterade sjukersättningen lägger Försäkringskassan 408 månader i täljaren och 456 månader i nämnaren. Försäkringskassan bedömer att Marjattas finska pension får samordnas med den inkomstrelaterade ersättning som ska beräknas enligt SFB. Marjattas antagandeinkomst är beräknad till 194 000 kronor.

Beräkning av oberoende belopp:

$0,647 \times 194\,000 = 125\,518$ kr
 $125\,518 \times 0,5 = 62\,759$ kr
 $62\,759 - 20\,000 = 42\,759$ kr

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 194\,000 = 125\,518 \text{ kr}$$

$$125\,518 \times 0,5 = 62\,759 \text{ kr}$$

Faktiskt belopp:

$$408/456 \times 62\,759 = 56\,153 \text{ kr}$$

Jämförelse:

Det pro rata beräknade beloppet är högre än det oberoende beloppet efter samordning. Marjatta får därför 56 153 kr i inkomstrelaterad ersättning.

Exempel

Siv är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Siv har tidigare arbetat i Tyskland. Tyskland har beviljat Siv invalidpension med 60 000 kronor. Försäkringskassan ska nu beräkna Sivs inkomstrelaterade sjukersättning enligt förordning 883/2004.

Siv var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. Antalet försäkringsperioder som Siv har tillgodoräknats i Sverige är 216 månader (18 år) och antalet försäkringsperioder i Tyskland är 84 månader. Försäkringskassan har beräknat Sivs antagandeinkomst till 220 000 kronor.

Beräkning av oberoende belopp:

$$0,647 \times 220\,000 = 142\,340 \text{ kr} \quad 142\,340 - 60\,000 = 82\,340 \text{ kr}$$

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 220\,000 = 142\,340 \text{ kr}$$

Faktiskt belopp:

$$216/300 \times 142\,340 = 102\,485 \text{ kr}$$

Jämförelse:

Det pro rata beräknade beloppet är högre än det oberoende beloppet efter samordning. Siv får därför 102 485kr i inkomstrelaterad sjukersättning.

2.8 Försäkringsperioder kortare än ett år

En socialförsäkringsinstitution i ett medlemsland behöver inte bevilja en förmån som är beroende av försäkringsperioder, om inte personen har minst ett år med sådana perioder i det landet. Men om den nationella lagstiftningen ger rätt till förmånen för perioder som är kortare än ett år ska förmånen beviljas (artikel 57.1 i förordning 883/2004).

Vid beräkningen av det faktiska beloppet ska Försäkringskassan inte ta med sådana försäkringsperioder som intjänats i ett annat medlemsland om perioderna har en kortare längd än ett år och det andra landet därför inte beviljar en förmån för dem (artikel 52.2 jämfört med artikel 52.1 b i i förordning 883/2004).

Exempel

Liv är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Hon har tidigare arbetat i Spanien och i Tyskland. Försäkringskassan ska nu beräkna Livs inkomstrelaterade sjukersättning enligt förordningen.

Livs tillgodoräknade försäkringsperioder i Sverige är 240 månader (20 år) och hon har 126 månader i Tyskland, men i Spanien är hennes fullgjorda försäkringsperioder endast sex månader. Berörd socialförsäkringsinstitution i Spanien har meddelat Försäkringskassan att Liv inte kan beviljas en spansk förmån på grund av hon inte har minst 12 månader i Spanien. Det betyder att de spanska perioderna får användas vid beräkningen av det teoretiska beloppet, men inte vid beräkningen av det faktiska beloppet. Men eftersom den inkomstrelaterade ersättningens teoretiska belopp är oberoende av försäkringsperioder använder Försäkringskassan inte alla de spanska perioderna. De sammanlagda försäkringsperioderna, som ska användas vid beräkningen av det faktiska beloppet, är därför 366 månader. Försäkringskassan har tidigare beräknat att Livs antagandeinkomst är 267 000 kr.

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 267\,000 = 172\,749 \text{ kr}$$

Faktiskt belopp:

$$240/366 \times 172\,749 = 113\,278 \text{ kr}$$

Liv får 113 378 kr i inkomstrelaterad ersättning.

3 Sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning (GSA) vid invaliditet enligt förordning 883/2004

I detta kapitel beskrivs villkoren för sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning (GSA) för personer som har arbetat eller bott både i Sverige och i annat medlemsland. Dels beskrivs villkoren för att få rätt till GSA, dels beskrivs hur GSA beräknas.

Samordningen med invaliditetsförmåner från andra länder och utländsk yrkesskadelivränta (dvs. avräkning) enligt SFB beskrivs särskilt i kapitel 4.

3.1.1 Försäkringsperioder och bosättningsperioder i annat medlemsland

För att en period, som har tjänats in i ett annat medlemsland, ska anses som en försäkrings- eller bosättningsperiod ska perioden definieras som eller erkännas som en sådan i det medlemslandets lagstiftning. Sådana perioder ska intygas av den behöriga institutionen i det land där försäkrings- eller bosättningsperioden har fullgjorts (artikel 1 i förordning 883/2004 och artikel 47 C i förordning 987/2009).

Huvudregeln är att en person som arbetar i ett medlemsland omfattas av det landets lagstiftning. Det innebär att den som arbetar i ett medlemsland och samtidigt är bosatt i ett annat, endast får tillgodoräkna sig försäkrings- och bosättningsperioder i arbetslandet (artiklarna 11–13 i förordning 883/2004 och artikel 12 i förordning 987/2009).

3.2 Allmänt om GSA och förordning 883/2004

I avsnitt 1.2 kan du läsa om vem som kan få sin ersättning samordnad och beräknad enligt förordning 883/2004.

GSA är en förmån enligt typ B-lagstiftning, se avsnitt 1.3.2. Den är beroende av försäkringsperiodernas längd och ska därför alltid beräknas enligt kapitel 5 i förordningen.

3.2.1 Försäkrad för GSA enligt förordning 883/2004

Läs mer

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om vem som är försäkrad enligt förordning 883/2004. Där kan du bland annat läsa om vilken lagstiftning en person omfattas av när han eller hon får en kontantförmån.

3.2.2 Försäkrad vid försäkringsfallet med stöd av förordning 883/2004

Det är endast den som är försäkrad vid tidpunkten för försäkringsfallet och senare som kan få rätt till GSA. För att ha rätt till GSA krävs också minst tre års försäkringstid och för att en person ska få oavkortad ersättning fordras minst 40 års försäkringstid fram till och med året före 65 års ålder. Är tiden kortare reduceras GSA med 1/40 för varje år som fattas. (33 kap. 5 § samt 35 kap. 2, 3 och 20 §§ SFB)

En person kan uppfylla kravet på att vara försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet genom att vara det i ett annat land med stöd av artikel 51.3 i förordning 883/2004. Det gör personen genom att vara försäkrad för samma risk (dvs. invaliditetsförmåner) i ett annat medlemsland när försäkringsfallet inträffade eller genom att en förmån motsvarande sjuk- eller aktivitetsersättning ska betalas ut enligt ett annat medlemslands lagstiftning.

Tillämpning av bestämmelserna i artikel 51.3 i förordning 883/2004 innebär att bestämmelserna i SFB ska tillämpas men att försäkringsvillkoret kan uppfyllas genom försäkring i ett annat medlemsland. Försäkringskassan måste alltså bedöma om personen var försäkrad för samma risk enligt ett annat lands lagstiftning vid tidpunkten för försäkringsfallet och från och med den tidpunkt som ersättningen ska beviljas för att försäkringsvillkoret för GSA ska vara uppfyllt. Personen ska dessutom tidigare ha varit försäkrad för GSA enligt SFB. Om övriga villkor är uppfyllda har personen alltså rätt till GSA enligt SFB.

I de fall som en person kan få rätt till GSA med stöd av artikel 51.3, kan Försäkringskassan endast bevilja honom eller henne en pro rata-beräknad GSA (artikel 51.3 jämfört med artikel 52.1 b i förordning 883/2004).

Försäkringskassan ska alltid ta ställning till om personen är försäkrad vid ansökan om ersättning, även om personen tidigare har haft en period med ersättning. Detta eftersom förhållandena kan ha ändrats sedan föregående prövning.

3.2.3 Sammanläggning av försäkringsperioder/bosättningsperioder i annat medlemsland

Om kravet enligt SFB på tre år med försäkringstid inte är uppfyllt, kan en person som omfattas av förordning 883/2004 och har omfattats av SFB och lagstiftningen i ett annat land ändå få rätt till GSA genom tillämpning av bestämmelserna om sammanläggning av försäkrings- och bosättningsperioder (artikel 6 i förordning 883/2004).

För en person som endast har ett eller två år med försäkringstid inklusive framtida försäkringstid i Sverige, ska Försäkringskassan lägga samman den svenska försäkringstiden med försäkrings- eller bosättningsperioder i annat medlemsland. På så sätt kan personen få ihop tre år med försäkringstid och därmed också få rätt till GSA.

En förutsättning för att sammanläggning ska kunna göras är emellertid att personen kunnat tillgodoräkna sig minst ett år med faktisk försäkringstid i Sverige (prop. 2000/01:96, s. 107 och s. 187).

I vissa fall kan även perioder intjänade i tredje land beaktas, till exempel om det är aktuellt att tillämpa ett internationellt avtal om social trygghet eller om det kan bli frågan om hemlandstid.

Syftet med sammanläggningsprincipen är att anställda och egenföretagare som arbetar i ett medlemsland inte ska gå miste om förmåner eller rättigheter som de tidigare har tjänat in i ett annat medlemsland. Det gäller även om de inte är bosatta i landet de arbetar i. Om ett medlemslands lagstiftning kräver en viss tids försäkring, arbete eller bosättning för att en person ska få rätt till en förmån, får personen tillgodoräkna sig sådan tid i ett annat medlemsland för att på så sätt uppfylla kravet. Perioder med försäkring, arbete eller bosättning i ett annat medlemsland räknas alltså med på samma sätt som om de hade fullgjorts i det egna medlemslandet.

I de fall som en person kan få rätt till GSA genom tillämpning av sammanläggningsprincipen, kan Försäkringskassan endast bevilja honom eller

hennes en pro rata-beräknad GSA (artikel 51.1 jämfört med artikel 52.1 b i förordning 883/2004). Någon beräkning av GSA enligt SFB ska alltså inte göras.

Försäkrings- eller bosättningsperioder i ett annat medlemsland som kan sammanläggas med de svenska bosättningsperioderna framgår av den blankett med intygade försäkringsperioder som det aktuella medlemslandet skickat till Försäkringskassan.

Exempel

Rainer som bor i Sverige ansöker om sjukersättning. Han har tidigare bott och arbetat i Tyskland. Försäkringskassan bedömer att Rainer har rätt till sjukersättning och fastställer försäkringsfallet till juni 2010 och att han kan beviljas garantiersättning från och med juni 2010. Rainer har inte arbetat i Sverige och har därför inte rätt till inkomstrelaterad sjukersättning.

Försäkringskassan utreder om Rainer uppfyller kravet på minst tre års försäkringstid i Sverige. Rainer har två års försäkringstid i Sverige, varav ett år är faktisk försäkringstid. Tyskland har intygat att han har 19 år med försäkringsperioder.

Eftersom Rainer har minst ett år med faktisk försäkringstid i Sverige kan Försäkringskassan tillämpa bestämmelserna om sammanläggning av försäkringsperioder. Genom att lägga samman de tyska perioderna med de två åren med försäkringstid i Sverige uppfyller Rainer kravet på minst tre års försäkringstid. Eftersom Rainer får rätt till garantiersättning genom förordningen kan Försäkringskassan enbart bevilja honom en pro rata-beräknad garantiersättning.

3.3 Bosättningsperioder

För att beräkna GSA enligt förordning 883/2004 behöver Försäkringskassan utreda

- vilka faktiska bosättningsperioder som personen har fullgjort i Sverige
- vilka faktiska försäkrings- och bosättningsperioder som personen har fullgjort i annat medlemsland
- vilken framtida försäkringstid som personen kan få grundat på hans eller hennes faktiska försäkringstid i Sverige och inom hela EU/EES inklusive Sverige.

3.3.1 Bosättningsperioder enligt SFB

Som bosättningsperioder enligt SFB vid tillämpning av förordning 883/2004 räknas

- faktisk försäkringstid enligt 35 kap. SFB
- faktisk bosättningsstid enligt 5 kap. den upphävda AFL i lydelsen före 2003.

(35 kap. 4 och 5 §§ SFB, 4 kap. 23 § 1 st. SFBP och artikel 1 i förordning 883/2004)

Faktisk försäkringstid tillgodoräknas från och med det år personen fyller 16 år till och med året före försäkringsfallsåret. Framtida försäkringstid kan ges för tid från och med försäkringsfallsåret till och med det år en person fyller 64 år. (35 kap. 4 och 5 §§ SFB)

Med faktisk försäkringstid menas tid som en person anses ha varit bosatt i Sverige enligt 5 kap. SFB (35 kap. 6 och 7 §§ SFB). Med faktisk försäkringstid ska för tid före 2003 avses bosättningsstid enligt 5 kap. den upphävda AFL (4 kap. 23 § första stycket SFBP). För att få ytterligare information om hur svensk försäkringstid och bosättningsstid beräknas se vägledningen (2013:3).

Vid beräkningen av den faktiska försäkringstiden ska man ta hänsyn till lagvalsreglerna i förordning 883/2004. Om en person på grund av sitt arbete har varit försäkrad för arbetsbaserade förmåner har personen även varit försäkrad för de bosättningsbaserade förmånerna oavsett om han eller hon faktiskt har bott i Sverige eller inte. Det betyder att svensk faktisk försäkringstid ska ges under den tid som arbetet pågår. Omvänt gäller att om en person har bott i Sverige, men arbetat i ett annat medlemsland, kan lagvalsreglerna innebära att personen inte omfattats av SFB:s regler om förmåner vid invaliditet. I sådant fall ska bosättningsperioden i Sverige inte ge försäkringstid för GSA. (artiklarna 11–13 i förordning 883/2004)

Försäkringskassan ska underrätta berört medlemsland om svenska bosättningsperioder. (Artikel 47 i förordning 987/2009). Se vidare i kapitel 11 om vilka blanketter som används.

3.3.2 Perioder vid beräkning av teoretiskt belopp

Vid pro rata-beräkningen av det teoretiska beloppet ska alla faktiska försäkrings- och bosättningsperioder inom EU räknas som svensk faktisk tid. Detta innebär att vid beräkningen av den framtida försäkringstiden ska alla svenska och av behöriga institutioner intygade försäkrings- och bosättningsperioder räknas som faktisk försäkringstid.

3.3.3 Försäkringsperioder i Norden

Du kan läsa om den nordiska konventionen i kapitel 12 i denna vägledning samt i vägledningen (2017:1).

3.3.4 Försäkringsperioder i Finland

Finska försäkringsperioder mellan 16 och 23 års ålder fick till och med år 2004 enligt finsk lagstiftning endast användas för att öppna rätten till pension och inte för beräkning av arbetspensionens storlek. Av det följer att dessa arbetsperioder inte heller i Sverige kan användas på annat sätt, dvs. perioderna kan endast användas för att öppna rätten till GSA och inte för beräkning av beloppets storlek.

Finland ändrade reglerna från och med 2005. Det ger möjlighet till en längre intjänandetid i Finland. Från och med nämnda år intjänas pension för arbete från och med 18 års ålder (tidigare 23) till 68 års ålder. Det betyder att försäkringsperioder från och med 18 års ålder för tid från och med 2005 får användas både för att öppna rätten till GSA och för beräkning av GSA.

3.3.5 Beräkning av oberoende belopp och pro rata-beräknad GSA

Försäkringskassans samordning enligt kapitel 5 i förordning 883/2004 kan delas upp i **tre steg**:

1. Uträkning av ett oberoende belopp enligt den svenska lagstiftningen med eventuell samordning med invaliditetsförmåner från andra länder
2. Uträkning av pro rata-beräknat belopp i två steg. Först beräknas ett teoretiskt belopp och sedan ett faktiskt belopp.
3. Jämförelse mellan oberoende belopp och pro rata-beräknat belopp, varav det högsta beloppet ska betalas ut.

3.3.6 Oberoende belopp – steg 1

Om Försäkringskassan har bedömt att den försäkrade uppfyller villkoren för att beviljas GSA enligt SFB beräknas först ett belopp enligt den svenska lagstiftningen, ett så kallat oberoende belopp. Detta belopp är lika med GSA efter eventuell samordning enligt SFB med inkomstrelaterad ersättning och utländska invaliditetsförmåner från ett annat medlemsland eller från ett land utanför EU/EES.

Det här steget ska alltså bara göras om personen uppfyller kraven för att få GSA enligt SFB, dvs. utan att tillämpa förordningen. Om det däremot är förordningens samordningsregler som gör att personen har rätt till GSA, gör Försäkringskassan enbart en pro rata-beräkning. Steg 1 i beräkningen blir därför inte aktuellt när personen omfattas av ett annat medlemslands lagstiftning vid försäkringsfallet, eftersom personen då inte uppfyller villkoren för att beviljas GSA helt enligt SFB utan först när vi tillämpar samordningsreglerna i förordning 883/2004. (Artikel 52.1 a i förordning 883/2004)

Du kan läsa om hur du beräknar GSA enligt SFB i vägledningen (2013:3).

3.3.7 Pro rata-beräknat belopp – steg 2

Försäkringskassan ska alltid pro rata-beräkna GSA:n om personen varit omfattad av lagstiftning i ett annat medlemsland. Detta gäller både för personer som varit försäkrade i annat medlemsland vid tidpunkten för försäkringsfallet och för personer som var försäkrade i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. För att pro rata-beräkna tar Försäkringskassan fram ett *teoretiskt belopp* och ett *faktiskt belopp*.

Teoretiskt belopp – steg 2 a

Vid en pro rata-beräknad GSA behöver Försäkringskassan först beräkna ett teoretiskt belopp. Det teoretiska beloppet ska utgöra det belopp som personen skulle kunna göra anspråk på om alla fullgjorda försäkrings- och bosättningsperioder inom EU/EES hade fullgjorts i Sverige. (Artikel 52.1 b i förordning 883/2004 och artikel 12 i förordning 987/2009)

Alla försäkrings- och/eller bosättningsperioder som annat medlemsland intygar ska alltså behandlas som faktisk försäkringstid i Sverige. Det innebär att vid beräkning av den framtida försäkringstiden ska alla försäkrings- och bosättningsperioder inom EU/EES räknas som faktisk försäkringstid. Både täljaren och nämnaren maximeras till talet 40 (artikel 56 i förordning 883/2004). Se vidare i avsnitt 3.9.

Både försäkrings- och bosättningsperioder i andra medlemsländer kan användas vid pro rata-beräkningen. Men om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för frivillig försäkring och dessa sammanfaller med de svenska bosättningsperioderna ska Försäkringskassan inte ta hänsyn till de frivilliga perioderna. Om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för obligatorisk försäkring och dessa sammanfaller med de svenska perioderna måste Försäkringskassan utreda var den sökande var försäkrad den aktuella tiden. (Artikel 46.2 och artikel 15 i förordning 574/72)

Om inkomstrelaterad ersättning har beviljats ska den oreducerade inkomstrelaterade ersättningen (64,7 procent av antagandeinkomsten) dras ifrån garantinivån. Se avsnitt 3.6.

Som tidigare beskrivits får en pro rata-beräknad GSA inte minskas med invaliditetsförmåner från ett annat medlemsland. Detta betyder att det teoretiska beloppet endast får minskas med beviljade invaliditetsförmåner från länder utanför EU/EES.

Faktiskt belopp – steg 2 b

Med utgångspunkt från det teoretiska beloppet beräknar Försäkringskassan därefter det *faktiska beloppet*. Vid den beräkningen ska Försäkringskassan endast beakta faktiska försäkrings- och/eller bosättningsperioder som är fullgjorda i medlemsländerna. (Artikel 52.1 b ii i förordning 883/2004)

Försäkringskassan ska alltså inte beakta en framtida försäkringstid. Däremot ska, liksom vid beräkning av det teoretiska beloppet, vare sig täljaren eller nämnaren utgöra ett större tal än 40. Detta bråktal multipliceras därefter med det teoretiska beloppet. (artikel 52.1 b ii i förordning 883/2004)

Precis som vid beräkningen av det teoretiska beloppet får både försäkrings- och bosättningsperioder i andra medlemsländer användas vid beräkning av det faktiska beloppet. Om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för frivillig försäkring och dessa sammanfaller med de svenska bosättningsperioderna ska Försäkringskassan inte ta hänsyn till de frivilliga perioderna. Om perioder som intygas från ett annat medlemsland är perioder i ett system för obligatorisk försäkring och dessa sammanfaller med de svenska perioderna måste Försäkringskassan utreda var den sökande ska vara försäkrad den aktuella tiden. (Artikel 52.1 b ii i förordning 883/2004 och artikel 12 i förordning 987/2009)

Exempel

Helja är bosatt i Finland och ska beviljas hel inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning. Helja har tidigare arbetat och bott i Sverige. Försäkringskassan fastställer försäkringsfallet till 2010 och räknar ut Heljas sjukersättning enligt förordning 883/2004.

Helja har arbetat i Sverige 1994–2009, men varit bosatt i Finland under hela den perioden. Hon har tillgodoräknats bosättningsstid i Finland för åren 1975–1993. Under perioden 1994–2009 har hon tillgodoräknats bosättningsstid i Sverige (med hänsyn till lagvalsreglerna).

Vid pro rata-beräkning av garantiersättningen använder Försäkringskassan den försäkringstid som Helja tillgodoräknats i Sverige, dvs. åren 1994–2009 och de finska bosättningsperioderna 1975–1993. Vid pro rata beräkning av inkomstrelaterad ersättningen använder Försäkringskassan de svenska försäkringsperioderna 1994–2009 och de finska bosättningsperioder, som inte sammanfaller med de svenska försäkringsperioderna, dvs. 1975–1993.

Som faktisk tid används åren 1975–2009. Vid beräkning av det teoretiska beloppet av garantiersättningen får Helja tillgodoräkna sig 40/40-delar.

3.3.8 Jämförelse mellan pro rata beräknat belopp och det oberoende beloppet – steg 3

När en person har rätt att få uträknat både ett oberoende belopp och ett pro rata beräknat belopp ska Försäkringskassan jämföra de båda beloppen. Personen har alltid rätt till det högsta av dessa båda belopp. Jämförelsen görs efter att Försäkringskassan samordnat det oberoende beloppet med eventuella invaliditetsförmåner från andra medlemsländer (artikel 52.3 i förordning 883/2004). Beskrivningar om när GSA får samordnas med invaliditetsförmåner från andra medlemsländer finns i kapitel 4 i denna vägledning.

3.3.9 Beräkningen enligt de 3 stegen

Nedan förklaras hur de tre stegen i uträkningen går till. Texten innehåller även exempel som belyser beräkningen. Tänk på att om personen uppfyller villkoren för rätt till GSA genom förordningen ska steg 1 inte göras. I så fall gör du heller ingen jämförelse enligt steg 3.

Oberoende belopp – steg 1

I steg 1 beräknar du det oberoende beloppet. För att göra det ska du först multiplicera garantinivån med den svenska försäkringstiden dividerat med 40. Detta belopp samordnas med inkomstrelaterad ersättning och invaliditetsförmåner från medlemsländer och/eller länder utanför EU/EES. Efter att beloppet multiplicerats med den andel sjukersättning eller aktivitetsersättning som personen har rätt till får du fram det oberoende beloppet enligt den svenska lagstiftningen.

Formeln ser ut så här:

$$(\text{försäkringstid i Sverige} / 40 \times 2,53 \times \text{prisbasbeloppet} - [\text{inkomstrelaterad ersättning} + \text{invaliditetsförmåner från ett annat medlemsland} + \text{invaliditetsförmåner från ett land utanför EU/EES}]) \times \text{andel} = \text{oberoende belopp}$$

Exempel

Robin är bosatt i Sverige och ansöker om sjukersättning. Han har tidigare varit bosatt i Tyskland och i Kanada. Robin har beviljats en inkomstrelaterad invalidpension på 8 000 kr från Kanada men har fått avslag från Tyskland. Försäkringskassan bedömer att Robin har rätt till halv sjukersättning och fastställer försäkringsfallet till 2016. Ersättningen kan beviljas från och med juni 2016.

Utredningen visar att Robin uppfyller villkoret om minst ett år med PGI för att få inkomstrelaterad ersättning och kravet på minst tre års försäkringstid i Sverige för att få garantiersättning. Försäkringskassan bedömer att Robin är försäkrad i Sverige för vid tidpunkten för försäkringsfallet och vid tidpunkten då ersättningen kan beviljas. Robin uppfyller alltså alla villkor för att få inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Försäkringskassan räknar därför ut hur mycket Robin ska få i halv sjukersättning.

Robins försäkringstid i Sverige är 30 år och Försäkringskassan har tidigare beräknat att hans hela inkomstrelaterade ersättning blir 50 000 kr. Försäkringskassan beräknar Robins garantiersättning enligt SFB så här:

$$(30/40 \times 2,53 \times 45\,500 - (50\,000 + 8\,000)) \times 0,5 = 14\,168 \text{ kronor som blir Robins garantiersättning enligt SFB.}$$

Teoretiskt belopp – steg 2 a

Den pro rata-beräknade GSA:n tas fram i två steg. Först tar du fram ett teoretiskt belopp.

Formeln ser ut så här:

$$([\text{faktisk försäkringstid inom EU/EES} + \text{framtida försäkringstid}]/40) \times ([2,53 \times \text{prisbasbeloppet}] - [\text{reducerad inkomstrelaterad ersättning} + \text{invaliditetsförmåner från länder utanför EU/EES}]) \times \text{andel} = \text{teoretiskt belopp}$$

För att komma fram till vad som ska anges i **täljaren** ska du summera följande perioder:

- svensk faktisk försäkringstid i form av år och eventuellt månader och dagar före försäkringsfallsåret
- försäkrings- och/eller bosättningsperioder i annat medlemsland i form av år och eventuellt månader och dagar före försäkringsfallsåret, men endast sådana perioder som kompletterar de svenska bosättningsperioderna
- framtida försäkringstid, avrundat nedåt i antal hela månader.

Vid beräkningen av den framtida försäkringstiden för det teoretiska beloppet ska alla försäkringsperioder inom EU/EES räknas som svensk försäkringstid. Det innebär att om ett medlemsland har intygat att en person har försäkrings- eller bosättningsperioder ska den tiden användas tillsammans med den svenska faktiska försäkringstiden för att räkna fram den framtida försäkringstiden. Använd bara sådana perioder som kompletterar de svenska bosättningsperioderna.

I täljaren redovisas sedan de sammanlagda försäkrings- och bosättningsperioderna efter avrundning nedåt i närmaste antal hela år. Som nämnts ovan maximeras täljaren och nämnaren till 40. Detta betyder att man alltid ska ange 40 i nämnaren (artikel 56 i förordning 883/2004).

Om inkomstrelaterad ersättning har beviljats ska du dra ifrån den oreducerade inkomstrelaterade ersättningen (64,7 % av antagandeinkomsten) från garantinivån. Se även avsnitt 3.6.

Faktiskt belopp – steg 2 b

Efter att ett teoretiskt belopp tagits fram ska du beräkna ett faktiskt belopp. För att beräkna det faktiska beloppet multiplicerar du det teoretiska beloppet med ett bråktalet. I bråktalet lägger du först personens fullgjorda svenska faktiska försäkringstid i täljaren. Denna svenska faktiska försäkringstid ska vara avrundad nedåt till närmaste antal hela år, eftersom GSA grundas på hela år (35 kap. 4 och 5 §§ SFB).

I nämnaren ska du ta fram och summera följande perioder:

- svensk faktisk försäkringstid i form av år och eventuellt månader och dagar före försäkringsfallet
- försäkrings- eller bosättningsperioder i annat medlemsland i form av år och eventuellt månader och dagar före försäkringsfallsåret och endast sådana perioder som kompletterar de svenska bosättningsperioderna.

Formeln ser ut så här:

$$\text{faktisk svensk försäkringstid} / (\text{faktisk svensk försäkringstid} + \text{försäkrings- och/eller bosättningsperioder i andra medlemsländer}) \times \text{teoretiskt belopp} = \text{faktiskt belopp}$$

Exempel

Marja är 42 år och hon är bosatt i Finland. Hon ska beviljas hel sjukersättning i form av garantiersättning. Hon har tidigare varit bosatt men inte arbetat i Sverige. Försäkringskassan räknar därför ut vad Marja ska få i garantiersättning. De svenska faktiska bosättningsperioderna är sammanlagt 10 år, 7 månader och 15 dagar. Marjas finska bosättningsperioder är 15 år, 4 månader och 16 dagar. Den framtida bosättningsperioden beräknas till 23 år. Marja kan endast få rätt till en pro rata-beräknad garantiersättning eftersom hon var försäkrad i Finland vid tidpunkten för försäkringsfallet. Försäkringskassan beräknar hennes garantiersättning så här:

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

Faktiska försäkringsperioder: 26 år

Faktiska och framtida försäkringsperioder: 40 år

 $40/40 \times 2,53 \times 45\,500 \times 1/1 = 115\,115$ kronor

Faktiskt belopp:

Marja kan få 44 275 kronor i garantiersättning. $[10/26 \times 115\,115]$ **Jämförelse mellan oberoende och faktiskt belopp – steg 3**

När du har beräknat det oberoende beloppet och det faktiska beloppet jämför du de båda beloppen. Personen har sedan rätt till det högsta beloppet.

3.4 Försäkrings- och bosättningsperioder kortare än ett år

En socialförsäkringsinstitution i ett medlemsland behöver inte bevilja en förmån, som enligt landets lagstiftning är beroende av försäkrings- eller bosättningsperioder, om inte personen har minst ett år med sådana perioder i det landet. Men om den nationella lagstiftningen ger rätt till förmånen för perioder som är kortare än ett år ska förmånen dock beviljas (artikel 57 i förordning 883/2004).

Försäkringskassan ska därför inte bevilja en person GSA enligt förordningen om han eller hon inte har minst ett års faktisk försäkringstid i Sverige. Däremot kan Försäkringskassan bevilja GSA enligt den svenska lagstiftningen till en person som har mindre än ett års faktisk försäkringstid men får ihop tre års försäkringstid genom den beräknade framtida försäkringstiden.

Försäkrings- eller bosättningsperioder som intjänats i ett annat medlemsland som är kortare än ett år och som det andra medlemslandet därför inte beviljar en förmån för, får inte tas med vid beräkningen av det faktiska beloppet. Däremot får tiden användas vid beräkning av det teoretiska beloppet. Då ska alla försäkrings- och/eller bosättningsperioder användas oavsett längd (artikel 57.2 jämfört med artikel 52.1 b i förordning 883/2004).

I vissa fall kan Försäkringskassan bli skyldig att bevilja GSA enligt förordningen även om det inte finns minst ett års faktisk bosättningsstid i Sverige (artikel 57 i förordning 883/2004). Det gäller om två villkor är uppfyllda:

- Personen har mindre än ett års försäkringstid i alla medlemsländer vars lagstiftning han eller hon varit omfattad av och han eller hon inte kan beviljas ersättning i något av dessa medlemsländer.
- Sverige är det medlemsland som personen senast varit försäkrad i.

Försäkringskassan ska i dessa fall bevilja GSA som om all försäkrings- eller bosättningsstid i andra medlemsländer hade fullgjorts i Sverige. Men den sammanlagda tiden måste vara minst tre år. Då räknar man också med den svenska framtida försäkringstiden. (Artikel 57.3 i förordning 883/2004 och 35 kap. 3 § SFB)

Exempel

Jane bor i Sverige och ansöker om sjukersättning. När Försäkringskassan handlägger ärendet kommer det fram att Jane tidigare bott och arbetat 11 månader i Nederländerna, 9 månader i Italien och 8 månader i Frankrike. Övrig tid har Jane bott och arbetat på Barbados. Janes faktiska försäkringstid i Sverige är 10 månader och den framtida försäkringstiden är 5 månader. Eftersom Sverige är det land hon varit försäkrad i senast och hon inte kan beviljas ersättning i något av de andra medlemsländerna,

lägger Försäkringskassan samman försäkringsperioderna i Nederländerna, Italien och Frankrike med den svenska försäkringstiden. Efter sammanläggningen blir Janes försäkringstid i Sverige 43 månader vilket blir 3 år efter avrundning nedåt till närmaste antal hela år. På så sätt hon uppfyller kravet om minst tre års försäkringstid och kan beviljas garantiersättning. Det betyder att Försäkringskassan sedan använder kvoten 3/40 vid beräkningen av det teoretiska beloppet och kvoten 3/3-delar vid beräkningen av det faktiska beloppet.

3.5 Maximiperioder

För att få rätt till oavkortad GSA, krävs att en person har minst 40 års försäkringstid i Sverige inklusive framtida försäkringstid (35 kap. 4, 5 och 20 §§ SFB). Om den svenska försäkringstiden tillsammans med försäkrings- eller bosättningsperioder i andra medlemsländer är mer än 40 år ska Försäkringskassan vid beräkning av de teoretiska och faktiska beloppen beräkna den svenska maximiperioden, dvs. 40 års försäkringstid i stället för den fullgjorda periodens totala längd (artikel 56.1 a i förordning 883/2004).

Exempel

Martin som är bosatt i Danmark ska beviljas sjukersättning. Martins faktiska försäkringstid i Sverige är 30 år och hans framtida försäkringstid är 5 år. Martin har 14 år med bosättningsperioder i Danmark. Det teoretiska beloppet beräknas med utgångspunkt från 40/40. Försäkringskassan pro rata-beräknar garantiersättningen så här:

Pro rata-beräkning

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 = 115\,115 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$30/40 \times 115\,115 = 86\,336 \text{ kronor kan Martin få i garantiersättning.}$$

3.6 Pro rata-beräkning av GSA när personen också har inkomstrelaterad ersättning

Bestämmelserna i förordning 883/2004 om sammanträffande av förmåner av samma slag och annat slag gäller enbart förmåner från andra medlemsländer, se avsnitt avsnitt 4.3. Försäkringskassan tillämpar därför inte förordningens samordningsbestämmelser på svensk inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning.

Med svensk inkomstrelaterad ersättning likställs förmåner från länder utanför EU/EES som enligt den svenska lagstiftningen får minska GSA.

Med stöd av principen om likabehandling som finns i artiklarna 52.1 b och 56.1 c i förordning 883/2004 ska den oreducerade inkomstrelaterade sjukersättningen eller aktivitetsersättning minska GSA:n vid pro rata-beräkningen av det teoretiska beloppet. Med oreducerad inkomstrelaterad ersättning menas vad en person skulle ha fått i hel ersättning om han eller hon bott och arbetat hela sitt liv endast i Sverige. Oreducerad inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning är alltså samma som 64,7 procent av antagandeinkomsten.

Exempel

Toivo är 46 år. Han är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Han har tidigare varit bosatt i Finland. Försäkringskassan räknar ut vad Toivo ska få i garantiersättning enligt förordningen. De svenska faktiska bosättningsperioderna är 10 år och den framtida försäkringstiden för beräkning enligt den svenska lagstiftningen är 18 år. De finska bosättningsperioderna är 10 år och sammanfaller inte med de svenska perioderna. Den totala försäkrings- och bosättningsstiden i Sverige och Finland blir 40 år (inklusive framtida försäkringstid beräknad på all faktisk tid inom EU/EES).

Finland har beviljat Toivo folkpension med 30 000 kronor. Försäkringskassan har beräknat att Toivo ska beviljas en pro rata-beräknad inkomstrelaterade ersättning med 27 000 kronor. Den oreducerade inkomstrelaterade sjukersättningen är beräknad till 54 000 kronor.

Försäkringskassan beräknar Toivos garantiersättning så här:

Beräkning av oberoende belopp:

$$28/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 27\,000 \times 1/1 = 53\,581 \text{ kronor}$$

Den finska folkpensionen ska inte minska garantiersättningen, eftersom den är att likställa med en garantiersättning.

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 54\,000 \times 1/1 = 61\,115 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$10/20 \times 61\,115 = 30\,558 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det oberoende beloppet är högre än det pro rata-beräknade beloppet. Toivo har därför rätt att få 53 581 kronor i garantiersättning.

Exempel

Ritva är 53 år. Hon är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Hon har tidigare arbetat och varit bosatt i Finland. Försäkringskassan räknar ut vad Ritva ska få i garantiersättning enligt förordningen. De svenska faktiska bosättningsperioderna är 5 år och den svenska framtida försäkringstiden är beräknad till 14 år. De finska bosättningsperioderna är 10 år. Den totala försäkrings- och bosättningsstiden i Sverige och Finland är 40 år (inklusive framtida försäkringstid beräknad på faktisk bosättningsstid inom hela EU/EES).

Finland har beviljat folkpension med 8 500 kronor. En pro rata-beräknad inkomstrelaterade ersättning på 32 500 kronor ska betalas ut till Ritva. Den oreducerade inkomstrelaterade sjukersättningen är 106 000 kronor. Försäkringskassan beräknar hennes garantiersättning så här:

Garantiersättning, oberoende belopp:

$$19/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 32\,500 \times 1/1 = 22\,180 \text{ kronor}$$

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 106\,000 = 9\,115 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$5/15 \times 9\,115 = 3\,038 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det oberoende beloppet är högre än det pro rata beräknade beloppet. Ritva har därför rätt att få 22 180 kronor. Ritvas finska folkpension får inte minska hennes garantiersättning, eftersom den är att likställa med en garantiersättning. Se vidare under avsnitt 4.1.1.

3.6.1 Tidigare tolkning av pro rata-beräkning av GSA när det finns inkomstrelaterad ersättning

Det finns två tidigare tolkningar av hur Försäkringskassan skulle pro rata beräkna GSA. Den ena tolkningen användes fram till och med den 11 mars 2007. Den andra tolkningen gällde från och med den 12 mars 2007 till och med 9 december 2009.

Beräkning av ärenden beslutade före 12 mars 2007

I ärenden som rör GSA där slutligt beslut har fattats före Försäkringskassans tidigare rättsliga ställningstagande (FKRS 2007:2) den 12 mars 2007, har pro rata-beräkning av GSA gjorts på följande sätt. Den svenska inkomstrelaterade sjuk- eller aktivitetsersättningen har dragits av med sitt verkliga belopp vid beräkning av det teoretiska beloppet. Det har inneburit att den svenska inkomstrelaterade sjuk- eller aktivitetsersättningen har dragits av med lika många andelar som det faktiska ersättningsbeloppet beräknats till. Detta har medfört att förmånstagaren i förekommande fall har fått ett högre GSA-belopp än vad han eller hon skulle ha fått med den beräkning som gäller från och med den 12 mars 2007.

Exempel

Timo är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Han har tidigare varit bosatt i Finland. Försäkringskassan räknar ut vad Timo ska få i garantiersättning enligt förordning 1408/71. De svenska faktiska bosättningsperioderna är 10 år och den framtida försäkringstiden är beräknad till 10 år. De finska bosättningsperioderna uppgår till 10 år och sammanfaller inte med de svenska perioderna. Den totala försäkrings- och bosättnings-tiden i Sverige och Finland är alltså 30 år (inklusive svensk framtida försäkringstid). Finland har beviljat folkpension med 30 000 kr. En nationellt beräknad inkomstrelaterad ersättning på 24 000 kr ska betalas ut till Timo (efter jämförelse mellan nationellt och faktiskt belopp). Försäkringskassan ska fatta definitivt beslut den 1 mars 2007:

Beräkning enligt SFB:

$$20/40 \times 2,40 \times 40\,300 - 24\,000 \text{ kr} = 24\,360 \text{ kr}$$

Den finska pensionen ska inte minska garantiersättningen, eftersom den är att likställa med en garantiersättning.

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$30/40 \times 2,40 \times 40\,300 - 24\,000 \text{ kr} = 48\,540 \text{ kr}$$

Faktiskt belopp:
 $10/20 \times 48\,540 = 24\,270$ kr

Jämförelse:

Det nationella beloppet är högre än det pro rata-beräknade beloppet och Timo har därför rätt att få detta belopp, dvs. 24 360 kr.

Eftersom dessa beslut inte kan anses vara oriktiga på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning får förmånstagaren med stöd av 113 kap. 3 § SFB behålla sina GSA:er beräknade enligt detta fördelaktigare sätt.

Om Försäkringskassan sedan omprövar detta definitiva beslut, ska omprövningen därför också göras enligt den tidigare regeltolkningen: både för tid före nämnda datum och för tid därefter. Med "omprövar ett tidigare definitivt beslut" avses ärenden där förmånstagaren har begärt att Försäkringskassan ska ompröva beslutet enligt 113 kap. 7 § SFB eller ärenden där Försäkringskassan ändrar det definitiva beslutet enligt 113 kap. 3 § SFB eller ärenden där det definitiva beslutet ändras efter beslut från domstol.

Hur länge en person ska få behålla sin ersättning beräknad enligt den tidigare tolkningen är dock beroende av om han eller hon beviljats en tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning eller en sjukersättning tills vidare.

Det innebär att en person som fått beslut om sjukersättning tills vidare med den förmånligare beräkningen kommer att få behålla beräkningen enligt den gamla regeltolkningen, så länge han eller hon har rätt till sjukersättningen. Det gäller även om Försäkringskassan, efter den 11 mars 2007, fattar beslut om högre eller lägre grad av sjukersättning.

För en person som fått beslut om tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning med den förmånligare beräkningen, innebär detta att han eller hon får behålla beräkningen enligt den gamla regeltolkningen, så länge han eller hon har rätt till ersättningen. För påföljande ersättningsperioder som Försäkringskassan fattar beslut om den 12 mars 2007 eller senare, får han eller hon därför beräkning enligt den nya regeltolkningen, dvs. när den tidsbegränsade sjukersättningen eller aktivitetsersättningen avlöses av en ytterligare ersättningsperiod eller när förmånstagaren dessförinnan beviljas ändrad ersättningsgrad (i de fall som den tidigare ersättningsperioden inte löpt ut) bortfaller alltså rätten till beräkning enligt den gamla regeltolkningen.

Pro rata-beräkning enligt tolkning från 12 mars 2007 till och med den 9 december 2009

Försäkringskassan tog ett rättsligt ställningstagande den 12 mars 2007 som innebar att pro rata-beräkningen ändrades. Den inkomstrelaterade sjukersättningen eller aktivitetsersättningen räknades upp så att värdet på den inkomstrelaterade ersättningen skulle motsvara det genomsnittliga förmånsmässiga värdet av de svenska bosättningsperioderna.

Detta genomsnittliga värde fick man fram genom att den svenska inkomstrelaterade ersättningen, vid beräkning av det teoretiska beloppet, divideras med svensk försäkringstid (faktisk och framtida försäkringstid) och därefter multipliceras med de totala försäkrings- eller bosättningsperioderna inom EU/EES (faktisk och framtida svensk försäkringstid och försäkrings- och/eller bosättningsperioder i andra medlemsländer). Försäkringskassan gjorde därmed en uppräknings av den inkomstrelaterade ersättningen.

Det betyder att försäkrings- eller bosättningstiden i ett annat medlemsland inte bara påverkade garantinivåns storlek utan även inkomstavdragets storlek (FKRS 2007:2).

Med svensk inkomstrelaterad ersättning likställs förmåner från länder utanför EU/EES och Schweiz som enligt den svenska lagstiftningen får minska GSA, se vidare avsnitt 4.1.

Försäkringskassan uppräknar den inkomstrelaterade ersättningen så här:

Hel inkomstrelaterad ersättning/svensk bosättningsperiod inklusive framtida bosättningsperiod \times sammanlagd försäkrings- och/eller bosättningsperiod i EU/EES = uppräknad inkomstrelaterad ersättning

Det var den hela inkomstrelaterade ersättningen som var högst efter jämförelse mellan nationellt och pro rata-beräknat belopp, som skulle räknas upp, dvs. antingen den nationellt beräknade hela inkomstrelaterade ersättningen, efter eventuellt avdrag för invaliditetsförmåner som utbetalades från ett medlemsland eller från ett icke medlemsland, eller den pro rata-beräknade hela inkomstrelaterade ersättningen.

Exempel

Pirjo är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Hon har tidigare arbetat och varit bosatt i Finland. Försäkringskassan räknar ut vad Pirjo ska få i garantiersättning enligt förordning 1408/71. De svenska faktiska bosättningsperioderna är 5 år och den framtida försäkringstiden är beräknad till 20 år. De finska bosättningsperioderna uppgår till 10 år. Den totala försäkrings- och bosättningstiden i Sverige och Finland är 35 år (inklusive svensk framtida försäkringstid). Finland har beviljat folkpension med 8 500 kr. En pro rata-beräknad inkomstrelaterade ersättning på 32 500 kr ska betalas ut till Pirjo (efter jämförelse mellan nationellt och faktiskt belopp). Försäkringskassan beräknar hennes garantiersättning så här:

Garantiersättning enligt nationell lagstiftning:

$$25/40 \times 2,40 \times 40\,300 - 32\,500 \times 1/1 = 27\,950 \text{ kr}$$

Pro rata-beräkning:

Vid beräkning av det teoretiska beloppet uppräknas den svenska inkomstrelaterade sjukersättningen på 32 500 kr till 45 500 kr ($32\,500/25 \times 35 = 45\,500$ kronor) i det teoretiska beloppet eftersom de finska åren ska likabehandlas med de svenska åren.

Teoretiskt belopp:

$$35/40 \times 2,40 \times 40\,300 - 45\,500 = 39\,130 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$5/15 \times 39\,130 = 13\,043 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det nationella beloppet är högre än det pro rata-beräknade beloppet och Pirjo har därför rätt att få detta belopp, dvs. 27 950 kr. Pirjos finska folkpension får inte minska hennes garantiersättning, eftersom den är att likställa med en garantiersättning. Se vidare under avsnitt 10.1.1 vad som gäller beträffande samordning av förmåner från olika medlemsländer.

3.6.2 Minimibelopp

I artikel 58 i förordning 883/2004 finns en bestämmelse om beviljande av ett tillägg om en förmånstagare får lägre ersättning än det minimibelopp som fastställts i bosättningslandets lagstiftning. EU-domstolen har prövat frågan om vad som ska anses vara ett minimibelopp. I ett rättsfall (ECR/1977/2299, Torri, 64/77) prövades vad som ska förstås med minimiförmån i artikel 50 i förordning 1408/71, när en stats lagstiftning inte innehåller minimipension med fast belopp utan i stället beräknas förmånerna på grundval av bland annat varaktigheten av de fullgjorda försäkringsperioderna. Domstolen fann att artikel 50 endast kunde tillämpas i de fall där lagstiftningen i den medlemsstat där arbetstagaren var bosatt, innehöll en minimipension.

I ett annat rättsfall (ECR/1981/3357, Browning, 22/81) framhöll domstolen att begreppet minimiförmån ska tolkas så att det bara gäller när bosättningslandets lagstiftning innehåller en uttrycklig garanti som ska tillförsäkra mottagaren av socialförsäkringsförmåner en minimiinkomst som överstiger det förmånsbelopp, han eller hon kan kräva med hjälp av enbart försäkringsperioder eller bidrag. Av särskilt den sistnämnda domen följer att GSA inte kan vara en sådan förmån som anges i artikel 50 i förordning 1408/71 och inte heller i artikel 58 i förordning 883/2004. I SFB finns inga bestämmelser om fasta minimibelopp för GSA.

4 Samordning med andra förmåner enligt SFB vid en gränsöverskridande situation

SFB anger att sjukersättningen och aktivitetsersättningen kan samordnas med förmåner från andra länder. I detta kapitel beskrivs när förordning 883/2004 begränsar den samordningen. Olika regler gäller vid sammanträffande av förmåner av samma slag och sammanträffande av förmåner av annat slag.

Du kan läsa mer om förordningarna om samordning i vägledningen (2017:1).

4.1 Samordning med andra förmåner enligt SFB

Inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning ska minskas med invaliditetsförmåner som betalas ut från andra länder. (34 kap. 14 § SFB)

Till grund för beräkning av garantiersättning ligger den inkomstrelaterade sjukersättning eller aktivitetsersättning som förmånstagaren har rätt till för samma år. Garantiersättningen kan också minskas med invaliditetsförmåner som betalas ut från andra länder. Med inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning avses även förmåner vid invaliditet enligt utländsk lagstiftning, som inte är att likställa med garantiersättning. (35 kap. 21 och 22 §§ SFB)

Både svensk yrkesskadelivränta och livränta enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring påverkar storleken på sjukersättningen (36 kap. 3–8 §§ SFB).

4.1.1 Utländska invaliditetsförmåner som kan påverka storleken på garantiersättningen enligt SFB

Som framgått tidigare så fungerar garantiersättningen som *en utfyllnad* till den inkomstrelaterade ersättningen. En utländsk invaliditetsförmån som fungerar som *en utfyllnad* till en inkomstrelaterad invaliditetsförmån ska därför inte påverka garantiersättningens storlek. En vägledning om vilka typer av utländsk invaliditetsförmån som enligt SFB kan komma att påverka garantiersättningens storlek får man av förarbetena till den upphävda lagen (1998:702) om garantipension, proposition 1997/98:152, s 73. (Den upphävda lagen (1998:702) om garantipension motsvaras sedan den 1 januari 2011 av kapitlen 65, 66, 67 och 69 i SFB.) De gäller garantipension till ålderspension men är tillämpliga även på garantiersättningen eftersom garantiersättningen är uppbyggd på ett liknande sätt som garantipensionen. Enligt förarbetena kan även *utländsk pension motsvarande den tidigare svenska folkpensionen reducera garantipensionen*.

Den typ av utländsk invaliditetsförmån som enligt SFB skulle kunna reducera garantiersättningen är först och främst *inkomstgrundade förmåner*, till exempel finsk invalidpension i form av arbetspension. När det gäller *pensioner* från de nordiska länderna gäller att såväl dansk folkpension som norsk uføretrygd är sådan pension som enligt SFB kan påverka garantiersättningens storlek. I Danmark fungerar folkpensionen som en *grundförmån* som utgår med ett visst belopp, oavsett den inkomstgrundade förmånens storlek. I Finland fungerar däremot folkpensionen som en utfyllnadsförmån till arbetspensionen, och kan därför enligt SFB inte påverka garantiersättningens storlek. Detsamma gäller grundpensionen i Island som är inkomstprövad och endast betalas ut om annan pension och inkomst inte uppgår till ett visst minimibelopp. Den isländska pensionen kan därför inte heller påverka garantiersättningens storlek i enlighet med bestämmelserna i SFB.

Reglerna i SFB om samordning kan dock begränsas av bestämmelserna i förordning 883/2004. Nedan beskrivs närmare om hur samordningen med en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland enligt SFB begränsas enligt förordningen.

4.2 Samordning enligt förordning 883/2004

Förordningen begränsar samordningen med förmåner från ett annat medlemsland. Olika regler gäller vid sammanträffande av förmåner av samma slag och sammanträffande av förmåner av annat slag. Med sammanträffande av förmåner av samma slag avses motsvarande förmåner vid invaliditet, ålderdom och till efterlevande som beräknas eller betalas ut på grundval av försäkrings- och/eller bosättningsperioder som har fullgjorts av en och samma person. Med sammanträffande av förmåner av annat slag avses övriga förmåner som kan samordnas med en förmån vid invaliditet, ålderdom eller till efterlevande enligt nationell lagstiftning (artikel 53 i förordning 883/2004).

Gemensamt för båda slagen av förmåner är att ett land bara behöver ta hänsyn till förmåner som en person har förvärvat enligt ett annat medlemslands lagstiftning eller till inkomst som har förvärvats i ett annat medlemsland i de fall den egna lagstiftningen medger detta (artikel 53 i förordning 883/2004).

När en behörig institution ska ta hänsyn till förmånsbelopp som har förvärvats enligt ett annat medlemslands lagstiftning är det beloppet som det andra landet betalar ut före avdrag för skatt och socialförsäkringsavgifter som ska räknas. Institutionen ska inte ta hänsyn till förmånsbelopp som har förvärvats enligt ett annat medlemslands lagstiftning och som betalas ut på grundval av frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring. (Artikel 53.3 c i förordning 883/2004)

4.3 Förmåner av samma slag

Vid beräkning av förmåner vid invaliditet eller pensionsförmåner ska de berörda institutionerna alltid ta hänsyn till förordningens bestämmelse om sammanträffande av förmåner av samma slag (artikel 44.4 och 52.2 i förordning 883/2004).

EU-domstolen har slagit fast att förordningens bestämmelser om sammanträffande av förmåner av samma slag ska beaktas, om beräkningen innebär att pensionens storlek ska minskas på grund av att den försäkrade även får en pension av samma slag från en annan medlemsstat (EU-domstolens dom den 22 oktober 1998 i mål C-143/97, Office national des pensions ./ Francesco Conti). Det betyder att Försäkringskassan vid beräkning av inkomstrelaterad ersättning eller garantiersättning får göra avdrag för förmån från en annan medlemsstat endast om det är tillåtet enligt SFB och bestämmelserna i artikel 54 i förordning 883/2004.

Det finns **två villkor** som måste uppfyllas för att en behörig institution ska få minska förmånen:

1. Samordningen måste vara tillåten enligt den nationella lagstiftningen, dvs. det måste finnas bestämmelser som anger att minskning ska göras med den utländska förmånen.
2. Samordningen får inte vara begränsad av bestämmelserna i förordningen om samordning med förmåner av samma slag.

(34 kap. 14 § SFB och artikel 53 och 54 i förordning 883/2004)

Om det då finns nationella bestämmelser som anger att minskning får göras måste därefter den berörda institutionen bedöma om förordningen begränsar minskningen enligt den nationella bestämmelsen. Följande **begränsningar** finns i artikel 54 i förordning 883/2004 och gäller förmåner av samma slag.

- En förmån som har pro rata-beräknats får inte samordnas.
- En förmån som har beräknats enligt nationell lagstiftning (oberoende förmån) får samordnas, om förmånen är oberoende av försäkrings- eller bosättningsperioder.

En förmån som har beräknats enligt nationell lagstiftning får också samordnas, om den är beräknad på perioder fullgjorda mellan den dag då försäkringsfallet inträffade och en senare dag. Men då ska även den förmån som ska minska den nationella förmånen vara beräknad på samma sätt eller vara oberoende av försäkrings- eller bosättningsperioder. Samordning får endast göras under förutsättning att det inte finns en överenskommelse mellan medlemsländerna, som föreskriver att samma tillgodoräknade period inte får beaktas två eller flera gånger.

De förmåner som får samordnas och de överenskommelser som avses ska vara antecknade i bilaga IX till förordningen (artikel 54.2 i förordning 883/2004). De nordiska länderna har träffat en sådan överenskommelse som anges.

4.4 Svenska anteckningar i bilaga IX till förordning 883/2004

I bilaga IX till förordning 883/2004 antecknas följande som berör sjukersättningen och aktivitetsersättningen:

Del I avser förmåner i artikel 54.2 a vars storlek är oberoende av du fullgjorda försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd. Här har Sverige antecknat garantiersättning som ersatt sådan oavkortad svensk folkpension som betalades ut enligt den lagstiftning om folkpension som gällde före den 1 januari 1993 och oavkortad folkpension som betalades ut enligt övergångsbestämmelserna till den lagstiftning som gäller från detta datum. Dessutom finns svensk inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning antecknad.

Del II avser förmåner i artikel 54.2 b vars storlek är beroende av en fiktiv period som ska anses ha fullgjorts mellan dagen för försäkringsfallet och en senare dag. Här har Sverige antecknat sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning.

I del III anges de överenskommelser enligt förordningens artikel 54.2 b som har slutits för att undvika att samma fiktiva period räknas med två eller flera gånger. För Sverige del finns den nordiska konventionen om social trygghet av den 18 augusti 2003 antecknad.

4.4.1 Hur tillämpas förordningens samordningsbestämmelser på inkomstrelaterad ersättning?

Som anges i bilaga IX är inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning en förmån som är oberoende av försäkringsperiodernas längd. Det gäller emellertid bara för inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning som nybeviljats för tid *från och med januari 2003 eller senare*. Hur en lyft inkomstrelaterad ersättning samordnas framkommer i avsnitt 4.8.

Försäkringskassan får minska en inkomstrelaterad ersättning som är beviljad från och med januari 2003 och är beräknad enligt SFB med invaliditetsförmån från annat medlemsland, oavsett hur den utländska förmånen är beräknad.

Det faktum att den utländska förmånen är pro rata beräknad utesluter inte att förmånen ändå är beräknad med framtida försäkringstid eller att den är oberoende av försäkringsperiodernas längd. Försäkringskassan behöver därför utreda om samordning ska göras, även när den utländska förmånen är pro rata beräknad.

4.4.2 Hur tillämpas förordningens samordningsbestämmelser på garantiersättningen?

Som anges i bilaga IX är garantiersättningen en förmån som är beroende av faktiska och framtida försäkringsperioders längd. Det gäller för garantiersättning som nybeviljats för tid *från och med januari 2003 eller senare*.

Det gäller inte för garantiersättning som har ersatt sådan oavkortad svensk folkpension som beviljades enligt den lagstiftning om folkpension som gällde före den 1 januari 1993 och oavkortad folkpension som beviljades enligt övergångsbestämmelserna till den lagstiftning som gäller från detta datum. Dessa anses i stället oberoende av försäkringsperioder. (Bilaga IX till förordning 883/2004)

Försäkringskassan får minska en garantiersättning beräknad enligt den svenska lagstiftningen med en invaliditetsförmån från det andra medlemslandet, under förutsättning att förmånen från det andra medlemslandet inte är att likställa med en garantiersättning. Garantiersättning ska då vara

- oberoende av försäkringsperioder enligt bilaga IX del I, eller
- beviljad från och med 2003 och senare och beräknas på grundval av framtida perioder. Den utländska förmånen måste då antingen vara
 - oberoende av försäkringsperiodernas längd, eller
 - beräknad på grundval av framtida försäkrings- eller bosättningsperioder. Detta gäller under förutsättning att de framtida perioderna inte ska proportioneras enligt artikel 10 i den nordiska konventionen,
- garantiersättningen beräknas på grundval av framtida perioder, eftersom ersättningen har ersatt sådan folkpension, som har beräknats med framtida bosättningsperioder eller år med antagandepoäng. Den utländska pensionen måste då antingen vara
 - oberoende av försäkringsperiodernas längd, eller
 - beräknad på grundval av framtida försäkrings- eller bosättningsperioder, under förutsättning att de framtida perioderna inte ska proportioneras enligt artikel 10 i den nordiska konventionen.

Det faktum att den utländska förmånen är pro rata-beräknad utesluter inte att förmånen är beräknad med framtida försäkringstid eller att den är oberoende av försäkringsperiodernas längd. Försäkringskassan behöver därför utreda om samordning är tillåten, även i de fall som den utländska förmånen är pro rata beräknad.

Om en person har 40 års faktisk försäkringstid i Sverige ska garantiersättningen också anses vara beviljad på faktiska år. I dessa fall är samordning med en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland inte tillåten.

4.4.3 Exempel på samordning med förmåner av samma slag

Nedan följer ett antal exempel på pro rata-beräkning av sjukersättning och aktivitetsersättning och samordning med förmåner av samma slag.

Exempel

Juha är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Juha har tidigare bott och arbetat i Finland. Finland har beviljat Juha invalidpension med 60 000 kronor och har meddelat att antalet försäkringsperioder i Finland är 108 månader. Antalet försäkringsperioder i Sverige är 216 månader (18 år). De svenska perioderna och de finska perioderna sammanfaller inte med varandra. Försäkringskassan ska räkna ut hur mycket Juha ska få i inkomstrelaterad sjukersättning enligt förordningen. Juhas antagandeinkomst är 302 250 kronor.

Juha var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet. Försäkringskassan beräknar den inkomstrelaterade ersättningen enligt SFB och en pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning. Juha har rätt till det högsta beloppet enligt de två beräkningarna.

Den finska invalidpensionen får samordnas med den inkomstrelaterade ersättningen, eftersom den inkomstrelaterade ersättningen är oberoende av försäkringsperioder.

Beräkning av oberoende belopp:

$$0,647 \times 302\,250 \times 1/1 = 195\,556 \text{ kr}$$

$$195\,556 \text{ kr} - 60\,000 \text{ kr} = 135\,556 \text{ kr}$$

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 302\,250 \times 1/1 = 195\,556 \text{ kr}$$

Faktiskt belopp:

$$216/324 \times 195\,556 = 130\,371 \text{ kr}$$

Jämförelse:

Det oberoende beloppet är högre än det pro rata-beräknade beloppet och ska därför betalas ut.

Exempel

Gunnar är bosatt i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Han är 50 år och har tidigare bott och arbetat i Tyskland. Tyskland har beviljat Gunnar inkomstgrundad invalidpension med 40 000 kronor. Hans faktiska försäkringsperioder i Tyskland är 10 år. Den tyska pensionen är beräknad på faktiska försäkringsperioder. Den svenska inkomstrelaterade sjukersättningen som ska betalas ut till Gunnar är 31 560 kronor. Den reducerade inkomstrelaterade sjukersättningen är 71 560 kronor.

Försäkringskassan ska räkna ut hur mycket Gunnar ska få i sjukersättning i form av garantiersättning enligt förordningen. Gunnars svenska faktiska bosättningsstid är 5 år och den framtida försäkringstiden för beräkning enligt den svenska lagstiftningen är 20 år. Gunnars sammanlagda försäkringstid i Sverige är 25 år. De svenska perioderna och de tyska perioderna sammanfaller inte med varandra. Försäkringskassan räknar även fram att för det teoretiska beloppet blir den framtida försäkringstiden 34 år.

Den tyska invalidpensionen får inte samordnas med garantiersättningen eftersom den endast är grundad på faktiska försäkringsperioder.

Beräkning av garantiersättning, oberoende belopp:

$$25/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 31\,560 = 40\,387 \text{ kronor}$$

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 71\,560 = 43\,555 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$5/15 \times 43\,555 = 14\,518 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det oberoende beloppet är större än det faktiska beloppet och Gunnar har därför rätt att få detta belopp. Garantiersättningen blir därför 40 387 kronor.

Exempel

Leonidas är bosatt i Grekland och ansöker om sjukersättning. Han är 55 år och har tidigare bott och arbetat i Sverige.

Leonidas uppfyller förutsättningarna för att beviljas en pro rata-beräknad garantiersättning. Försäkringskassan kan däremot inte bevilja Leonidas en inkomstrelaterad ersättning, eftersom han vid tidpunkten för försäkringsfallet var försäkrad i Grekland enligt typ A-lagstiftning.

Försäkringskassan beräknar hur mycket Leonidas ska få i pro rata-beräknad garantiersättning. Leonidas svenska faktiska bosättningsperioder i Sverige är 15 år och i Grekland 7 år. De svenska perioderna och de grekiska perioderna sammanfaller inte med varandra. Hans sammanlagda försäkringstid med faktiskt och framtida försäkringstid blir 40 år. Grekland har beviljat Leonidas inkomstgrundad invalidpension med 30 000 kronor.

Det blir inte aktuellt med någon samordning med den grekiska pensionen eftersom invaliditetsförmåner från andra medlemsländer inte får samordnas med en pro rata-beräknad garantiersättning.

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 = 115\,115 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$15/22 \times 115\,115 = 78\,488 \text{ kronor får Leonidas i garantiersättning.}$$

Exempel

Rebecka är bosatt i Sverige och ansöker om sjukersättning. Hon är 35 år och har tidigare bott och arbetat i Spanien. Försäkringskassan bedömer att hon uppfyller alla villkor för att beviljas hel sjukersättning i form av garantiersättning, förutom kravet om minst tre års försäkringstid i Sverige. Rebecka har bara två års svensk försäkringstid, varav ett år är faktisk försäkringstid och ett år är framtida försäkringstid. Sammanläggning kan dock inte göras med perioder i Spanien förrän Försäkringskassan fått blankett E 205 från Spanien, där Spanien intygar vilka försäkringsperioder Rebecka har fullgjort.

När Försäkringskassan har fått E 205 från Spanien bedömer Försäkringskassan att Rebecka nu kan uppfylla kravet på minst tre års försäkringstid i Sverige genom sammanläggning med försäkringsperioder från Spanien. Rebeckas faktiska försäkringsperioder i Spanien är 20 år. Försäkringskassan kan bevilja Rebecka en pro rata-beräknad garantiersättning. Spanien har också meddelat att Rebecka har beviljats en inkomstgrundad invalidpension på 100 000 kronor. Den spanska pensionen är beräknad oberoende av försäkringsperioder. Med hänsyn till att Rebecka enbart har 2 års försäkringstid i Sverige görs inget beräkning enligt SFB. Det betyder att det inte kan bli aktuellt med en samordning med den spanska pensionen.

Försäkringskassan pro rata-beräknar garantiersättningen så här:

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,53 \times 45\,500 \times 1/1 = 115\,115 \text{ kronor.}$$

Faktiskt belopp:

$$1/21 \times 115\,115 \text{ kronor} = 5\,482 \text{ kronor får Rebecka i garantiersättning.}$$

Exempel

Ulrike bor i Sverige och har beviljats hel sjukersättning. Ulrike har tidigare bott och arbetat i Tyskland. Försäkringskassan ska räkna hur mycket Ulrike ska få i sjukersättning enligt förordningen. Den inkomstrelaterade ersättningen och garantiersättningen beräknas enligt SFB och pro rata-beräknas. Ulrike uppfyller förutsättningarna för att beviljas en inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning helt enligt SFB, dvs. utan att rätt till ersättning behöver öppnas med tillämpning av förordningen.

Ulrike har 19 år med PGI (228 månader). Hon har 19 år med faktiska bosättningsperioder i Sverige och den framtida försäkringstiden är beräknad till 8 år, vilket betyder att Ulrikes sammanlagda svenska försäkringstid är 27 år. De faktiska försäkringsperioderna i Tyskland är 48 månader (4 år). De svenska perioderna och de tyska perioderna sammanfaller inte med varandra. Ulrike har beviljats 10 000 kronor i tysk invalidpension i form av inkomstgrundad invalidpension, vilken är beräknad med faktiska försäkringsperioder. Antagandeinkomsten är 104 448 kronor.

Försäkringskassan bedömer att den tyska pensionen får samordnas med den inkomstrelaterade sjukersättningen, eftersom den inkomstrelaterade ersättningen är oberoende av försäkringsperioder. Däremot får garantiersättningen inte samordnas med den tyska pensionen, eftersom den pensionen är beräknad på faktiska perioder.

Beräkning av inkomstrelaterad sjukersättning, oberoende belopp:

$$0,647 \times 104\,448 - 10\,000 = 57\,578 \text{ kronor}$$

Pro rata-beräkning av inkomstrelaterad ersättning:

Teoretiskt belopp:

$$0,647 \times 104\,448 = 67\,578 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$228/276 \times 67\,578 = 55\,825 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det oberoende beloppet är större än det faktiska beloppet och Ulrike har därför rätt att få detta belopp. Denna ersättning använder Försäkringskassan sedan vid beräkningen av garantiersättning enligt SFB.

Beräkning av garantiersättning, oberoende belopp:

$$27/40 \times 2, 53 \times 45\,500 - 57\,578 \text{ kronor} = 20\,125 \text{ kronor}$$

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2, 53 \times 45\,500 - 67\,578 = 47\,537 \text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$19/23 \times 47\,537 = 39\,270 \text{ kronor}$$

Jämförelse:

Det faktiska beloppet är större än det oberoende beloppet och Ulrike har därför rätt att få detta belopp. Garantiersättningen blir därför 39 270 kronor.

4.4.4 Proportionering enligt nordiska konventionen

Enligt den nordiska konventionen gäller att om pensionen från nordiska länder beräknas med framtida försäkrings- eller bosättningsperioder ska perioderna proportioneras i förhållande till de faktiska perioder som används vid pensionsberäkningen. Den framtida bosättningstiden proportioneras därför efter förhållandet mellan den faktiska bosättningstiden i det berörda landet och de sammanlagda bosättningstiderna i länderna. (Artikel 10 i den nordiska konventionen)

Bestämmelserna om proportionering i artikel 10 i den nordiska konventionen kan bli aktuella att tillämpa vid beräkning enligt nationell lagstiftning men inte vid pro rata-beräkning.

Om garantiersättningen och grundpensionen från ett annat nordiskt land har beräknats med stöd av reglerna i artikel 10 får pensionen från det andra landet inte reducera garantiersättningen.

Lyft garantiersättning

Vid pro rata-beräkning av en **lyft garantiersättning** ska du använda följande försäkrings- och/eller bosättningsperioder:

- Vid beräkning av garantiersättning enligt SFB:

Det antal 40-delar som använts vid beräkning av den tidigare folkpensionen. Om den var beräknad i 30-delar ska du i täljaren ange det antal 40-delar som blev resultatet av omvandlingen av tidigare beviljade 30-delar. I nämnaren ska det alltid stå 40 år.

- Vid pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

Det antal 40-delar som använts vid beräkning av den tidigare folkpensionen. Om den var beräknad i 30-delar ska du i täljaren sätta det antal 40-delar som blev resultatet av omvandlingen av tidigare beviljade 30-delar och de faktiska försäkrings- och/eller bosättningsperioder intygade från annat medlemsland. Antal år i täljaren begränsas till högst 40 år. I nämnaren ska det alltid stå 40 år.

Faktiskt belopp:

Det antal faktiska bosättningsår i 40-delar som använts vid beräkning av den tidigare

folkpensionen. Om den var beräknad i 30-delar ska det antal 40-delar som motsvarar de tidigare beräknade faktiska poängåren stå i täljaren. I nämnaren anger du nämnda år och faktiska försäkrings- och/eller bosättningsperioder i annat medlemsland. Antal år i nämnaren begränsas till högst 40 år.

Om folkpensionen och/eller tilläggspensionen var proportionerade enligt artiklarna 13 eller 15 i den nordiska konventionen från 1994 ska denna proportionering även gälla för den från förtidspension omvandlade inkomstrelaterade sjukersättningen. Den nordiska konventionen reglerar endast hur framräkningsåren och antagandeåren ska proportioneras vid beräkning av den nationellt beräknade ersättningen. Detta innebär att vid beräkning av sjukersättning enligt SFB tas hänsyn till de år som återstår efter proportionering. Vid beräkning av teoretiskt belopp ska däremot den framtida försäkringstiden före nordisk proportionering användas. För att få ytterligare beskrivning om den proportioneringen läs i kapitel 12.

Exempel

Minna har en lyft inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen betalas ut med 80 616 kronor och garantiersättning med 4 824 kronor. Minna har också ett justeringsbelopp på 2 000 kr. Totalt är ersättningen 87 440 kronor per år. Eftersom Minna nu har beviljats en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland från och med oktober 2015 behöver Försäkringskassan räkna om sjukersättningen. Då behöver Försäkringskassan också pro rata beräkna sjukersättningen för att ta reda på om en nationellt beräknad ersättning eller en pro rata-beräknad ersättning ska betalas ut. Den årliga finska invaliditetsförmånen är 65 000 kronor och får samordnas både med den inkomstrelaterade sjukersättningen och med garantiersättningen. Försäkringskassan tar först reda på vilka perioder som ska användas vid pro rata-beräkningen.

- Minna har en inkomstrelaterad sjukersättning som har ersatt en tilläggspension som beräknades med 24/30-delar.
- Minna har en 32/40-dels beräknad garantiersättning, som har ersatt en folkpension som beräknades med 24/30-delar (4 kap. 23 § andra stycket och 27 § SFBP).
- Minnas medelpoäng är 2,5. Tillägg görs alltid med 1.
- Det finns 5 faktiskt intjänade år med ATP och 19 antagandeår.
- De finska bosättningsperioderna är 22 år och det finns 6 år med finska arbetsperioder som överlappar bosättningsperioderna.
- De finska perioderna och de svenska perioderna sammanfaller inte med varandra.

Vid pro rata-beräkningen av den inkomstrelaterade sjukersättningen använder handläggaren försäkringsperioderna så här:

Beräkning av inkomstrelaterad ersättning, oberoende belopp:

Oberoende belopp:

$$(2,5 + 1) \times 44\,500 \times (24/30) \times 0,647 - 65\,000 = 15\,616 \text{ kronor}$$

(I täljaren: 5 + 19)

Pro rata-beräkning av inkomstrelaterad ersättning:

Teoretiskt belopp:

$$(2,5 + 1) \times 44\,500 \times (30/30) \times 0,647 = 100\,770 \text{ kronor}$$

(I täljaren: 5 + 19 + 22, men täljaren begränsas till 30)

Faktiskt belopp:

$$5/27 \times 100\,770 = \mathbf{18\,661\text{ kronor}}$$

(I nämnaren 5 + 22)

Jämförelse:

Det faktiska beloppet är större än det oberoende beloppet och Minna har därför rätt att få detta belopp. Den inkomstrelaterade ersättningen blir därför 18 661 kronor. Denna ersättning använder Försäkringskassan sedan vid beräkningen av garantiersättning enligt SFB.

Som framgår av beräkningen samordnas justeringsbeloppet inte med invaliditetsförmånen från det andra medlemslandet och inte heller pro rata beräknas justeringsbeloppet.

Vid pro rata-beräkningen av den garantiersättningen använder Försäkringskassan försäkringsperioderna så här:

Beräkning av garantiersättning, oberoende belopp:

$$32/40 \times 2,40 \times 44\,500 - (18\,661 + 65\,000) = 1\,779\text{ kronor}$$

Pro rata-beräkning av garantiersättning:

Teoretiskt belopp:

$$40/40 \times 2,40 \times 44\,500 - 80\,616 = 26\,184\text{ kronor}$$

Faktiskt belopp:

$$7/29 \times 26\,184 = 6\,320\text{ kronor}$$

I det faktiska beloppet ska det ingå det antal 40-delar som motsvarar de tidigare beräknade 5 faktiska poängåren = 7/40-delar och faktiska försäkrings- och bosättningsperioder i annat berört medlemsland. Det faktiska beloppet blir därför 7/29-delar (7 + 22).

Jämförelse:

Det faktiska beloppet är större än det oberoende beloppet och Minna har därför rätt att få detta belopp. Garantiersättningen blir därför 6 320 kronor.

Liksom vid beräkningen av den inkomstrelaterade ersättningen får justeringsbeloppet inte heller vid beräkningen av garantiersättningen, samordnas med invaliditetsförmånen från det andra medlemslandet och inte heller pro rata-beräknas.

Minnas sjukersättning efter omräkningen blir då 18 661 kronor inkomstrelaterad ersättning, 6 320 kronor i garantiersättning och justeringsbelopp med 2 000 kronor. Den blir 26 981 kronor, som kan jämföras med sjukersättningen innan omräkningen, som var 87 440 kronor. Hon får dock en ytterligare invaliditetsförmån från ett annat land med 65 000 kronor. Om den förmånen adderas med den omräknade sjukersättningen blir den totala förmånen från båda länderna 91 981 kronor (65 000 + 26 981).

4.5 Lyft sjukersättning och samordning med förmåner av samma slag

De som vid årsskiftet 2002/2003 hade rätt till förtidspension eller sjukbidrag fick sina ersättningar omvandlade (lyfta) till sjukersättning. Lyft inkomstrelaterad sjukersättning är beroende av försäkringsperiodernas längd, eftersom intjänade och antagna ATP-år ingått som en variabel i beräkningen av inkomstrelaterad sjukersättning. Försäkringskassan får minska en inkomstrelaterad ersättning som är lyft, eftersom

ersättningen har ersatt sådan tilläggspension som har beräknats med år med antagandepoäng. Den utländska pensionen måste då antingen vara beräknad på grundval av framtida försäkrings- eller bosättningsperioder, eller vara oberoende av försäkringsperiodernas längd. En tilläggspension som endast är beräknad med faktiska år kan alltså inte samordnas med en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland. För mer information om omvandlingen, se vägledningen (2013:3).

Om Försäkringskassan fått information om att invaliditetsförmånen från det andra medlemslandet höjts eller om nybeviljad utländsk förmån kan detta medföra att en från förtidspension eller sjukbidrag omvandlad sjukersättning (lyft sjukersättning) ska minskas. Detta betyder att sjukersättningen också kan behöva pro rata-beräknas, eftersom en sådan ersättning kan bli högre än en ersättning beräknad enligt den svenska lagstiftningen.

Om den lyfta sjukersättningen fortfarande regleras av ett justeringsbelopp ska sjukersättningen inte lyftas om med anledning av att den utländska invaliditetsförmånen höjts eller utländsk förmån beviljats. Ett positivt justeringsbelopp får inte heller minskas av den utländska förmånen, eftersom en sådan minskning endast får göras från garantinivån vid beräkningen av garantiersättningen. (4 kap. 23 § andra stycket och 27 § SFBP jämfört med 35 kap. 21–24 §§ SFB). Detta betyder att det positiva justeringsbeloppet inte heller ska pro rata beräknas.

4.5.1 Metodstöd – så här pro rata-beräknar du en lyft sjukersättning

Nedan beskrivs vilka försäkrings- eller bosättningsperioder du som handläggare ska använda vid en pro rata-beräkning av ett lyft ärende.

Lyft inkomstrelaterad sjukersättning

Vid pro rata-beräkning av en **lyft inkomstrelaterad sjukersättning** ska du använda följande försäkrings- och/eller bosättningsperioder:

- Vid beräkning av inkomstrelaterad ersättning enligt SFB:

De intjänade år med ATP och år med antagandepoäng som användes vid beräkning av den tidigare tilläggspensionen lägger du in i täljaren. I nämnaren ska det alltid stå 30 år.

- Vid pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:

De intjänade år med ATP och år med antagandepoäng som har använts vid beräkning av den tidigare tilläggspensionen och faktiska försäkrings- och/eller bosättningsperioder från annat medlemsland ska du sätta i täljaren. Antal år i täljaren får vara högst 30. I nämnaren ska det alltid stå 30 år.

Faktiskt belopp:

De år med intjänad ATP som använts vid beräkningen av ATP anger du i täljaren. År med antagandepoäng ska alltså inte användas. I nämnaren anger du nämnda år samt faktiska försäkrings- och/eller bosättningsperioder från annat medlemsland. Antal år i nämnaren begränsas till högst 30.

4.6 Förmåner av annat slag

Med sammanträffande av förmåner av annat slag avses förmåner som inte kan betraktas som om de är av samma slag (artikel 53.2 i förordning 883/2004). Utländsk yrkesskadelivränta är en förmån av annat slag. (36 kap. 3–7 §§ SFB)

Även vid sammanträffande av förmåner av annat slag, ska de behöriga institutionerna i medlemsländerna beräkna förmånerna både enligt sin nationella lagstiftning och enligt pro rata temporis-principen. Den försäkrade har sedan rätt till det högsta ersättningsbeloppet. Jämförelsen mellan de framräknade beloppen ska göras efter det att medlemsländerna tillämpat eventuella nationella bestämmelser om minskning (artikel 52.1 och 52.3 i förordning 883/2004).

Det finns två olika metoder för att beräkna förmånen vid sammanträffande av förmåner av annat slag. Valet av beräkningsmetod är beroende av om förmånen är beräknad enligt nationell lagstiftning eller är pro rata-beräknad. Beräkningsmetoderna beskrivs nedan i avsnitt 4.9.2.

4.6.1 Avdrag för yrkesskadelivränta

Har en person rätt till yrkesskadelivränta ska sjukersättningen samordnas med livräntan. Det gäller både för inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning. Också yrkesskadelivränta enligt utländsk lagstiftning ska samordnas på motsvarande sätt. (36 kap. 3–8 §§ SFB)

Det sammanlagda beloppet av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning minskas med $\frac{3}{4}$ av den del av livräntan som överstiger $\frac{1}{6}$ av prisbasbeloppet. Men samordningen får inte leda till att sjukersättningen minskas hur mycket som helst. Sammanlagd hel sjukersättning får aldrig, på grund av samordning med livränta, per månad räknat understiga 5 procent av prisbasbeloppet (garantibelopp). Om den försäkrade får partiell ersättning ska det garantibeloppet proportioneras i motsvarande grad. (36 kap. 6 och 8 §§ SFB)

Vid samordning med svensk yrkesskadelivränta beräknas först sjukersättningen enligt reglerna i förordningen. Därefter samordnas livräntan genom att avdrag i första hand görs på garantiersättningen och i andra hand på den eventuella inkomstrelaterade sjukersättningen (36 kap. 3–8 §§ SFB).

För att få mer information om hur avdrag görs för yrkesskadelivränta enligt SFB se vägledningen (2013:3).

4.6.2 Avdrag för yrkesskadelivränta som betalas ut från ett annat medlemsland

Yrkesskadelivränta som betalas ut enligt annat medlemslands lagstiftning ska betrakta som en förmån av annat slag. Avdraget ska beräknas på olika sätt beroende på om Försäkringskassan beviljar en sjukersättning beräknad enligt SFB eller en pro rata-beräknad ersättning. (artikel 55 i förordning 883/2004)

Det finns **två** alternativa beräkningsmetoder:

1. I de fall som två eller flera medlemsländer ska minska en nationellt beräknad förmån med en yrkesskadelivränta som beviljats från ett medlemsland, ska avdraget för yrkesskadelivräntan, som beräknats enligt den nationella minskningsregeln, delas med det antal nationellt beräknade förmåner som ska minskas. Det avdrag för livräntan som beräknats enligt de svenska bestämmelserna och de utländska bestämmelserna ska då först läggas samman och därefter delas med det antal nationellt beräknade förmåner som ska minskas. Om den inkomstrelaterade ersättningen beräknas enligt nationell lagstiftning behöver Försäkringskassan därför undersöka hur många förmåner i Sverige och i andra medlemsländer som påverkas av den utländska livräntan för att kunna göra en korrekt samordning. (artikel 55.1 a i förordning 883/2004)

2. I de fall som två eller flera medlemsländer ska minska en pro rata-beräknad förmån ska avdraget för livräntan göras med den kvot som använts vid beräkningen av det faktiska beloppet (artikel 55.1 b i förordning 883/2004).

Även vid samordning med yrkesskadelivränta, som betalas ut från ett annat medlemsland, beräknas först sjukersättningen enligt reglerna i förordningen. Därefter samordnas livräntan genom att avdrag i första hand görs på garantiersättningen och i andra hand på den eventuella inkomstrelaterade ersättningen.

Exempel

Göran är bosatt i Sverige och kommer att få en sjukersättning beräknad enligt SFB, eftersom den ger det högsta ersättningsbeloppet, jämfört med den pro rata-beräknade inkomstrelaterade ersättningen. Garantiersättning betalas inte ut på grund av storleken på hans inkomstrelaterade ersättning. Göran har dessutom beviljats finsk egenlivränta med 85 000 kronor. Den inkomstrelaterade ersättningen är 136 260 kronor före samordning med den finska livräntan. Den finska livräntan påverkar två förmåner (inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning) och därför ska det belopp som vid en strikt tillämpning inte skulle betalas ut, delas med två. Garantibeloppet är $5\% \times 45\,500 \times 12 \text{ månader} = 27\,300$ kronor. Det betyder att avdrag får göras med högst 108 960 kronor ($136\,260 - 27\,300$).

Avdraget för livräntan enligt SFB blir
 $85\,000 - (1/6 \times 45\,500) = 77\,167$ kr
 $3/4 \times 77\,167 = 57\,875$ kr

Eftersom 57 875 kronor ryms inom garantin är det beloppet som inte skulle betalas ut vid en strikt tillämpning av den svenska lagstiftningen. Detta belopp ska alltså delas med två, dvs. $57\,875/2 = 28\,938$ kronor. Eftersom ingen garantiersättning betalas ut sker minskningen enbart på den inkomstrelaterade sjukersättningen som efter samordningen blir $136\,260 - 28\,938 = 107\,322$ kronor. Den svenska sjukersättningen efter avdrag för livränta blir 107 322 kronor i sjukersättning. Det betyder att Göran får mer än garantibeloppet på 27 300 kronor.

Exempel

Marco är bosatt i Finland och kommer att få en pro rata-beräknad inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning, eftersom Marco var försäkrad i Finland vid tidpunkten för försäkringsfallet. Dessutom har han beviljats en finsk egen livränta med 23 000 kronor och finsk inkomstpension med 20 000 kronor. Han har arbetat och bott i Sverige 20 år och i Finland under 10 års tid och den svenska framtida försäkringstiden är beräknad till 10 år. Den pro rata-beräknade inkomstrelaterade ersättningen är 70 000 kronor före samordning med den finska livräntan. Den oreducerade inkomstrelaterade sjukersättningen är 105 000 kronor. Försäkringskassan beräknar garantiersättningen och samordnar finska livräntan med sjukersättningen.

Pro rata-beräkning:

Teoretiskt belopp:
 $40/40 \times 2,53 \times 45\,500 - 105\,000 = 10\,115$ kronor

Faktiskt belopp:
 $20/30 \times 10\,115 = 6\,743$ kronor.

Avdrag för finsk livränta:

Eftersom både Sverige och Finland ska minska pro rata-beräknade förmåner ska avdraget för livräntan göras med den kvot som använts vid beräkningen av det faktiska beloppet. Eftersom garantiersättningen är beräknad med 20/30 drar Försäkringskassan av 20/30 av det livräntebelopp som ska minska garantiersättningen.

$$23\ 000 - (1/6 \times 45\ 500) = 15\ 417$$

$$\frac{3}{4} \times 15\ 417 = 11\ 563 \text{ kr}$$

$$20/30 \times 11\ 563 = 7\ 709 \text{ kr}$$

Garantiersättningen blir 0 kronor. Då garantiersättningen inte räcker till får den inkomstrelaterade ersättningen minska med 966 kronor, som är det resterande beloppet (7 709 – 6 743). Eftersom den inkomstrelaterade ersättningen är beräknad med 20/30-delar drar Försäkringskassan av 20/30 av det livräntebelopp som ska minska den inkomstrelaterade ersättningen.

$$20/30 \times 966 = 644 \text{ kr}$$

$$70\ 000 - 644 = 69\ 356 \text{ kr}$$

Den sammanlagda svenska sjukersättningen efter avdrag för livränta blir 69 356 kronor. Det betyder att Marco får mer än garantibeloppet på 5 % × 45 500 kr × 12 månader = 27 300 kronor.

4.6.3 Arbetsskadelivränta

En person kan få arbetsskadelivränta med anledning av den inkomstförlust som har orsakats av arbetsskadan. Denna förmån betalas endast ut i den mån beloppet överstiger sjukersättningen eller aktivitetsersättningen. Detsamma gäller om pension enligt utländskt system för social trygghet betalas ut på grund av arbetsskadan. (42 kap. 2–4 §§ SFB och artikel 10 i förordning 883/2004)

Livräntan är sekundär i förhållande till sjukersättningen och aktivitetsersättningen och påverkar därför inte ersättningens storlek.

Förmåner vid olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar omfattas inte av de bestämmelser om sammanträffande av förmåner av samma slag eller av annat slag som gäller förmåner vid invaliditet, ålderdom och till efterlevande.

5 Ansökan och beslut om invaliditetsförmåner i Sverige och andra medlemsländer

Detta kapitel handlar om hanteringen av ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning/invaliditetsförmåner och hur beslut fattas om sådana förmåner med hänsyn till förordning 883/2004 och förordning 987/2009.

I kapitlet anges också de E-blanketter och intyg som Försäkringskassan ska använda vid en ansökan om invaliditetsförmåner enligt förordningarna. E-blanketterna används i avvaktan på att överföringen av uppgifter ska kunna ske elektroniskt, se vidare kapitel 11.

5.1 Allmänt

Förordning 987/2009 innehåller bestämmelser om hur förordning 883/2004 ska tillämpas. Där beskrivs närmare hur ansökningsförfarandet ska gå till när en person har omfattats av lagstiftning om social trygghet i minst två medlemsländer. För invaliditetsförmåner finns olika ansökningsförfaranden beroende på om ersättningen ska beräknas enligt kapitel 4 eller 5 i förordning 883/2004. Ansökan om invaliditetsförmåner som ska beräknas enligt:

- kapitel 4 i förordning 883/2004 behandlas enligt bestämmelsen i artikel 45.1 i förordning 987/2009
- kapitel 5 i förordning 883/2004 behandlas enligt artikel 45.4 i förordning 987/2009.

I båda fallen gäller att sökanden kan ansöka om en invaliditetsförmån i bosättningslandet, under förutsättning att han eller hon är eller har varit omfattad av bosättningslandets lagstiftning.

5.2 Allmänt om ansökan om invaliditetsförmån vid beräkning enligt kapitel 4 i förordning 883/2004

En person som är bosatt i ett medlemsland och som varit omfattad endast av typ A-lagstiftning i minst två länder kan ansöka om en invaliditetsförmån hos den institution i det land vars lagstiftning han eller hon var omfattad av vid tidpunkten för försäkringsfallet. Personen kan också välja att lämna in ansökan hos institutionen i bosättningslandet. I det fallet ska denna institution skicka ansökan till det först nämnda landet och ange vilken dag ansökan kom in. Dagen för inlämning av ansökan gäller som inlämningsdag hos alla berörda institutioner. (artikel 45.1 och 45.5 i förordning 987/2009)

Institutionen i det land vars lagstiftning den sökande var omfattad av vid tidpunkten för försäkringsfallet kan om det behövs begära ett intyg om fullgjorda försäkringsperioder från det land där den sökande senast var försäkrad. Detsamma gäller också när försäkringsperioder som har fullgjorts enligt ett annat medlemslands lagstiftning måste beaktas för att villkoren i den behöriga staten ska uppfyllas.

5.2.1 Ansökan om invaliditetsförmåner när sökanden är bosatt i Sverige

Om Försäkringskassan bedömer att en person var försäkrad i Sverige vid tidpunkten för försäkringsfallet, ska Försäkringskassan *inte* inleda ett ansökningsförfarande med

det andra medlemslandet, om det endast kan bli aktuellt att bevilja inkomstrelaterad ersättning (artikel 44.2 i förordning 883/2004). Den inkomstrelaterade sjukersättningen är av typ A-lagstiftning och en person som enbart omfattats av typ A-lagstiftning i en eller flera medlemsländer har bara rätt till ersättning från landet där han var försäkrad vid tidpunkten för försäkringsfallet.

Försäkringskassan ska alltså inte skicka en ansökan till berörda medlemsländer, om handläggaren bedömer att storleken på den inkomstrelaterade ersättningen blir högre än personens garantinivå. Men om det blir aktuellt att även bevilja en garanti-ersättning ska Försäkringskassan inleda ett ansökningsförfarande med det andra medlemslandet enligt det förfarande som gäller enligt artikel 45.4 i förordning 987/2009, se vidare avsnitt nedan.

5.3 Allmänt om ansökan om invaliditetsförmån vid beräkning enligt kapitel 5 i förordning 883/2004

En person som är bosatt i ett medlemsland ska lämna sin ansökan om invalidpension till institutionen i bosättningslandet. Har personen inte varit omfattad av lagstiftningen i bosättningslandet ska institutionen vidarebefordra ansökan till institutionen i det medlemsland vars lagstiftning sökanden senast omfattats av. Om sökanden inte är bosatt i ett medlemsland skickar sökanden sin ansökan till institutionen i det medlemsland vars lagstiftning han eller hon senast omfattades av. (Artikel 45.4 i förordning 987/2009)

5.3.1 Kontaktinstitutionens ansvar

Om den sökande är bosatt i Sverige och har omfattats av SFB är det Försäkringskassan i Sverige som är kontaktinstitution. Om den sökande inte har varit omfattad av lagstiftningen i Sverige är kontaktinstitutionen i stället institutionen i det medlemsland vars lagstiftning han eller hon senast har varit omfattad av.

Kontaktinstitutionen ska bland annat främja utbytet av uppgifter mellan de berörda institutionerna, och ska utan dröjsmål vidarebefordra ansökan om ersättning och andra tillgängliga handlingar till alla berörda institutioner. Det är kontaktinstitutionens regler som avgör hur ansökningsförfarandet ska gå till. (Artikel 46.1, och 47.1 och 47.4 i förordning 987/2009)

5.3.2 Ansökningsdatum

En ansökan om motsvarande förmån som lämnas in till institutionen i ett medlemsland ska avse en ansökan om förmån i alla medlemsländer vars lagstiftning sökanden har varit omfattad av (artikel 50 i förordning 883/2004). Det innebär att en ansökan om sjukersättning som lämnas in hos Försäkringskassan ska anses avse även ansökan om exempelvis tysk invalidpension när den sökande har omfattats av den tyska lagstiftningen. När Försäkringskassan är kontaktinstitution måste Försäkringskassan därför alltid på ansökan ange datum för när ansökan gjordes. Detta datum räknas nämligen som ansökningsdatum även hos institutionerna i de andra berörda medlemsstaterna (artikel 45.5 i förordning 987/2009).

Det ska observeras att respektive medlemsland sedan kan bevilja ersättning för tid före eller efter ansökningsdatumet. Det beror på när en person uppfyller förutsättningarna för att beviljas en förmån enligt nationell lagstiftning med hänsyn till ansökningsdatumet. Svensk sjukersättning och aktivitetsersättning kan beviljas tidigast från tre månader före ansökningsmånaden (33 kap. 14 § SFB).

Om sökande inte meddelar att han eller hon har varit anställd eller bosatt i andra medlemsländer räknas inte datumet för ansökan som ansökningsdatum hos alla berörda institutioner. Om den sökande kompletterar sin ursprungliga ansökan blir

datumet för komplettering ansökningsdatum i de berörda institutionerna. Även vid en ny ansökan blir ansökningsdatumet när den nya ansökan lämnades in. (Artikel 45.6 i förordning 987/2009)

Motsvarande bestämmelse finns inte i förordning 574/72. Detta innebär att det datum en ansökan enligt förordning 1408/71 gjordes hos kontaktinstitutionen även räknas som ansökningsdatum hos institutionerna i de andra berörda medlemsstaterna (artikel 36 i förordning 574/72). Detta gäller oavsett om den sökande först senare meddelar att han eller hon varit anställd eller bosatt i andra medlemsländer.

5.3.3 Återkallelse av ansökan

När en ansökan om en förmån lämnas in till en institution ska alla behöriga institutioner vars lagstiftning personen har omfattats av pröva rätten till förmånen (artikel 50.1 i förordning 883/2004). Om en person väljer att återkalla en ansökan om ersättning från ett land ska den återkallelsen inte ses som en återkallelse av ansökan från övriga länder (artikel 46.3 i förordning 987/2009). Motsvarande bestämmelse finns däremot inte för förordning 1408/71.

Metodstöd – återkallelse av ansökan

När en person ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning ska Försäkringskassan vidarebefordra ansökan till de länder vars lagstiftning personen har omfattats av. Om en person meddelar Försäkringskassan att han eller hon vill återkalla sin ansökan i ett annat medlemsland efter att ansökan har vidarebefordrats måste du som handlägger informera personen att Försäkringskassan inte kan ta ställning till den återkallelsen men att vi kommer att meddela den institution som berörs. Om inte personen uttryckligen meddelar det ska återkallelsen inte ses som att han eller hon återtar även sin svenska ansökan om ersättning.

Om en person redan vid inlämnandet av ansökan meddelar att han eller hon inte vill ansöka om ersättning i ett visst annat medlemsland ska Försäkringskassan upplysa personen om att en inlämnad ansökan gäller som en ansökan i alla berörda länder.

Om återkallelsen har gjorts skriftligt ska du som handlägger ärendet skriva till personen och meddela att Försäkringskassan har tagit emot återkallelsen och kommer att vidarebefordra återkallelsen till berörd institution. Till skillnad från när någon återkallar sin ansökan om ersättning från Sverige ska du inte skicka ett beslut om att ansökan avskrivs från vidare handläggning. Det är det andra landet som ska hantera återkallelsen. När en person återkallar sin ansökan är det viktigt att du som handlägger ansökan informerar personen om konsekvenserna av detta. Det kan exempelvis vara bra att informera personen om att ifall han eller hon ansöker vid ett senare tillfälle kommer det senare datumet att gälla som ansökningsdatum.

5.4 Ansökan om invaliditetsförmåner enligt kapitel 5 när sökanden är bosatt i Sverige

En person som är bosatt i Sverige kan ansöka om sjukersättning och aktivitetsersättning hos Försäkringskassan, under förutsättning att han eller hon omfattas av SFB eller tidigare har omfattats av SFB (artikel 45.4 förordning 987/2009).

Ansökan görs skriftligen på skilda blanketter beroende på om ansökan gäller nedsatt arbetsförmåga eller förlängd skolgång (Riksförsäkringsverkets föreskrifter [RFFS 2002:36] om sjukersättning och aktivitetsersättning).

Försäkringskassan blir då kontaktinstitution och inleder ansökningsförfarandet. Detsamma gäller vid utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning i de fall personen är bosatt i Sverige. (Artikel 47 i förordning 987/2009)

Har sökanden inte omfattats av SFB ska Försäkringskassan i stället skicka ansökan till den institutionen i det medlemsland vars lagstiftning den sökanden senast har omfattats av. Försäkringskassan ska även informera den institutionen om när ansökan kom in till Försäkringskassan. Det datumet gäller som ansökningsdag i även det landet. (Artikel 45.4 och 45.5 i förordning 987/2009) Detta kan meddelas på en blankett E 001. På blanketten ska Försäkringskassan också förklara varför Försäkringskassan inte är kontaktinstitution i det enskilda ärendet.

5.4.1 När Försäkringskassan är kontaktinstitution

Kontaktinstitutionen ska utan dröjsmål underrätta alla berörda institutioner om ansökan (artikel 47.4 i förordning 987/2009).

Enligt artikel 47.4 i förordning 987/2009 ska kontaktinstitutionen utan dröjsmål vidarebefordra ansökan och alla andra tillgängliga handlingar. Förutom ansökningsblankett E 204 ska Försäkringskassan skicka blankett E 205 SE, blankett E 207 och blankett E 213 till samtliga berörda institutioner.

Kontaktinstitutionen ska även underrätta de övriga institutionerna om de försäkrings- och bosättningsperioder som den sökande fullgjort enligt dess lagstiftning (artikel 47.5 i förordning 987/2009). Om försäkringshistoriken inte hinner utredas kan en preliminär E 205 skickas vid samma tillfälle som ansökan. Kontaktinstitutionen skickar en slutgiltig blankett E 205 när försäkringshistoriken är färdigutredd. Anledningen till att det ska skickas utan dröjsmål är att alla berörda institutioner ska kunna handlägga ansökan samtidigt.

Blankett E 213 (det detaljerade läkarutlåtandet) är obligatoriskt att skicka till EU-länderna. Det går inte att ersätta genom att enbart skicka andra medicinska underlag eller läkarutlåtanden om hälsotillstånd. Enligt överenskommelse med de nordiska länderna kan dock Försäkringskassan till dessa länder i stället för E 213 skicka kopia av de läkarutlåtanden och eventuella övriga handlingar som är underlag i ärendet för att bedöma om sökanden uppfyller kraven om nedsatt arbetsförmåga.

Metodstöd – hantering av E 213

Det är Försäkringskassan som ansvarar för att E 213 skickas iväg. Vården ska hjälpa oss att fylla i blanketten när så krävs. Det finns inte något påtryckningsmedel på vården annat än att vi kan kontakta den verksamhetsansvariga på den enhet där läkaren arbetar och förklara att vi måste få in ett intyg E 213. Om vi trots detta inte får hjälp att fylla i blanketten kan vi anmäla till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att det inte fungerar på den aktuella vårdenheten.

Du kan ta stöd av en försäkringsmedicinsk rådgivare för att få in E 213 från vården.

Metodstöd – hantering av ansökan

Så snart en ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning lämnats in till Försäkringskassan eller så fort ett utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning är aktuellt, måste handläggaren ta reda på om personen har bott eller arbetat i annat medlemsland för att få reda på om en ansökan ska skickas till andra medlemsländer.

Som tidigare nämnts är det viktigt att handläggaren anger ansökningsdatum på blankett E 204. Även i initiativärenden behövs datum för ansökan. I dessa fall är ansökningsdatum "datum för Försäkringskassans ställningstagande till prövning att rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning".

För att utreda färdigt vilka försäkrings- och bosättningsperioder som ska anges på blankett E205 SE måste det finnas ett förslag till tidpunkt för försäkringsfallet.

Eftersom Försäkringskassan inte får avvakta med att skicka ansökan ska Försäkringskassan utfärda en preliminär blankett E 205 SE och skicka den tillsammans med blankett E 204.

Samtidigt som ansökan E 204 ska Försäkringskassan alltså skicka följande till berörda institutioner:

- En preliminär E 205 SE. På den blanketten anger Försäkringskassan alla fullgjorda svenska försäkrings- och bosättningsperioder fram till dagen den utfärdas.
- Blanketten E 001. Där förklarar Försäkringskassan att en slutlig E 205 SE kommer att skickas till den berörda institutionen så fort Försäkringskassan har utrett tidpunkten för försäkringsfallet. Det är först då Försäkringskassan kan utreda färdigt vilka försäkrings- och bosättningsperioder som kan användas för att räkna ut ersättningen.
- Uppgifter om den sökandens försäkringshistorik på blankett E 207.
- Läkarutlåtanden och övriga handlingar som kommit in till Försäkringskassan och som är underlag för att bedöma villkoren om nedsatt arbetsförmåga. Om ansökan ska skickas till ett land utanför Norden meddelar också Försäkringskassan på blankett E 001 att blankett E 213 kommer att skickas till den berörda institutionen, när läkaren har utfärdat intyget.

Försäkringskassan skickar sedan följande till berörda institutioner:

- Särskilt läkarutlåtande på blankett E 213 i det fall den berörda institutionen är i ett land utanför Norden. Enligt överenskommelse med de nordiska länderna kan Försäkringskassan, i stället för att skicka blankett E 213, skicka kopia av de läkarutlåtanden och ev. övriga handlingar som är underlag för att bedöma om sökanden uppfyller kraven om nedsatt arbetsförmåga. Se även avsnitt 5.8.
- Slutlig E 205 SE. På den blanketten anger Försäkringskassan alla fullgjorda svenska försäkrings- och bosättningsperioder fram till utfärdandet.
- Kopia av beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning

Försäkringskassan ska skicka en ansökan till berörda medlemsländer oavsett förslag till beslut. E-blanketterna ska skickas till den berörda institutionen i det andra medlemslandet, oavsett hur lång tid personen har bott eller arbetat i det andra EU-landet.

Om personen ansöker om en fortsatt period med sjukersättning eller aktivitetsersättning är det tillräckligt om Försäkringskassan aviserar berörda institutioner med en ny E 204 tillsammans med kopior av tidigare utfärdade E 205 och E 207. Det gäller dock under förutsättning att de tidigare intygade försäkrings- eller bosättningsperioderna inte behöver ändras.

Alla berörda länder ska meddela de försäkrings- och bosättningsperioder, som har fullgjorts enligt den lagstiftning som de tillämpar på sina respektive E 205 blanketter, till Försäkringskassan och övriga berörda institutioner.

Metodstöd – hantering av beslut

Varje berörd institution ska själv meddela den sökande om vilket beslut institutionen fattat samt hur man överklagar beslutet (artikel 48.1 i förordning 987/2009). Institutionen ska även meddela kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner om sitt beslut (artikel 47.6 i förordning 987/2009).

När Försäkringskassan är kontaktinstitution ska de berörda institutionerna underrätta Försäkringskassan sina nationella beslut på blankett E 210 (underrättelse om beslut). Den berörda institutionen meddelar om förmånen avslagits, beviljats enligt nationell

lagstiftning eller om den har pro rata beräknats. Vidare ska det framgå av blankett E 210 hur sökanden kan överklaga beslutet och inom vilken tidsfrist.

Om Försäkringskassan tidigare har fattat ett provisoriskt beslut enligt förordning 987/2009 ska Försäkringskassan fatta ett slutligt beslut, med omprövningshänvisning, så fort alla medlemsländer sänt in E 210.

När det slutliga beslutet är taget ska handläggaren skicka en sammanfattning av alla besluten till den sökande. Det gör handläggaren på intyg P1. Intyget skickas på svenska om den sökande inte begär att det ska skickas på ett annat av EU:s officiella språk (artikel 48.1 i förordning 987/2009). Därefter ska handläggaren fylla i blankett E 211 och skicka den till samtliga berörda institutioner. Om beslutet fattats med stöd av förordning 1408/71 ska intyg P1 dock inte användas, utan E 211 skickas då även till den sökande.

Exempel

Annelie är bosatt i Sverige och har aktivitetsersättning. Hon ansöker nu om sjukersättning. Danmark har tidigare fattat beslut om avslag på hennes ansökan om invaliditetsförmån.

Försäkringskassan aviserar Danmark återigen med E 204 tillsammans med kopior av E 205 och E 207, eftersom Annelies ansökan om ny period med ersättning även ska behandlas som en ansökan om invaliditetsförmån i Danmark. Det spelar ingen roll att Danmark meddelat avslag på den tidigare ersättningsperioden. Eftersom de tidigare intygade försäkrings- och bosättningsperioderna inte behöver ändras behöver bara kopior av E 205 och E 207 skickas till Danmark. På E 204 anger Försäkringskassan datumet för ansökan om sjukersättning.

5.4.2 Provisorisk utbetalning när Försäkringskassan är kontaktinstitution

I avvaktan på att Försäkringskassan, som kontaktinstitution, kan meddela ett slutligt beslut ska Försäkringskassan i vissa fall besluta om en provisorisk betalning av sjukersättning eller aktivitetsersättning till en person. Det blir aktuellt i situationer när sökanden

- uppfyller villkoren för att få rätt till inkomstrelaterad ersättning och/eller garantiersättning enligt SFB, eller
- varken kan få rätt till inkomstrelaterad ersättning eller till garantiersättning enligt SFB, men det framgår av utredningen att han eller hon kan uppfylla villkoren för att få en pro rata-beräknad inkomstrelaterad ersättning och/eller en pro rata-beräknad garantiersättning.

(Artikel 50 i förordning 987/2009).

Försäkringskassan kan alltså inte fatta beslut om att provisoriskt betala ut en inkomstrelaterad ersättning enligt SFB och samtidigt fatta beslut om att provisoriskt betala ut garantiersättning enligt pro rata temporis-principen och tvärt om. Om en person exempelvis uppfyller villkoren för att få en nationellt beräknad inkomstrelaterad ersättning får han eller hon endast den ersättningen. Det gäller även om Försäkringskassans utredning skulle visa att hon också kan uppfylla villkoren för att få en pro rata-beräknad garantiersättning, till exempel genom sammanläggning med utländska försäkringsperioder. (Artikel 50 i förordning 987/2009)

Försäkringskassan kan också betala ut ett lämpligt förskott till sökanden. Förskottet ska motsvara den pro rata-beräknade sjukersättningen eller aktivitetsersättningen som sannolikt kan komma att betalas ut till en person. De uppgifter man får i E 205 om utländska försäkrings- och bosättningsperioder kan ge tillräckligt grund för att fatta beslut om provisorisk betalning av en pro rata beräknad ersättning. (artikel 50.2 i förordning 987/2009)

Försäkringskassan ska underrätta sökanden om att betalningen av ersättningen är provisorisk eller att den är att anse som ett förskott. Samtidigt ska personen få information om hur han eller hon kan göra för att begära omprövning av det beslutet. (artikel 50.3 i förordning 987/2009)

Sjukersättningen eller aktivitetsersättningen ska sedan betalas ut provisoriskt fram till dess att man fått in de uppgifter som behövs för att fatta slutligt beslut. Det innebär att beslutet kommer att vara provisoriskt fram tills Försäkringskassan får information om vilka beslut övriga berörda institutioner fattat. Se även Metodstöd – hantering av beslut i föregående avsnitt.

5.5 Ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning vid bosättning i ett annat medlemsland

Om en person, som är bosatt i ett annat medlemsland, ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning ska han eller hon skicka ansökan till institutionen i bosättningslandet. Om sökanden har omfattats av bosättningslandet lagstiftning blir det landets institution kontaktinstitution. (artikel 47.1 i förordning 987/2009)

Handlingar och uppgifter som godtas i ett medlemsland ska också godtas i de övriga medlemsländerna enligt det som sägs nedan (artikel 5 och artikel 46 i förordning 987/2009). Om Försäkringskassan vid handläggning av ett ärende om sjuk- eller aktivitetsersättning behöver till exempel personbevis, ett levnadsintyg eller annan liknande handling är Försäkringskassan skyldig att godta bevis avseende personuppgifter som har utfärdats av en myndighet i ett annat medlemsland (EU-domstolens dom, mål nr 336/94 Dafeki).

Metodstöd – hantering av ansökan och beslut

Kontaktinstitutionen skickar ansökningsblankett E 204 till Försäkringskassan SA Gotland. Vidare ska institutionen skicka uppgifter om sökandens försäkringshistorik på E 205 och E 207 samt medicinska uppgifter på blankett E 213. Med de nordiska länderna finns en överenskommelse om att länderna ska skicka de medicinska underlag som ligger till grund för deras beslut i stället för E 213.

I och med införandet av rätt till hel sjukersättning för den som är under 30 år samtidigt som aktivitetsersättning finns kvar för samma åldersgrupp kan det vara oklart vilken av förmånerna personen egentligen vill ha. Det ingår i Försäkringskassans serviceskyldighet att vägleda till rätt förmån. Om det är oklart vilken förmån som ansökan gäller ska du kontakta personen och informera om vad de olika förmånerna innebär.

Vill någon ha en ansökan om aktivitetsersättning prövad ska den handläggas som en ansökan om aktivitetsersättning även om personen skulle ha rätt till sjukersättning. Det innebär att man kan bli beviljad aktivitetsersättning trots att man skulle kunna ha rätt till sjukersättning.

Du kan läsa mer om ansökan i vägledningen (2013:1) eller i vägledningen (2013:2).

Försäkringskassan utreder vilka försäkrings- och bosättningsperioder som ska intygas på blankett E 205 SE och skickar blanketten med de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna till kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner.

När E 205 har kommit in från alla berörda institutioner kan Försäkringskassan fatta beslut i ärendet. Beslutet meddelas till kontaktinstitutionen och de berörda institutionerna genom blankett E 210. Tillsammans med denna blankett skickar Försäkringskassan även sitt beslut. Såväl beslut som blankett E 210 ska innehålla uppgift om möjligheten att överklaga och tiden för överklagande enligt den svenska lagstiftningen. SA Gotland ska även skicka sitt beslut till den sökande. Det beslutet ska även innehålla uppgift om möjligheten att begära omprövning och tiden för omprövning enligt den svenska lagstiftningen.

Kontaktinstitutionen skickar sedan en sammanfattning av besluten till sökanden tillsammans med uppgift om omprövningstider (intyg P1). Kontaktinstitutionen ska även skicka blankett E 211 till SA Gotland.

5.5.1 Utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning vid bosättning i ett annat nordiskt land

Förfaranderegler i förordning 987/2009 och i tidigare förordning 574/72 grundar sig främst på att den enskilde lämnar in en ansökan till institutionen i bosättningslandet och inte på att en institution i ett annat medlemsland på eget initiativ tillerkänner en person en invaliditetsförmån. För att förhindra risken för onödig fördröjning av handläggningen, när Försäkringskassan byter ut sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning för en person som är bosatt i ett annat nordiskt land, har Försäkringskassan, NAV Internasjonalt i Norge, Pensionsskyddscentralen (PSC) och Folkpensionsanstalten i Finland (FPA) och dåvarande Pensionsstyrelsen i Danmark kommit överens om ett särskilt administrativt förfarande, för att kontaktinstitutionen ska kunna tillämpa bestämmelserna om ansökningsförfarandet.

Det är alltså viktigt att uppmärksamma om personen är bosatt i ett nordiskt land, eftersom det då gäller särskilda rutiner.

Överenskommelsen om det särskilda administrativa förfarandet framgår av minnesanteckningarna från det nordiska pensionsarbetsgruppsmötet den 19–20 maj 2005. Förfarandet fungerar som metodstöd för ärenden där det blir aktuellt med ett utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning för en person som är bosatt i ett annat nordiskt land.

Metodstöd – utbyte av sjukpenning

När Försäkringskassan byter ut sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning för en person som är bosatt i Norge, Finland eller Danmark, ska institutionerna tillämpa särskilda administrativa åtgärder enligt följande:

1. Försäkringskassan bedömer om interimistiskt beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättningen kan fattas enligt SFB, på grund av att Försäkringskassan inte har tillräckliga uppgifter för att beräkna storleken på ersättningen (112 kap. 2 § SFB).

2. Försäkringskassan sänder till kontaktinstitutionen

- blankett E 001
- blankett E 205
- beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning
- läkarutlåtanden och övrigt underlag som legat till grund för Försäkringskassans beslut.

3. På blankett E 001 meddelar Försäkringskassan följande:

- Försäkringskassan börjar med att märka blankett 001 med följande text: "Ingen ansökan, utbyte av sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning."
- Försäkringskassan ber om blankett E 204, E 205 och E 207 från kontaktinstitutionen.
- Försäkringskassan meddelar ansökningsdatum (dvs. tidpunkten för Försäkringskassans ställningstagande i journal då det finns tillräckligt underlag för att pröva rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning).
- Eventuellt regresskrav enligt artikel 72 i förordning 987/2009.
- Uppgift om sjukpenningens "från och med" och "till och med tid" och sjukpenningbelopp (datum för ersättningsperioder). Både Norge och Finland behöver ha uppgift om hela sjukperioden, som föregått sjukersättningen eller aktivitetsersättningen.

Om kontaktinstitutionen är i Norge ska Försäkringskassan skicka blankett E 001 och övrigt material till NAV Internasjonal, som vidarebefordras till det lokala NAV-kontoret. Det lokala NAV-kontoret beviljar eventuellt en invalidpension och fyller i blankett E 204, E 205 och E 207 och sänder blanketterna och övrigt underlag till NAV International, som sedan vidarebefordrar allt material till Försäkringskassan.

Om det utredande landet är Finland ska Försäkringskassan skicka blankett E 001 och övrigt material till PSC. PSC fyller i blankett E 204, E 205 och E 207 och sänder blanketterna och övrigt underlag till Försäkringskassan. Ansökan kommer att handläggas av ett finskt arbetspensionsbolag som eventuellt beviljar en invalidpension.

Om det utredande landet är Danmark ska Försäkringskassan skicka blankett E 001 och övrigt material till Udbetaling Danmark, som vidarebefordras till den lokala kommunen. Den lokala kommunen beviljar eventuellt en invalidpension. Därefter skickar den lokala kommunen underlaget till Pensionsstyrelsen, som fyller i blankett E 204, E 205 och E 207 och sänder blanketterna och övrigt underlag till Försäkringskassan.

4. Efter att Försäkringskassan fått in blankett 204, 205 och 207 från den kontaktinstitutionen fattar Försäkringskassan ett slutligt beslut om sjukersättningens eller aktivitetsersättningens storlek. Det slutliga beslutet skickas tillsammans med blankett E 210 till kontaktinstitutionen, antingen NAV International, PSC eller Udbetaling Danmark.

5. När kontaktinstitutionen fått in blankett E 210 och nationellt beslut från Försäkringskassan skriver kontaktinstitutionen ett sammanfattande beslut (intyg P1) och sänder det, tillsammans med berörda länders beslut, till den försäkrade. Kontaktinstitutionen fyller också i blankett E 211 och skickar den, tillsammans med kopior av berörda länders beslut till Försäkringskassan.

6. Om Försäkringskassan på blankett E 001 meddelat eventuellt regresskrav enligt artikel 72 i förordning 987/2009 och kontaktinstitutionen har beslutat att betala ut en retroaktiv invalidpension till den försäkrade, frågar kontaktinstitutionen Försäkringskassan om det fortfarande finns ett regresskrav. Det görs innan institutionen betalar ut en retroaktiv invalidpension till den försäkrade.

5.6 Ansökningsförfarandet inom Norden

Vid det nordiska pensionsarbetsgruppsmötet den 9 februari 2010 kom de nordiska länderna överens att fortsätta tillämpa vissa av förfarandereglererna i förordning 574/72 under övergångsperioden. Detta gäller när en person har omfattats av lagstiftning i enbart de nordiska länderna. Skillnaden gentemot förfarandet i förordning 987/2009 blir att:

- institutionerna skickar sina E 205 till enbart kontaktinstitutionen/utredande institution som vidareförmedlar till de berörda institutionerna. Exempelvis om kontaktinstitutionen är Försäkringskassan och personen har omfattats av lagstiftningen i både Norge och Finland ska Norge skicka sina E 205 till Försäkringskassan som vidarebefordrar den till Finland.
- de berörda institutionerna skickar sina nationella beslut till kontaktinstitutionen/utredande institution och inte direkt till den sökande. Kontaktinstitutionen/utredande institution skickar samtliga medlemsländers beslut tillsammans med det sammanfattande beslutet (P1) till sökande.

5.7 Underrättelse om ändrad ersättning till annat medlemsland

Om förmånstagaren har en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland är Försäkringskassan skyldig att underrätta den berörda institutionen i detta medlemsland när Försäkringskassan fattat beslut om att

- sjukersättningen eller aktivitetsersättningen ska minskas, upphöra eller dras in
- förmånstagaren ska få ett högre eller lägre ersättningsbelopp, med undantag för indexering av sjukersättning eller aktivitetsersättning
- ersättningen dras in på grund av att förmånstagaren avlidit
- bevilja en person preliminär sjukersättning enligt 37 kap. SFB.

(Artikel 51 i förordning 987/2009 jämfört med artikel 59 i förordning 883/2004)

5.8 Begäran om läkarutlåtande från ett annat medlemsland när det andra landet ska pröva rätt till förmån

Den begäran om läkarutlåtande från den berörda institutionen som beskrivs i detta avsnitt får inte sammanblandas med situationen när Försäkringskassan är skyldig att skicka blankett E 213 till berörda länder utanför Norden. Då ska Försäkringskassan stå för kostnaderna för utfärdandet av blankett E 213 om utlåtandet kommer från en privatpraktiserande läkare.

En berörd institution i ett annat medlemsland kan begära att Försäkringskassan ska skicka ett läkarutlåtande för en person i samband med att det andra landet ska bevilja, ompröva eller betala ut en förmån. Oftast handlar det om att institutionen begär att få en ifylld blankett E 213 (särskilt läkarutlåtande). Om Försäkringskassan får en sådan begäran är Försäkringskassan skyldig att hjälpa den behöriga institutionen i det andra medlemslandet med att få fram alla de medicinska utlåtanden som krävs för att institutionen ska kunna bedöma den sökandes rätt till en förmån med hänsyn till landets lagstiftning. I vissa fall kan det andra landet ha speciella krav på vem som ska utfärda intyget, och då måste Försäkringskassan beakta detta. Uppkommer extra kostnader utöver vad E 213 anger så får det andra landet betala dessa (Artikel 82 i förordning 883/2004, artikel 87 i förordning 987/2009).

Försäkringskassan har rätt att få tillbaka kostnaden för utfärdandet av läkarutlåtandet av den berörda institutionen i det andra medlemslandet enligt de taxor som Försäkringskassan tillämpar (artikel 87.6 i förordning 987/2009). Försäkringskassan får

svara för kostnaderna för intyg utfärdade av privatläkare fram till dess att de återbetalas av den institution för vars räkning läkarutlåtandet utfärdades.

Om en landstingsanställd läkare utfärdar E 213 får Försäkringskassan ingen faktura utan landstinget står för kostnaden.

Två eller flera medlemsstater kan komma överens om att avstå från återbetalning mellan länderna för kostnader som uppstår i samband med medicinsk kontroll. Sverige har sådana överenskommelser med de nordiska länderna, Irland, Luxemburg, Storbritannien (artikel 9 och bilaga 1 till förordning 987/2009).

Om den utländska institution inte är i något av de länder som räknas upp och institutionen har begärt att Försäkringskassan ska översända ett läkarutlåtande, ska kostnaderna för det återbetalas enligt de taxor som tillämpas av Försäkringskassan. Taxorna gäller enbart kostnader för intyg utfärdade av privatläkare.

5.8.1 Metodstöd – hantering av begäran E 213 eller läkarutlåtande

När Försäkringskassan fått en begäran om läkarutlåtande från ett annat medlemsland ska handläggaren först informera förmånstagaren om att en begäran om blankett E 213 kommit in och ta reda på vilken läkare som han eller hon vill att begäran ska skickas till. Den försäkrade kan begära att intyget ska sändas till en privatläkare. Handläggaren ska också komma överens med förmånstagaren om att han eller hon får beställa tid på aktuell mottagning. I vissa fall kan det andra landet ha meddelat speciella krav på vem som ska utfärda intyget, och då måste Försäkringskassan beakta detta.

Handläggaren ska skicka en begäran om utlåtande E 213 till läkaren, se wimimall 15661. Det är lämpligt att dessutom informera läkaren eller mottagningen om anledningen och syftet med begäran samt konsekvenserna för förmånstagare om den berörda institutionen inte får utlåtandet. Försäkringskassan måste bevaka att utlåtandet kommer. Om det inte kommer in något utlåtande efter påminnelse får Försäkringskassan kontakta den som är verksamhetsansvarig på den enhet där läkaren arbetar och berätta att Försäkringskassan är skyldig att stå till tjänst med detta intyg. När Försäkringskassan får in blankett E 213 från privatläkaren kan Försäkringskassan betala arvodet till denne. De taxor som Försäkringskassan tillämpar finns i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1977:27) om ersättning för vissa läkarutlåtanden. Taxorna gäller för läkare som inte är anslutna till den offentligt finansierade vården. Det belopp som Försäkringskassan ska kräva tillbaka från den utländska institutionen ska grundas på de arvodesnivåer som anges i föreskrifterna. Bestämmelserna i artikel 87.6 i förordning 987/2009 anger att det är de faktiska kostnaderna som ska ersättas.

5.8.2 Metodstöd – begäran om återbetalning

För att Försäkringskassan ska kunna begära in kostnaden från det andra landet ska handläggare först ta ställning till att det är det andra landet som ska stå för kostnaden och varför. Ställningstagandet ska dokumenteras i ÄHS. Faktureringsunderlaget ska skickas till Försäkringskassan Box 1213, 621 23 Visby. På fakturan ska det framgå vad kostnaden gäller, personnummer på den försäkrade och datum för besöket. Det är enheten för internationell vård på NAK Visby som sedan handlägger kostnadskravet gentemot det andra landet.

Artikel 87.6 i förordning (EG) nr 987/2009 om återbetalning mellan länderna ska inte tillämpas på de nordiska länderna, Irland, Luxemburg och Storbritannien. Dessa länder har en överenskommelse med Sverige om att avstå från återbetalning när det gäller läkarutlåtanden.

6 Utbetalning av sjukersättning och aktivitetsersättning vid utlandsvistelse

Detta kapitel beskriver hur rätten till att få sjukersättning eller aktivitetsersättning påverkas vid utlandsvistelse och andra betalningsfrågor vid utlandsvistelse.

6.1 Rätt till inkomstrelaterad ersättning vid bosättning i ett annat medlemsland

Inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning betalas ut med samma belopp vid bosättning utomlands som vid bosättning i Sverige. Det gäller både svenska och utländska medborgare. En person kan få inkomstrelaterad ersättning, så länge rätten till förmånen består (6 kap. 16 § SFB jämfört med (33 kap. 15 § SFB). Detta medför att en person som beviljats inkomstrelaterad ersättning har rätt att få denna förmån oberoende av var i världen han eller hon är bosatt.

Exempel

Kalle bor i Sverige och har hel inkomstrelaterad sjukersättning tills vidare. Kalle flyttar till Belgien och avser att bosätta sig där för längre tid än ett år. Eftersom försäkringen i Sverige består så länge förmånen betalas ut kan den inkomstrelaterade sjukersättningen fortsätta att betalas ut med oförändrat belopp även efter det att han flyttat till Belgien.

Exempel

Jens arbetar deltid i Sverige och har halv inkomstrelaterad aktivitetsersättning. Nu ska Jens i stället börja arbeta på halvtid i Danmark och frågar därför en handläggare på Försäkringskassan om han har rätt att behålla sin aktivitetsersättning under tiden som han arbetar i Danmark. Handläggaren informerar Jens att han får fortsatt rätt till sin inkomstrelaterade ersättning, eftersom den betalas ut så länge han har rätt till aktivitetsersättningen.

För att få ytterligare information om försäkringsvillkoren vid utlandsvistelse hänvisas till i vägledningen (2013:3).

6.2 Rätt till garantiersättning vid bosättning i annat medlemsland

Till skillnad från den inkomstrelaterade ersättningen är möjligheterna till att behålla den bosättningsbaserade garantiersättningen begränsade vid utlandsvistelse, beroende av vart man flyttar och hur länge man avser att vistas utomlands.

Enligt huvudregeln kan bosättningsbaserade förmåner betalas ut om utlandsvistelsen varar längst sex månader (5 kap. 13 och 14 §§ SFB). Från huvudregeln görs undantag som medför att vissa förmåner kan betalas ut under längre tid. Garantiersättningen får betalas ut så länge som den försäkrades bosättning i Sverige består (5 kap. 2–8 och 15 §§ SFB). För ytterligare information om försäkringsvillkoren enligt SFB vid utlandsvistelse, se vägledningen (2013:3) och vägledningen (2017:1).

Regeln att garantiersättning enbart ska kunna betalas ut till en person som anses bosatt i Sverige gäller inte vid bosättning inom EU//EES under förutsättning att den som flyttar omfattas av förordning 883/2004. Enligt exportabilitetsprincipen i förordning 883/2004 får kontantförmåner, som har beviljats enligt lagstiftningen i ett eller flera medlemsländer eller enligt förordningen, inte minskas eller dras in med anledning av att mottagaren är bosatt i ett annat medlemsland än det som ansvarar för betalningen av förmånen (artikel 7 i förordning 883/2004). Detta innebär att en person som omfattas av förordning 883/2004 har rätt att behålla garantiersättningen, även om han eller hon bor i ett annat medlemsland, med samma belopp som vid bosättning i Sverige.

Exempel

Hilda bor i Sverige och har garantiersättning. Hilda flyttar till Tyskland och avser att bosätta sig där för längre tid än ett år. Eftersom förordning 883/2004 medger export av garantiersättning när hon flyttar till ett annat medlemsland bedömer Försäkringskassan att garantiersättningen ska fortsätta att betalas ut med oförändrat belopp även om vistelsen beräknas pågå längre än ett år.

Exempel

Reijo som är bosatt i Finland har beviljats en hel sjukersättning i form av inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning från och med mars 2004. Han har tidigare varit bosatt och arbetat i Sverige. Reijo meddelar Försäkringskassan att han kommer att flytta från Finland till Australien och att han planerar att bosätta sig där för längre tid än ett år. Eftersom förordningens bestämmelser om rätt till export inte längre gäller när Reijo flyttar till ett land utanför EU/EES bedömer Försäkringskassan att han inte längre har rätt till garantiersättningen. Försäkringskassan beslutar därför att dra in garantiersättningen. Reijo har i fortsättningen endast rätt till en inkomstrelaterad sjukersättning från Sverige.

6.3 Levnadsintyg

För att betala ut sjukersättning eller aktivitetsersättning till personer som vistas i ett annat land får ett bevis krävas in om att rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning består (110 kap. 15 § SFB).

För att kunna bedöma om en förmånstagare har fortsatt rätt till ersättning får Försäkringskassan därför begära att han eller hon ska skicka in ett så kallat levnadsintyg till Försäkringskassan. Intyget ska lämnas på Pensionsmyndighetens blankett PM 8320 som förmånstagaren själv fyller i. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, svensk ambassad, svenskt konsulat, utländsk socialförsäkringsinstitution, notarius publicus, utländsk polismyndighet eller utländsk registerförande befolkningsmyndighet intygar på blanketten att den person som anges i intyget lever (110 kap. 15 § SFB och Pensionsmyndighetens föreskrifter [PFS 2012:2]). Därefter skickar förmånstagaren tillbaka intyget.

Om förmånstagaren efter begäran inte lämnar in ett levnadsintyg fattas beslut om att sjukersättning eller aktivitetsersättningen inte ska betalas ut. Om förmånstagaren senare lämnar in ett levnadsintyg ska Försäkringskassan börja betala ut den tidigare indragna ersättningen. Förmånstagaren har då även rätt att få alla tidigare månadsersättningar som inte betalats ut på grund av att levnadsintyg inte har lämnats in till Försäkringskassan. Det är Pensionsmyndigheten som ansvarar för hanteringen av levnadsintyg. Det är bara Pensionsmyndigheten i Visby som får godkänna och spärra intyg i bilden *Levnadsintyg*.

Till förmånstagare som bor i Finland, Norge, Danmark eller Tyskland skickas inte något intyg. Uppgifterna hämtas i stället genom elektroniskt datautbyte mellan länderna.

Mer information om hanteringen av levnadsintyg finns i rutinbeskrivningen *Levnadsintyg*, som finns på Fia/Försäkring/Sjuk- och aktivitetsersättning/Instruktioner och i Försäkringskassans vägledning (2005:1) *Utbetalning av förmåner, bidrag och ersättningar*.

6.4 Betalning direkt till förmånstagaren

Försäkringskassan betalar ut förmåner direkt till förmånstagaren. Betalningen av sjukersättning eller aktivitetsersättning görs enligt bestämmelserna i förordning (2002:986) om sjukersättning och aktivitetsersättning, se vidare i vägledningen (2013:3).

6.5 På vilket sätt och vid vilken tidpunkt kan sjukersättningen och aktivitetsersättningen betalas ut om en person bor i ett annat medlemsland?

Om förmånstagaren bor i ett annat medlemsland sker betalningen av sjukersättningen eller aktivitetsersättningen genom insättning på bankkonto i Sverige eller utomlands. Utbetalningen får göras på annat sätt om särskilda förhållanden ger anledning till det. Sådana förhållanden kan vara

- att betalning till konto medför onormalt höga mottagar- och uttagsavgifter för den försäkrade, eller
- att den försäkrade inte får öppna konto, eller
- att möjligheterna att göra uttag från konto är starkt begränsade, eller
- att samhällsstrukturen eller bankväsendet inte medger betalning till konto, eller
- något annat liknande skäl som den försäkrade inte kan råda över

(3 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter [FKFS 2010:4] om sättet och tiden för utbetalning av vissa förmåner, ersättningar och bidrag till den som vistas eller bor utomlands)

Om utbetalning görs till konto i Sverige ska sjukersättningen eller aktivitetsersättningen vara tillgänglig för lyftning vid samma datum som gäller för bosatta i landet. Ska utbetalning göras till konto utomlands ska överföring från betalningsinstitut i Sverige ske senast på den dagen. (4 § FKFS 2010:4).

6.5.1 Skatt

Om förmånstagaren är bosatt utomlands kan han eller hon få rätt till särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-skatt). När personen flyttar utomlands begär Försäkringskassan därför alltid ett beslut från Skatteverket om vilken skatt förmånstagaren ska betala. För en utförligare beskrivning hänvisas till kapitel 3 i vägledningen (2005:1).

7 Övergångsbestämmelser och omräkning av ersättning med hänsyn till förordningarna

I detta kapitel ges en beskrivning av övergångsbestämmelserna till förordning 883/2004 och förordning 987/2009. Dessutom beskrivs Försäkringskassans handläggning när en person lämnat in en ansökan om omräkning av sjukersättning och aktivitetsersättning och/eller av pension från det andra medlemslandet med hänsyn till förordning 883/2004 eller ansökan om att beviljas förmån med hänsyn till förordningen.

7.1 Allmänt om övergångsbestämmelserna till förordning 1408/71

Den som beviljades förtidspension innan Sverige blev medlem i EES den 1 januari 1994 kunde begära att Försäkringskassan prövade om sjukersättningen enligt reglerna i förordning 1408/71. Om förmånstagaren utöver den svenska sjukersättningen hade pension från ett annat medlemsland kunde begäran om omprövning av en löpande pension komma via det andra landets behöriga institution. (Artikel 94 och 95 i förordning 1408/71)

Även den som hade beviljats svensk sjukersättning efter den 1 januari 1994 eller fått avslag på sin ansökan om sjukersättning kunde begära att Försäkringskassan prövade om det fanns rätt till sjukersättning enligt reglerna i förordning 1408/71 om personen även har intjänat rättigheter i något av de nya medlemsländerna.

För nya medlemsländer kan rätt till förmåner med stöd av förordning 1408/7 ges tidigast från och med den dag som landet blev medlem i EU, enligt artikel 94 i förordning 1408/71. Exempelvis kan en person som har arbetat i Bulgarien och Sverige, få rätt till förmåner med stöd av förordningen från och med den 1 januari 2007. Vid en sådan bedömning ska man dock ta hänsyn till alla försäkrings- och bosättningsperioder som den enskilde har intjänat före den 1 januari 2007. Förmånen ska kunna beviljas även om försäkringsfallet inträffade före dagen för ikraftträdandet. (Artiklarna 94.1–3 och 95.1–3 i förordning 1408/71)

Ansökan om rätt till förmån efter tidigare avslag eller innehållande av förmån

En ansökan om förmån som har avslagits eller en förmån som dragits in innan förordningen blev tillämplig för ett nytt medlemsland, ska prövas på nytt efter ansökan från den enskilde (artikel 94.4 och artikel 95.4 i förordning 1408/71). Denna omprövning kan medföra att en person får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning eller att han eller hon får en högre sjuk- eller aktivitetsersättning. Även en minskning av ersättningen kan bli aktuell om det nya medlemslandet beviljar en pension efter att de tidigare avslagit eller innehållit en förmån.

7.2 Övergångsbestämmelser till förordning 883/2004

Förordning 883/2004 börjar tillämpas från och med den 1 maj 2010. Någon rätt till ersättning kan inte ges före den 1 maj 2010. Alla försäkrings- och bosättningsperioder som en person har fullgjort före ikraftträdandet ska beaktas vid en ansökan om en förmån. (artikel 87.1 och 87.2 i förordning 883/2004)

Om en förmån inte har betalats ut på grund av personens medborgarskap eller bosättningsort får förmånen efter begäran av personen börja betalas ut från och med den dagen då förordning 883/2004 börjar tillämpas. Detsamma gäller om en begäran om förmån tidigare har avslagits. (artikel 87.4 i förordning 883/2004)

7.3 Ansökan om rätt till förmån efter tidigare avslag eller innehållande av förmån

En ansökan om förmån som avslagits eller en förmån som dragits in, innan förordningen blev tillämplig för ett nytt medlemsland, ska prövas på nytt efter ansökan från den enskilde (artikel 87.4 i förordning 883/2004). Denna omprövning kan medföra att en person får rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning eller att han eller hon får en högre ersättning. Även en minskning av ersättningen kan bli aktuellt i det fall det nya medlemslandet beviljar en pension efter tidigare avslag eller innehållande av förmån.

7.3.1 Metodstöd – handläggning vid ansökan om rätt till förmån

För att en prövning av rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning ska kunna göras enligt artikel 87.4 i förordning 883/2004 krävs att personen ansöker om detta.

Den som bor i Sverige ansöker om en sådan prövning hos Försäkringskassan. Försäkringskassan ska som kontaktinstitution dels skicka ansökan till berörda institutioner i de nya medlemsländerna, dels göra en prövning av rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Bor personen utomlands vänder sig han eller hon till landets motsvarighet till Försäkringskassan på orten, som sänder ansökan om rätt till svensk förmån till Försäkringskassan SA Gotland i Visby.

För ansökan om sjukersättning och aktivitetsersättning ska den svenska ansökningsblanketten enbart användas i de fall som personen tidigare fått helt avslag på sin ansökan eller om personen har fått hela sin ersättning indragen. För övriga fall får den enskilde i stället formulera en ansökan om att få rätt till förmån enligt artikel 87.4 i förordning 883/2004 på ett vanligt papper. Det kan i undantagsfall vara möjligt att ta emot en muntlig sådan begäran om att få rätt till förmån, men denna måste då noggrant journalföras.

Om någon ansökan inte kommer in kan Försäkringskassan inte på eget initiativ ta upp ett ärende till förnyad bedömning. Uppmärksammar däremot handläggaren av någon anledning ett ärende, där förmånstagaren skulle kunna få rätt till en sjukersättning eller aktivitetsersättning med stöd av artikel 87.4 i förordning 883/2004, bör handläggaren informera denne om möjligheten att lämna in en ansökan.

För omprövningen finns det inget skydd mot minskning av förmånen. Handläggaren bör därför informera sökanden före omprövningen om möjligheten att dra tillbaka ansökan om en omprövning skulle leda till ett lägre belopp.

7.3.2 Från och med när kan den svenska förmånen beviljas?

Om en ansökan lämnas in inom två år från den dag då förordningen började gälla i det berörda nya medlemslandet kan Försäkringskassan pröva om rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning kan beviljas från och med den dag då förordningen började gälla i det nya medlemslandet (artikel 87.6 i förordning 883/2004).

Kommer ansökan in senare än två år efter att förordningen började gälla i det nya medlemslandet kan förmånen endast beviljas från och med den dag då ansökan lämnades in. Undantaget till detta är om medlemslänternas nationella lagstiftning innehåller mer förmånliga retroaktivitetsregler (artikel 87.7 i förordning 883/2004).

Om personen inte har sjukersättning eller aktivitetsersättning kan prövningen göras från och med tre månader före ansökningsmånaden (33 kap. 14 § SFB jämfört med artikel 87.7 i förordning 883/2004)

Om personen har sjukersättning eller aktivitetsersättning kan prövningen av rätten till en ytterligare förmån göras från och med ansökningsmånaden. Personen kan alltså få rätt till inkomstrelaterad ersättning eller garantiersättning om han eller hon endast får en av dessa förmåner från samma månad som ansökan görs. I dessa ärenden blir alltså förordningens regler mer förmånliga än reglerna i SFB. (artikel 87.7 i förordning 883/2004 jämfört med 36 kap. 27 och 28 §§ SFB)

7.4 Begäran om omräkning av förmåner som har beviljats i ett eller flera medlemsländer

En omräkning görs efter begäran av förmånstagaren. Omräkningen gäller en förmån som beviljats innan förordningarna blev tillämpliga i det aktuella fallet, dvs. förmånen har beviljats enligt nationell lagstiftning eller med stöd av ett avtal om social trygghet. (Artikel 87.5 i förordning 883/2004)

Denna omräkning kan medföra en högre eller en lägre sjukersättning eller aktivitetsersättning. En minskning av ersättningen kan bli aktuellt i det fall det nya medlemslandet beviljar en pension efter tidigare avslag eller innehållande av förmån.

7.4.1 Metodstöd – handläggning vid ansökan om omräkning

För att en omräkning ska kunna göras enligt artikel 87.5 i förordning 883/2004 krävs att personen begär det.

För att begära omräkning finns ingen fastställd blankett. Den enskilde kan därför formulera en sådan begäran på ett vanligt papper. Det kan i undantagsfall vara möjligt att ta emot en muntlig sådan begäran, men denna måste då noggrant journalföras.

Den som bor i Sverige skickar in en sådan omräkning till Försäkringskassan. Försäkringskassan ska som kontaktinstitution dels skicka ansökan på till berörda institutioner i de nya medlemsländerna, dels omräkna den svenska förmånen.

Bor personen utomlands vänder sig han eller hon till landets motsvarighet till Försäkringskassan på orten, som sänder ansökan om omräkning på E-blanketter till Försäkringskassan SA Gotland i Visby.

Om någon ansökan inte kommer in kan Försäkringskassan inte på eget initiativ ta upp ett ärende till förnyad bedömning. Uppmärksammar däremot handläggaren av någon anledning ett ärende, där en omräkning av förmån enligt artikel 87.5 i förordning 883/2004 skulle kunna ge förmånstagaren en högre ersättning, bör handläggaren informera denne om möjligheten att lämna in en ansökan.

För omräkningen finns det inget skydd mot minskning av förmånen. Handläggaren bör därför informera sökanden före omräkningen om möjligheten att dra tillbaka ansökan om en omräkning skulle leda till ett lägre belopp.

7.4.2 Från och med när kan den svenska förmånen omräknas?

Om en ansökan lämnas in inom två år från den dag då förordningen började gälla i det berörda nya medlemslandet kan Försäkringskassan pröva om rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning kan beviljas från och med den dag då förordningen började gälla i det nya medlemslandet (artikel 87.6 i förordning 883/2004).

Kommer ansökan in senare än två år efter att förordningen började gälla i det nya medlemslandet kan förmånen endast beviljas från och med den dag då ansökan lämnades in. Undantaget till detta är om medlemsländernas nationella lagstiftning innehåller mer förmånliga retroaktivitetsregler (artikel 87.7 i förordning 883/2004).

7.5 Automatisk omräkning av beviljad förmån i ett medlemsland efter ansökan om förmån i ett annat medlemsland

Utan en särskild begäran från en förmånstagare ska medlemsländer göra en automatisk omräkning av tidigare beviljade förmåner enligt förordning 883/2004 i situationer där personen lämnar in en ansökan om förmån enligt förordningen (för första gången) till ett medlemsland. Exempelvis då personen har sjukersättning i Sverige och ansöker om förmån i annat land. En sådan ansökan innebär att tidigare beviljade förmåner, som beviljats i ett annat medlemsland (exempelvis Sverige) innan förordningarna blev tillämpliga i det aktuella fallet, ska räknas om automatiskt. (Artikel 94.2 i förordning 987/2009)

Denna automatiska omräkning får emellertid inte medföra någon minskning av förmånen. I dessa fall behöver Försäkringskassan därför göra en jämförelse mellan det gamla svenska förmånsbeloppet och det omräknade svenska förmånsbeloppet. Försäkringskassan ska således endast fatta beslut om omräkning av förmånen i det fall som det omräknade förmånsbeloppet blir högre än det gamla svenska förmånsbeloppet. Om omprövningen resulterar i att det svenska förmånsbeloppet blir oförändrat eller högre meddelar Försäkringskassan ett beslut som innebär att personen får en omräknad förmån **från och med månaden efter ansökningsmånaden**. (Artikel 94.2 i förordning 987/2009)

Exempel

Georgi är bosatt i Sverige och har sjukersättning. Han ansöker i oktober 2010 för första gången om bulgarisk pension. Försäkringskassan aviserar därför Bulgarien, för att pension ska kunna beviljas i Bulgarien och omräknar automatiskt den svenska förmånen med hänsyn till reglerna i förordning 883/2004.

Om omprövningen resulterar i att det svenska förmånsbeloppet blir oförändrat eller högre meddelar Försäkringskassan ett beslut som innebär att Georgi får en omräknad förmån från och med månaden efter ansökningsmånaden. Det kan innebära att Försäkringskassan ska betala ut ett retroaktivt belopp.

Om beräkningen i stället resulterar i att den svenska förmånen blir oförändrad eller lägre ska Försäkringskassan inte fatta beslut om omräkning av förmånen. Det gäller exempelvis om Försäkringskassan bedömer att den bulgariska pensionen ska samordnas med den inkomstrelaterade ersättningen, vilket medför en lägre inkomstrelaterad ersättning. Försäkringskassan meddelar då ett beslut som innebär att Georgi får behålla det tidigare meddelade beloppet, dvs. en inkomstrelaterad ersättning utan samordning med en bulgarisk pension.

7.5.1 Metodstöd – ansökningsförfarandet

För den som bor i Sverige ska Försäkringskassan som kontaktinstitution dels skicka ansökan om förmån till berörda institutioner i de nya medlemsländerna, dels göra en omräkning av den svenska förmånen.

7.5.2 Från och med när kan den svenska förmånen omräknas?

Försäkringskassan kan räkna om förmånen från och med månaden efter ansökningsmånaden (artikel 94.2 i förordning 987/2009 och 36 kap. 28 § SFB).

7.6 Ansökan om förmån som har lämnats in i ett medlemsland före den 1 maj 2010

I denna situation har en ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning lämnats in till Försäkringskassan före den dag förordningarna blev tillämpliga i det aktuella fallet. Ansökan har inte har hunnit prövas av Försäkringskassan. (artikel 94.1 i förordning 987/2009)

Om försäkringsfallet inträffade före den dag förordningen trätt ikraft och om ansökan inte har hunnit prövas ska ansökan prövas dubbelt. För tiden före ikraftträdandet ska ansökan handläggas i enlighet med de nationella bestämmelserna, i enlighet med förordning nr 1408/71 eller enligt avtal som gäller mellan berörda medlemsländer. För tiden därefter ska förmånen beräknas enligt förordning 883/2004. Personen ska sedan beviljas det högsta av dessa båda belopp. Om beloppet blir lägre när det beräknats enligt förordning 883/2004 ska det första beloppet fortsätta att betalas ut. (artikel 94.1 i förordning 987/2009)

7.6.1 Från och med när kan den svenska förmånen beviljas?

För sjukersättning och aktivitetsersättning är SFB:s regler förmånligare än förordningens regler och prövningen kan därför göras från och med tre månader före ansökningsmånaden (33 kap. 14 § SFB).

8 Överklagande

Detta kapitel beskriver kortfattat vad som gäller vid överklagande när förordning 883/2004 och 987/2009 är tillämpliga.

8.1 Omprövning enligt socialförsäkringsbalken

Förordningarna reglerar inte hur lång tid en person har på sig att begära omprövning av ett beslut. Tidsfristens längd bestäms av respektive medlemslands egen lagstiftning. De svenska bestämmelserna om omprövning, ändring och överklagande fortsätter alltså att gälla. En begäran om omprövning eller överklagande ska enligt 113 kap. 19 och 20 §§ SFB ha kommit till Försäkringskassan inom två månader från det att den försäkrade fått del av beslutet.

Om en person har lämnat in en begäran om omprövning eller överklagande till exempelvis en myndighet i ett annat medlemsland ska datumet då den lämnades in där betraktas som ankomstdag. (Artikel 81 i förordning 883/2004)

Om den försäkrade efter mottagandet av intyg P1 anser att hans eller hennes rättigheter kan ha påverkats negativt av sambandet mellan de beslut som två eller flera institutioner har fattat, så har den försäkrade rätt till en omprövning av de berörda institutionernas beslut inom de tidsfrister som föreskrivs i respektive nationell lagstiftning. Tidsfristerna ska börja löpa från och med dagen för mottagandet av sammanfattningen. Den försäkrade ska skriftligen meddelas om resultatet av omprövningen. (Artikel 48.2 i förordning 987/2009)

Du kan läsa mer i Försäkringskassans vägledning (2001:7) *Omprövning, ändring och överklagande av Försäkringskassans beslut*.

8.2 Provisorisk utbetalning

Kontaktinstitutionen ska omedelbart betala ut förmåner om den konstaterar att sökanden har rätt till förmåner enligt den egna lagstiftningen. Försäkrings- eller bosättningsperioder i andra medlemsländer behöver då inte beaktas. Betalningen ska betraktas som provisorisk om beloppet kan påverkas av den fortsatta handläggningen av ansökan om förmånen. (Artikel 50.1 i förordning 987/2009)

I ett sådant fall ska institutionen utan dröjsmål informera sökanden om betalningen och då särskilt betona att beslutet är provisorisk. Institutionen ska också informera personen hur han eller hon ska göra för att överklaga beslutet (artikel 50.3 i förordning 987/2009).

Till skillnad från när beslut tas med stöd av förordning 1408/71 kan provisoriska beslut som tas med stöd av förordning 883/2004 alltså överklagas.

9 Omräkning av valutor

Detta kapitel beskriver kortfattat vilken växelkurs som Försäkringskassan ska använda sig av i olika ersättningssituationer.

9.1 Valutaomräkning

Vid tillämpning av förordningarna ska växelkursen mellan två valutor vara den som offentliggörs av Europeiska centralbanken. Administrativa kommissionen (AK) bestämmer vilken dag som ska gälla för fastställandet av växelkursen. (Artikel 90 i förordning 987/2009)

9.2 Vilken växelkurs ska användas?

AK har i sitt beslut nr H3 från den 15 oktober 2009 beslutat vilken dags växelkurs som ska användas. Växelkursen fastställs och publiceras dagligen av den Europeiska centralbanken.

Av beslutet framgår att när en institution måste räkna om ett belopp till en valuta vid den första beräkningen av förmånen ska följande växelkurser användas:

- När inkomster eller förmåner beaktas för en viss period före den dag för vilken förmånen beräknas ska den växelkurs som offentliggjorts för den sista dagen i den perioden användas.
- När ett belopp beaktas ska den växelkurs som offentliggjorts för den första dagen i den månad som omedelbart föregår den månad då bestämmelsen måste tillämpas.

Om inga andra regleringar finns ska växelkursen som gäller den dag som beräkningen av ersättningen görs användas.

Exempel

Heidi är bosatt i Sverige och har sjukersättning sedan maj 2016. Beslutet om beloppet är provisoriskt eftersom Försäkringskassan avvaktar beslut från Tyskland där Heidi arbetade innan hon kom till Sverige.

Den 6 september 2016 får Försäkringskassan besked från Tyskland att de beviljat Heidi invalidpension från och med maj 2016. Den 22 september tar Försäkringskassan ett slutligt beslut och samordnar den svenska ersättningen med den tyska. För samordningen av den retroaktiva perioden maj–augusti 2016 används växelkursen för den sista dagen i den perioden, det vill säga den 31 augusti 2016. För samordningen från och med september 2016 är det i stället växelkursen för den dagen då beräkningen görs som ska användas, det vill säga den 22 september 2016.

Detta gäller även när en institution gör en ny beräkning av en förmån med anledning av att de faktiska eller rättsliga förhållandena för den berörda personen har förändrats.

Om en förmån indexregleras regelbundet och det finns belopp i en annan valuta som påverkar förmån ska vid den nya beräkningen den växelkurs som gäller den första dagen i den månad som föregår den månad då indexregleringen görs användas.

Vid avräkning av förmåner som betalats ut felaktigt ska den växelkurs som tillämpas på omvandlingen av det belopp som ska dras av eller utbetalas vara den växelkurs som gäller den dag då begäran sändes första gången. Om Försäkringskassan ställer ett regresskrav enligt artikel 72 i förordning 987/2009 är det alltså växelkursen för den dagen då begäran först gjordes som ska användas när det andra landet gör sin beräkning av hur mycket ersättning som ska skickas till Försäkringskassan.

9.3 Omräkning av valutor enligt förordning 1408/71

AK fastställer varje kvartal de växelkurser för omräkning av valutor som bland annat används vid tillämpning av olika artiklar i förordningarna 1408/71 och 574/72 (artikel 107 i förordning 574/72).

I övriga fall ska enligt artikel 107 omräkning ske enligt den officiella växelkursen på utbetalningsdagen. Det betyder att om Försäkringskassan samordnar inkomstrelaterad ersättning eller garantiersättning med en invaliditetsförmån från ett annat medlemsland är det bankens dagsaktuella köpkurs som ska användas.

Genom Rådets förordning (EG) nr 2866/98 av den 31 december 1998 om omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron har omräkningskurserna för dessa länder (Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal och Finland) låsts fr.o.m. den 1 januari 1999. Slovenien har från och med den 1 januari 2007 infört euro som sin nationella valuta.

För övriga medlemsländer kommer som tidigare att fastställas omräkningskurser till nationell valuta varje kvartal. Dessutom fastställs EUR-kurs för dessa länder varje kvartal. Dessa kurser och de ovannämnda låsta kurserna finns inlagda i den valutaomräknare som finns i Försäkringskassans intranät.

Det finns inte någon skyldighet att räkna om löpande förmåner (invaliditetsförmåner från andra medlemsländer och sjuk- och aktivitetsersättning) var tredje månad med tillämpning av den omräkningskurs som anges (AK:s beslut nr 99).

10 Återbetalning av för mycket utbetald ersättning

Detta kapitel beskriver i vilka situationer som Försäkringskassan, eller socialförvaltningen, kan få tillbaka ersättning som har betalats med för högt belopp genom att vända sig till socialförsäkringsinstitutionen i ett annat medlemsland. I kapitlet beskrivs även i vilka situationer ett annat medlemsland kan få tillbaka motsvarande ersättning genom att vända sig till Försäkringskassan.

10.1 Allmänt

Inom socialförsäkringen finns bestämmelser som talar om i vilka fall Försäkringskassan kan kräva tillbaka ersättning som har betalats ut med för högt belopp. I regel kräver bestämmelserna antingen att den förmånstagaren på ett visst sätt har orsakat den felaktiga betalningen, eller att han eller hon har insett eller skäligen borde ha insett att beloppet är felaktigt. Se exempelvis 108 kap. 2 § SFB.

Därutöver kan Försäkringskassan få tillbaka pengar som mottagaren inte hade rätt till genom att vända sig till den socialförsäkringsinstitution i det andra medlemslandet som betalar ut förmåner till henne eller honom. Den utländska institutionen ska då göra ett avdrag på den utländska förmånen och vidarebefordra beloppet till Försäkringskassan. En socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland kan kräva motsvarande av Försäkringskassan. (Artikel 72 i förordning 987/2009 och artikel 111 i förordning 574/72)

10.2 Återbetalning av för mycket betald ersättning enligt förordning 987/2009

Socialförsäkringsinstitutioners rätt att få tillbaka ersättning som mottagaren inte har rätt till och socialtjänstorgans rätt att få tillbaka pengar som en annan institution skulle ha betalats ut regleras i artikel 72 i förordning 987/2009. Artikeln är uppdelad i tre punkter. Punkten ett avser alla förmåner som omfattas av förordningen. Punkt två reglerar särskilt invaliditetsförmåner och pensioner och punkt tre avser ekonomiskt bistånd.

10.3 Artikel 72.1 i förordning 987/2009 – pensionsförmåner och andra socialförsäkringsförmåner

Om Försäkringskassan har betalat ut ett högre belopp av sjukersättning eller aktivitetsersättning än vad förmånstagaren har rätt till, kan Försäkringskassan med stöd av artikel 72.1 i förordning 987/2009 begära att få ersättning för det för felaktigt utbetalda beloppet från ett annat medlemsland. Begäran får inte gå utöver vad som är tillåtet enligt den svenska lagstiftningen.

Försäkringskassan kan då begära att en socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland som ska betala förmåner till samma förmånstagare, drar av det belopp som Försäkringskassan kräver tillbaka, från det belopp som den betalar ut till förmånstagaren. Det avdragna beloppet överförs till Försäkringskassan. (Artikel 72.1 i förordning 987/2009)

Försäkringskassan kan med stöd av den bestämmelsen få ersättning från ett annat medlemsland i såväl löpande förmåner som retroaktivt beviljade förmåner. Avdraget kan ske i alla slags socialförsäkringsförmåner som det andra medlemslandet beviljat.

Den institution som får begäran ska göra avdraget i enlighet med den lagstiftning som den tillämpar. (Artikel 72.1 i förordning 987/2009)

Det svenska belopp som har betalats ut för mycket behöver inte heller vara sjukersättning eller aktivitetsersättning, ålders- eller efterlevandepension. Beloppet kan exempelvis avse för mycket utbetald sjukpenning eller föräldrapenning. (Artikel 72.1 i förordning 987/2009)

10.3.1 När kan Försäkringskassan begära ersättning enligt punkt 1?

För att Försäkringskassan ska kunna göra anspråk på att få tillbaka ersättning som har betalats ut med för högt belopp av ett annat medlemsland krävs att den svenska lagstiftningen tillåter att Försäkringskassan kräver tillbaka ersättningen. (Artikel 72.1 i förordning 987/2009)

För att få lämna ett ersättningsanspråk måste alltså Försäkringskassans ha fattat ett beslut om att återkräva pengarna enligt den svenska lagstiftningen. Alla förutsättningar enligt de svenska bestämmelserna om återkrav ska vara uppfyllda. Detta innebär att när Försäkringskassan bedömer förutsättningarna för återkrav ska hänsyn också tas till om det finns anledning att efterge kravet på återbetalning. De svenska bestämmelserna om återkrav för sjukersättning och aktivitetsersättning finns i 108 kap. 2, 11 och 22 §§ SFB.

Behöriga institutioner i Finland har informerat Försäkringskassan om att de får göra avdrag för ett utländskt regresskrav. Det kan göras i det fall kravet gäller en förmån som kan krävas tillbaka från finsk retroaktiv pension, men dock inte från löpande pension. Avdraget kan därför göras från finsk retroaktiv pension om ersättningsanspråket gäller ett för högt belopp av sjuk- eller aktivitetsersättning, ålders- eller efterlevandepension eller sjukpenning. Däremot kan exempelvis barnbidrag, bostadsbidrag eller olycksfallsersättning, som ett annat medlemsland har betalat ut med ett för högt belopp, inte enligt finsk lagstiftning krävas tillbaka från Finland och dras av från finsk retroaktiv pension. Det kan dock vara möjligt om pensionstagaren särskilt har gett sitt samtycke till kravet.

Exempel

Försäkringskassan har bedömt att de betalt ut en för hög sjukersättning till Maria och utreder därför om det är möjligt att lämna ett regresskrav till den berörda institutionen i Bulgarien som också betalar ut en invalidpension till Maria. För att utreda den möjligheten prövar Försäkringskassan först om det finns underlag för att besluta om återkrav med stöd av SFB. Det finns det i det här fallet.

Försäkringskassan beslutar därför om återkrav enligt de nationella bestämmelserna. I beslutet informerar Försäkringskassan om att de kommer att begära att socialförsäkringsinstitutionen i Bulgarien drar av det för höga belopp som betalats ut. Begäran om regresskrav enligt artikel 72.1 skickar Försäkringskassan till den berörda institutionen i Bulgarien på en blankett E 001. På blanketten meddelar handläggaren

- att det är ett regresskrav enligt artikel 72.1 med anledning av att för mycket pengar har betalats ut i en socialförsäkringsförmån
- att förutsättningarna för återkrav enligt den svenska lagstiftningen är uppfyllda
- en beskrivning om vad som är grunden för Försäkringskassans återkrav
- det belopp som Försäkringskassan kräver
- den enskildes personuppgifter
- IBAN-numret, bankens adress och swift eller BIC-koden dit vilken den bulgariska institutionen ska skicka det avdragna beloppet.

Handläggaren bifogar också en kopia av återkravsbeslutet. Om det senare visar sig att Bulgarien inte kommer att kunna göra avdrag i enlighet med Försäkringskassans krav, så meddelar vi den enskilde detta.

Exempel

Den berörda institutionen i Bulgarien har betalat ut för mycket ersättning till en person som också får sjukersättning från Försäkringskassan i Sverige.

Den berörda institutionen i Bulgarien kräver Sverige genom att skicka ett regresskrav till Försäkringskassan på E 001. På blanketten anger Bulgarien regresskrav enligt artikel 72.1, att förutsättningarna för återkrav enligt den bulgariska lagstiftningen är uppfyllda, vad som är grunden för återkravet och bifogar en kopia av återkravsbeslutet.

Försäkringskassan utreder om kravet kan medges genom att ta reda på om förutsättningarna för återkrav är uppfyllda enligt de svenska bestämmelserna om återkrav. Om kraven är uppfyllda meddelar Försäkringskassan ett beslut om återkrav till förmånstagaren, med omprövningshänvisning. Därefter skickar Försäkringskassan ett meddelande till Bulgarien på blankett E 001 tillsammans med en kopia av återkravsbeslutet.

Så fort Försäkringskassan dragit av återkravsbeloppet från den enskilde (från en löpande eller en retroaktiv förmån) vidarebefordrar Försäkringskassan beloppet till Bulgarien. Om kraven inte är uppfyllda för återkrav enligt den svenska lagstiftningen skickar Försäkringskassan ett meddelande om detta till den berörda institutionen i Bulgarien med en förklaring om varför Försäkringskassan inte kan medge återbetalning från en svensk förmån.

10.4 Artikel 72.2 i förordning 987/2009 – invaliditets- och pensionsförmåner

Om Försäkringskassan har betalat ut sjukersättning eller aktivitetsersättning och beloppet är större än vad förmånstagaren har rätt till, kan Försäkringskassan med stöd av artikel 72.2 i förordning 987/2009 begära att få ersättning för det för högt betalda beloppet från ett annat medlemsland. Till skillnad från första punkten i artikeln finns det inget krav på att Försäkringskassan ska kunna besluta om återkrav enligt de svenska bestämmelserna för att kunna lämna begäran.

Försäkringskassan kan begära att den behöriga institutionen i ett annat medlemsland som ska betala motsvarande retroaktivt beviljad pensionsförmån enligt kapitel 4 eller 5 i förordning 883/2004 drar av beloppet från det belopp som denna institution ska

betala till förmånstagaren. Det avdragna beloppet ska därefter överföras till Försäkringskassan. (Artikel 72.2 i förordning 987/2009)

Den institution som får anspråket ska dra av beloppet från det belopp som institutionen har beviljat förmånstagaren. Avdraget måste göras på motsvarande förmåner (artikel 72.2 i förordning 987/2009). Det betyder till exempel att om Försäkringskassan har betalat för mycket i svensk sjukersättning kan avdrag inte göras från finsk efterlevandepension utan endast från finsk invalidpension.

När institutionen, som har tagit emot begäran, har beslutat om ersättning ska den informera den institution som har gjort begäran. Institution som har regresskravet har sedan två månader på sig att meddela det felaktiga beloppets storlek. Om meddelandet kommer inom tidsfristen på två månader ska beloppet betalas till den institution som begärt det. Om något belopp inte har meddelats inom tidsfristen på två månader ska förmånen omedelbart betalas ut till den förmånsberättigade. (Artikel 72.2 i förordning 987/2009)

Bestämmelsen kan alltså inte tillämpas beträffande det andra medlemslandets löpande pensionsbetalningar. Då kan man i stället tillämpa bestämmelsen i artikel 72.1.

10.4.1 När kan Försäkringskassan begära ersättning enligt punkt 2

För att lämna ett ersättningsanspråk enligt artikel 72.2 i förordning 987/2009 krävs att det belopp som Försäkringskassan har betalat ut för mycket är en löpande eller retroaktivt beviljad sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Om det ingår retroaktivt beviljad sjukersättning eller aktivitetsersättning i den period som Försäkringskassan begär ersättning för, får kravet endast gälla för det belopp som återstår efter eventuellt avdrag för sjukpenning eller annan ersättning enligt 107 kap. 2 och 5 §§ SFB. Detta gäller dock inte avdrag som görs med anledning av framställan från socialnämnden, eftersom det är ett avdrag som görs efter skatt.

Om den sjukersättning eller aktivitetsersättning som Försäkringskassan har betalat ut för mycket inte kan dras av från den retroaktiva pension som institutionen i det andra landet beviljar kan det bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna i artikel 72.1 i förordning 987/2009.

Metodstöd – uppgifter på E 204

I de fall Försäkringskassan kan anta att det kan bli aktuellt med att kräva ersättning från ett annat medlemsland är det viktigt att du som handläggare redan på ansökningsblanketten informerar den berörda institutionen om detta (fält 16 på blankett E 204). Du behöver också lämna uppgift till den berörda institutionen om:

- vilken bestämmelse som Försäkringskassan grundar sitt regresskrav på, vilket som regel är artikel 72.2
- vilken svensk förmån som regresskravet avser
- under vilken period Försäkringskassan betalat ut den förmån som återkravet avser (om möjligt).

Dessa uppgifter ska skrivas under *Anmärkningarna*, fält 17 på E 204. Det är också viktigt att under *Anmärkingar* skriva Försäkringskassans IBAN-nummer, bankens namn och adress och Swift-kod eller BIC-kod dit berörd institution kan skicka innehållet belopp.

10.5 Artikel 72.3 i förordning 987/2009 – ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd omfattas inte av förordningen (artikel 3.5 i förordning 883/2004). Däremot möjliggör tillämpningsförordningen att socialförvaltningen kan få tillbaka pengar som den har betalat ut i för mycket bistånd genom att en socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland gör ett motsvarande avdrag på de förmåner som den betalar ut. Avdrag kan göras i samtliga förmåner som omfattas av förordning 883/2004. Avdraget ska emellertid göras enligt de villkor, och inom de fastställda gränser, som gäller enligt lagstiftningen i det andra medlemslandet. (Artikel 72.3 i förordning 987/2009)

10.6 Återbetalning av för mycket betald ersättning enligt förordning 574/72

Socialförsäkringsinstitutioners rätt att få tillbaka belopp som mottagaren inte har rätt till och socialtjänstorgans regresskrav regleras i artikel 111 i förordning 574/72.

Artikeln är uppdelad i tre punkter:

Punkt 1 avser pensionsförmåner.

Punkt 2 avser övriga socialförsäkringsförmåner.

Punkt 3 avser ekonomiskt bistånd.

Artikel 111.1 i förordning 574/72 – motsvarande pensionsförmåner

Om Försäkringskassan har betalat ut ett belopp i form av sjuk- eller aktivitetsersättning som är större än vad förmånstagaren har rätt till, kan Försäkringskassan med stöd av artikel 111 punkten 1 i förordning 574/72 begära att få ersättning för det för högt utbetalda beloppet från ett annat medlemsland. För att få lämna en sådan begäran krävs inte att Försäkringskassan ska kunna fatta beslut om återkrav enligt de svenska bestämmelserna.

Försäkringskassan kan då begära att den socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland som ska betala motsvarande retroaktivt beviljad pensionsförmån enligt kapitel 3 förordning 1408/71 drar av beloppet från det belopp som denna institution ska betala till förmånstagaren. Det avdragna beloppet ska därefter föras över till Försäkringskassan. (Artikel 111.1 i förordning 574/72)

Bestämmelsen kan alltså inte tillämpas beträffande det andra medlemslandets löpande pensionsutbetalningar. Då kan man i stället tillämpa bestämmelsen i artikel 111.2. Se mer om det nedan.

Artikel 111.2 i förordning 574/72 – pensionsförmåner och övriga socialförsäkringsförmåner

Om Försäkringskassan har betalat ut ett belopp i form av sjuk- eller aktivitetsersättning som är större än vad förmånstagaren har rätt till, kan Försäkringskassan med stöd av artikel 111.2 i förordning 574/72 begära att få ersättning för det för högt utbetalda beloppet från ett annat medlemsland.

Försäkringskassan kan då begära att den socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland som ska betala förmåner till samma förmånstagare, drar av det krävda beloppet från de belopp som institutionen betalar ut till förmånstagaren. Det avdragna beloppet överförs till Försäkringskassan. (Artikel 111.2 i förordning 574/72)

Försäkringskassan kan med stöd av samma bestämmelse få ersättning från ett annat medlemsland i såväl löpande förmåner som retroaktivt beviljade förmåner. Man kan

också göra avdrag i alla slags socialförsäkringsförmåner som det andra medlemslandet beviljat. Detta framgår av AK:s beslut 178 av den 9 december 1999.

Det svenska belopp som betalats ut för mycket behöver inte heller avse sjuk- eller aktivitetsersättning eller ålders- eller efterlevandepension. Beloppet kan exempelvis avse för mycket utbetald sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning som beräknats enligt kapitel 2 i förordning 1408/71. (Artikel 111.2 i förordning 574/72)

Artikel 111.3 i förordning 574/72 – ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd omfattas inte av förordning 1408/71 (artikel 4 punkten 4 i förordning 1408/71). Däremot möjliggör tillämpningsförordningen att socialförvaltningen kan få tillbaka för mycket utbetalat ekonomiskt bistånd genom att en socialförsäkringsinstitution i ett annat medlemsland gör ett motsvarande avdrag på de förmåner som institutionen betalar ut. Man kan göra avdrag i samtliga förmåner som omfattas av förordning 1408/71. Avdraget ska emellertid göras enligt de villkor och inom de fastställda gränser som gäller enligt lagstiftningen i det andra medlemslandet. (Artikel 111.3 i förordning 574/72)

10.7 Metodstöd – Försäkringskassans hantering av belopp som skickas från institution i annat medlemsland

Som framgått ovan kan Försäkringskassan få tillbaka ersättning som har betalats ut med för högt belopp genom att vända sig till den berörda institutionen i ett annat medlemsland som betalar ut förmåner till en person. Den berörda institutionen kan då göra ett avdrag på den förmån som den har beviljat men inte betalat ut. Det avdragna beloppet överförs därefter till Försäkringskassan. När Försäkringskassan fått det avdragna beloppet måste detta redovisas på kontrolluppgiften (KU).

1. Om Försäkringskassan får tillbaka ett belopp som motsvarar vad Försäkringskassan har betalat ut för mycket:

Försäkringskassan ska på KU redovisa det belopp som Försäkringskassan betalat ut till förmånstagaren minskat med det återbetalda beloppet.

2. Om Försäkringskassan får tillbaka ett lägre belopp än det som motsvarar vad Försäkringskassan har betalat ut för mycket:

Försäkringskassan ska på KU redovisa det belopp som Försäkringskassan betalat ut till personen minskat med det återbetalda beloppet, dvs. samma förfarande som ovan. Om beloppet avser fordran på en ersättning som betalats ut med för högt belopp under flera år, måste beloppet dock fördelas mellan åren. Denna fördelning kan Försäkringskassans få fram genom att göra en proportionell minskning med hänsyn till fordrans storlek för de olika åren. På så sätt får personen den skattemässigt mest rättvisa fördelningen av det återbetalda beloppet under de år som berörs.

3. KU efter den 1 mars taxeringsåret

Om KU lämnas efter den 1 mars taxeringsåret blir den numera automatiskt beaktad vid inkomsttaxeringen. Förmånstagaren behöver inte längre själv lämna en tilläggsuppgift i sin deklaration eller begära omprövning av sin taxering.

4. Om Försäkringskassan får tillbaka ett högre belopp än det som motsvarar vad Försäkringskassan har betalat ut för mycket

Försäkringskassan ska på KU redovisa det belopp som Försäkringskassan betalat ut till förmånstagaren minskat med den del av det återbetalda beloppet som motsvarar det belopp som Försäkringskassan har betalat ut för mycket. Mellanskillnaden betalas ut till förmånstagaren. Denna betalning ska göras genom Agresso. Eftersom

reglerna enligt förordning 987/2009 reglerar att institutionerna bara ska skicka det belopp som har begärts till varandra ska detta förfarande höra till undantagen.

Om det rör sig om ett för högt belopp av inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning behöver Försäkringskassan bedöma om en korrigerings också ska göras i PISA-bilden (ISA till Intjänandetiden).

Exempel

Anders som är bosatt i Sverige ansöker om sjukersättning hos Försäkringskassan i maj 2016

Försäkringskassan skickar ansökan till Finland och meddelar att Försäkringskassan har ett regresskrav enligt artikel 72 i förordning 987/2009.

Försäkringskassan meddelar Anders att om han får rätt till invalidpension från Finland kan den komma att samordnas med den inkomstrelaterade ersättning han får från Sverige.

När Försäkringskassan får beslutet från Finland framgår det att Anders beviljats en finsk invalidpension. Den pension han får samordnas med Anders inkomstrelaterade ersättning. Försäkringskassan konstaterar att Anders har fått inkomstrelaterad ersättning med 5 000 kronor (brutto, före skatteavdrag) för mycket och meddelar Finland detta belopp. Finland beviljar invalidpension från april 2016 och skickar det som Försäkringskassan begärt av det finska pensionsbeloppet. Försäkringskassan minskar KU med det bruttobelopp som har betalats ut för mycket, det vill säga 5 000 kronor.

10.8 Metodstöd – Försäkringskassans hantering av de belopp som skickas till institution i annat medlemsland

En institution i ett annat medlemsland kan begära att Försäkringskassan gör ett avdrag på en förmån som betalas ut till en förmånstagare och vidarebefordrar beloppet till institutionen i det andra medlemslandet. I dessa ärenden skickar Försäkringskassan det belopp som har begärts, *efter avdrag för skatt*, till institutionen i det andra medlemslandet. Beloppet betalas ut och bokförs på vanligt sätt. Kontrolluppgift ska utfärdas på hela bruttobeloppet

Exempel

Erkki, som är bosatt i Finland, ansöker om invaliditetspension i november 2016. Vid ansökan kommer det fram att han även har arbetat och varit bosatt i Sverige. Den finska myndigheten skickar därför ansökan till Försäkringskassan.

Erkki beviljas invalidpension och får en provisorisk betalning från och med november 2016. Finland meddelar Försäkringskassan att de har ett regresskrav på den retroaktiva ersättningen som Erkki kan få.

När Försäkringskassan har beslutat att Erkki kan få sjukersättning meddelas beslutet till Finland. Den löpande ersättningen börjar betalas ut till Erkki. Finland konstaterar att Erkki fått 8 000 kr i för mycket invaliditetspension och meddelar detta till Försäkringskassan som skickas beloppet, *efter avdrag för skatt*, till Finland. Detta belopp betalas ut och bokförs på vanligt sätt. Kontrolluppgift utfärdas på bruttobeloppet.

11 Blanketter och intyg

I detta kapitel beskrivs de E-blanketter i 200-serien och intyg som Försäkringskassan ska använda när personer som varit omfattade av två eller flera medlemsländers lagstiftningar ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

I bilaga 1 till denna vägledning finns en närmare beskrivning av hur de olika blanketterna i E 200-serien ska fyllas i av Försäkringskassan. Beskrivningarna finns även i det elektroniska blankettsystemet på Försäkringskassans intranät.

11.1 Informationsutbytet enligt de nya förordningarna

De nya förordningarna innebär att överföringen av uppgifter mellan institutionerna ska ske på elektronisk väg (artikel 4 i förordning 987/2009). För detta ändamål har det tagits fram en gemenskapsinfrastruktur, elektroniskt utbyte av sociala trygghetsuppgifter (EESSI). Varje medlemsland har ansvar för sin egen del av hanteringen av den elektroniska informationsbehandlingen (artikel 78.2 i förordning 883/2004).

Medlemsländerna får under en övergångsperiod fortsätta att använda sig av pappersblanketter för att skicka och ta emot information (artikel 95.1 i förordning 987/2009). Administrativa kommissionen (AK) har beslutat att förlänga denna övergångsperiod. Försäkringskassan kommer att använda sig av sitt elektroniska ärendehanteringssystem (ÄHS) för att föra över och ta emot information elektroniskt. Detta är dock ännu inte möjligt.

I avvaktan på att det går att överföra information elektroniskt ska alltså pappersblanketter användas. AK har tagit fram en första version av structured electronic documents (SED) som länderna kan använda sig av. Tanken är att SED ska spegla det framtida elektroniska informationsutbytet. Det är dock upp till varje institution att besluta om den ska använda sig av de nya SED eller blanketterna i E-serien under övergångsperioden. För sjukersättning och aktivitetsersättning har Försäkringskassan beslutat sig för att fortsätta använda E-blanketterna förutom vid sammanfattningen av besluten till den försäkrade där intyg P1 ska användas. E-blanketterna kommer att ersättas av SED under 2019.

11.2 Blanketter tas fram av administrativa kommissionen (AK)

Blanketter för intyg, bestyrkta utlåtanden, deklARATIONER, ansökningar och andra handlingar som behövs för tillämpningen av förordningarna 1408/71 och 574/72 fastställs av AK (artikel 2 i förordning 574/72 och AK:s beslut nr 204 av den 6 oktober 2005 om de standardblanketter som behövs för tillämpningen av rådets förordning [EEG] nr 1408/71 och rådets förordning [EEG] nr 574/72 [E 200-serien]).

11.2.1 Kopia av blanketter och structured electronic documents (SED)

Försäkringskassan ska journalföra vilka blanketter och SED som kommit in eller skickats. En kopia av de blanketter och SED som Försäkringskassan skickar eller som kommer in till Försäkringskassan ska sparas i ÄHS-ärendet.

11.3 Allmän blankett E 001

Denna blankett används när Försäkringskassan vill ställa frågor, påminna om något, begära en annan blankett etc. Den kan också användas vid utbyte av information mellan institutionerna i medlemsländerna.

11.4 Intyg P1

Om Försäkringskassan är kontaktinstitution ska den som handlägger ärendet sammanfatta alla berörda länders beslut på intyg P1. Det ska göras så snart E 210 med nationellt beslut kommit in från samtliga berörda medlemsländer och Försäkringskassan fattat definitivt beslut. Ett exemplar skickas till den sökande på svenska om inte han eller hon har begärt att få beslutet på ett annat av EU:s språk (artikel 48.1 i förordning 987/2009).

Vissa länder skickar inte E 210. Försäkringskassan får då nöja sig med deras nationella beslut, under förutsättning att det ger tillräckligt underlag för att beräkna den svenska ersättningen. Om Försäkringskassan bedömer att det behövs ytterligare information skickas en förfrågan på en blankett E 001 till det berörda medlemslandet.

Av intyg P1 ska framgå vilka institutioner som har beviljat ersättning och hur mycket den sökande får. Det ska också framgå vilka som har avslagit och varför ansökan har avslagits. P1 ger den sökande en överblick av de beslut som fattats av olika institutioner i de EU-länder där personen har ansökt om invalidpension (sjukersättning eller aktivitetsersättning). Informationen i P1 ska göra det möjligt för den sökande att se om rätten till ersättning har påverkats negativt genom sambandet mellan de beslut som fattats av två eller flera institutioner.

Om den sökande omfattas av förordning 1408/71 eller både av förordning 1408/71 och förordning 883/2004 ska Försäkringskassan skicka blankett E 211 till den sökande som en sammanfattning av de nationella besluten.

11.5 Blanketter i E 200-serien för handläggning av sjukersättning och aktivitetsersättning

I ansökningsärenden där personen är bosatt i Sverige och har bott och eller arbetat i ett annat medlemsland är Försäkringskassan kontaktinstitution. Då ska blanketterna i E 200-serien som listas nedan användas. Detsamma gäller i ärenden där personen är bosatt i Sverige och har arbetat eller bott i ett annat medlemsland och ska få sin sjukpenning utbytt mot en sjukersättning eller aktivitetsersättning.

11.5.1 Metodstöd – blanketter i 200-serien för sjukersättning och aktivitetsersättning

E 204 Utredning av en ansökan om invaliditetsförmån

När en person ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller om Försäkringskassan ska byta ut en sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning ska du som handlägger ärendet skicka denna blankett till berörd institution i det andra medlemslandet. Detta gäller när

- det framgår av ansökan att den sökande har arbetat eller varit bosatt i annat medlemsland
- den sökande är bosatt i Sverige och han eller hon är eller har varit omfattad av Sveriges lagstiftning
- du bedömer att det kan bli aktuellt att beräkna sjukersättningen eller aktivitetsersättningen enligt kapitel 5 i förordning 883/2004.

Om du bedömer att personen ska beviljas inkomstrelaterade ersättning enligt kapitel 4 i förordning 883/2004 och det inte kommer att bli aktuellt att beräkna garanti-ersättning, ska du inte skicka ansökan till berört medlemsland.

E 205 SE Intyg rörande försäkringshistorik i Sverige

På denna blankett ska Försäkringskassan intyga de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna. Detta gäller både när Försäkringskassan är kontaktinstitution och berörd institution. Det finns en blankett E 205 för varje medlemsland.

Om Försäkringskassan är kontaktinstitution i ett ansökningsärende skickar du en preliminär blankett E 205 SE med uppgift om svenska försäkringsperioder, samtidigt med blankett E 204 och blankett E 207, till berörda medlemsländer. Du skickar en slutlig blankett E 205 SE när de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna är färdigutredda. Se även avsnitt 11.4.1.

Blankett E 205 SE används också när det kommit en förfrågan från ett annat medlemsland om personens svenska bosättnings- och försäkringsperioder.

Nordisk bilaga till E 205

Den nordiska bilagan till E 205 SE skickar du till berörda nordiska länder så fort du har bedömt att den sökande får rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning.

E 207 Uppgifter om den försäkrade personens försäkringshistoria

E 207 fylls i av den sökande själv. Försäkringskassan ansvarar bara för att fylla i sid. 1.

Personen ska här lämna uppgifter om alla bosättnings- och förvärvsarbetsperioder som han eller hon har i Sverige och i andra medlemsländer. Blanketten bifogas E 204.

E 210 Meddelande om beslut om pensionsansökan

Varje berörd institution skickar blanketten tillsammans med en kopia av sitt beslut till kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner. I de fall kontaktinstitutionen är i ett annat medlemsland skickar NFC Visby E 210 tillsammans med kopia av beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning till kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner.

E 211 Sammanställning av beslut till institutioner

Varje berörd institution meddelar den sökande om sitt beslut. Om Försäkringskassan är kontaktinstitution ska du som handlägger ärendet göra en sammanfattning av alla berörda institutioners beslut på blankett E 211. Det ska göras så snart E 210 med nationellt beslut kommit in från samtliga berörda medlemsländer och Försäkringskassan har fattat ett definitivt beslut. Du ska skicka ett exemplar till varje berörd institution.

Vissa länder skickar inte E 210. Försäkringskassan får då nöja sig med deras nationella beslut, under förutsättning att det ger tillräckligt underlag för att beräkna den svenska ersättningen. Om Försäkringskassan bedömer att det finns behov av ytterligare information skickas förfrågan på en blankett E 001 till det berörda medlemslandet.

E 213 Detaljerat läkarutlåtande

Det detaljerade läkarutlåtandet ska skickas med ansökan till de berörda institutionerna. Enligt överenskommelse med de nordiska länderna kan dock Försäkringskassan till dessa länder i stället skicka kopia av läkarutlåtanden och eventuella övriga

handlingar som är underlag för att bedöma om den sökande uppfyller kraven om nedsatt arbetsförmåga. Till alla andra länder inom EU skickas detaljerade läkarutlåtandet E 213.

E 213 är även den blankett som ska användas om ett annat medlemsland begär läkarutlåtande. Försäkringskassan ska då bistå det andra landet med att få ett sådant läkarutlåtande utfärdat. I skyldigheten ingår också att Försäkringskassan bevakar att läkarutlåtandet utfärdas och skickar det till den institution som begärt det.

E 215 Administrativ rapport angående pensionärens status

Om ett annat berört medlemsland begär upplysningar om förmånstagarens ekonomi, arbete, familjeförhållanden eller vill få bekräftat att förmånstagaren lever kan Försäkringskassan besvara frågorna på blankett E 215. Försäkringskassan kan även på eget initiativ informera berörd institution på denna blankett.

Mer information och stöd för att fylla i blanketterna får du genom:

- Hjälptexten som är inlagd i blanketterna när du fyller i blanketten i elektronisk form.
- De ifyllnadsanvisningar (och anmärkningar) på respektive E-blankett, både förklarande text och uppgift om vilka frågor som ska besvaras till de olika medlemsländerna. Blanketterna består av många frågor, men hur många av dem som ska besvaras beror på vilket land som ska aviseras. Det är därför nödvändigt att du använder dig av anvisningarna så att du besvarar rätt frågor och inte fyller i fler uppgifter än vad som behövs. Om en uppgift saknas kommer den berörda institutionen att begära komplettering. Tänk också på att till vissa länder finns en bilaga till E204.

11.6 SED i P-serien och H-serien för handläggning av sjukersättning och aktivitetsersättning

I ansökningsärenden där personen är bosatt i Sverige och har bott och eller arbetat i ett annat medlemsland, är Försäkringskassan kontaktinstitution. Då ska SED i som listas nedan användas. Detsamma gäller i ärenden där personen är bosatt i Sverige och har arbetat eller bott i ett annat medlemsland och ska få sin sjukpenning utbytt mot en sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Här nedan finns en översiktstabell för de SED som är aktuella för handläggning av sjukersättning och aktivitetsersättning. Motsvarande E-blankett finns inom parentes.

SED	Uppgift (motsvarande E-blankett)
P2200	Ansökan om invalidpension (E204)
P3000	Landsspecifika uppgifter, kompletterar P2200 (?)
P4000	Sökandes egna uppgifter (E207)
P5000	Försäkringsperioder (E205)
P6000	Beslut om invalidpension (E210)
P7000	Sammanfattning av beslut (E211)
P8000	Begäran om ytterligare information (E001)
P9000	Svar på begäran om ytterligare information (E001)
P10000	Överföring av ytterligare information utan föreliggande begäran (E001)
H121	Läkarutlåtande vid arbete i annat EU/EES land (E213)

11.6.1 Metodstöd – SED i P-serien och H-serien för sjukersättning och aktivitetsersättning

SED P2200 – ansökan om invalidpension

SED P2200 måste skickas mellan de berörda institutionerna för att ansökan om invalidpension ska kunna prövas av alla berörda institutioner. P2200 innehåller information som de flesta länder behöver medan landspecifika SED (P3000) innehåller information som behövs av landet i fråga. P2200 används när det är den försäkrade som vill ansöka om invaliditetspension.

När en person ansöker om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller om Försäkringskassan ska byta ut sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning ska du som handlägger ärendet skicka P2200 till berörd institution i det andra medlemslandet. Detta gäller när

- det framgår av ansökan att den sökande har arbetat eller varit bosatt i annat medlemsland
- den sökande är bosatt i Sverige och han eller hon är eller har varit omfattad av Sveriges lagstiftning
- du bedömer att det kan bli aktuellt att beräkna sjukersättningen eller aktivitetsersättningen enligt kapitel 5 i förordning 883/2004.

Om du bedömer att personen ska beviljas inkomstrelaterad ersättning enligt kapitel 4 i förordning 883/2004 och det inte kommer att bli aktuellt att beräkna en garanti-ersättning, ska du inte skicka ansökan till berört medlemsland.

SED P3000 landspecifik information

SED P3000 innehåller den landspecifika informationen för att den behöriga institutionen i mottagarländerna ska kunna besluta om ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Exempel

Max är bosatt i Sverige och ansöker om invalidpension. Han har tidigare varit försäkrad i Polen och Österrike. Sverige skickar SED P3000PL till Polen och SED P3000AT till Österrike.

SED P3000 ska som regel alltid skickas tillsammans med P2200. För att påskynda förfarandet i de berörda medlemsstaterna är det också möjligt att senare skicka P3000, om landspecifika uppgifter måste utredas och klargöras först. Några av de landspecifika uppgifterna kan hämtas från kontaktinstitutets dokumentation och andra från den nationella ansökan. Men det kan finnas fall där inte alla nödvändiga landspecifika uppgifter är kända av kontaktinstitutionen. Detta bör inte hindra att ansökningsförfarandet inleds också i de berörda medlemsstaterna. Den landspecifika informationen är inte obligatorisk och det kan av den behöriga institutionen själv bestämmas om det är relevant.

SED P4000 - information om försäkringshistoria

SED P4000 innehåller information om den försäkrades försäkringshistoria. Den fylls i på grundval av personens eget uttalande om hans eller hennes försäkringshistoria utomlands. Med denna information ska de berörda institutionerna kunna klargöra försäkringsperioderna enligt aktuellt lands lagstiftning och intyga dem i P5000.

SED P5000 Försäkringshistorik i Sverige

På SED P5000 ska Försäkringskassan intyga de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna. Detta gäller både när Försäkringskassan är kontaktinstitution och berörd institution. Det finns en P5000 för varje medlemsland.

Om Försäkringskassan är kontaktinstitution i ett ansökningsärende skickar du en preliminär P5000 med uppgift om svenska försäkringsperioder, samtidigt med ansökan P2200 och P4000, till berörda medlemsländer. Du skickar en slutlig P5000 när de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna är färdigutredda. Se även avsnitt 11.4.1.

P5000 används också när det kommer en förfrågan från ett annat medlemsland om personens svenska bosättnings- och försäkringsperioder.

Det finns inte någon nordisk bilaga till P5000.

SED P6000 Meddelande om beslut om pensionsansökan

Varje berörd institution skickar SED P600 tillsammans med en kopia av sitt beslut till kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner. I de fall kontaktinstitutionen är i ett annat medlemsland skickar Försäkringskassan P6000 tillsammans med kopia av beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning till kontaktinstitutionen och övriga berörda institutioner.

SED P7000 Sammanställning av beslut till institutioner

Varje berörd institution meddelar den sökande om sitt beslut. Om Försäkringskassan är kontaktinstitution ska du som handlägger ärendet göra en sammanfattning av alla berörda institutioners beslut på P7000. Det ska göras så snart P6000 med nationellt

beslut kommit in från samtliga berörda medlemsländer och Försäkringskassan har fattat ett definitivt beslut. Du ska skicka ett exemplar till varje berörd institution.

SED P8000 Begäran om ytterligare information

SED P8000 är en begäran om ytterligare information i en pensionsfråga. En institution som finner det nödvändigt att i ett ärende erhålla ytterligare handlingar, SED, information, bekräftelse på information eller en persons uttalande, kan göra en begäran om det med P8000. En P8000 är alltid en förfrågan och den ska inte användas för att informera mottagaren om något. Om en institution vill skicka eller överföra information, dokument eller personligt meddelande utan föregående begäran bör institutionen använda P10000 i stället.

P8000 kan användas både inom och utanför ett pensionsförfarande, så länge den sändande institutionen behöver den begärda informationen för att fullgöra sina uppgifter. P8000 kan också användas för att begära information som saknas i mer fokuserade SED (t ex P2200). Det är möjligt att bifoga bilagor till P8000 som kan vara till hjälp för den mottagande institutionen för att förklara en förfrågan.

SED P9000 Svar på begäran om ytterligare information

SED P9000 används när svar ska skickas på en begäran om ytterligare information som görs genom att använda P8000. Informationen i P9000 bestäms av omfattningen av begäran i P8000. Information som meddelas till andra institutioner utan föregående förfrågan måste göras med P10000.

SED P10000 Överföring av ytterligare information

SED P10000 används för att överföra information till en annan institution utan en tidigare begäran. Om det fanns en tidigare förfrågan på P8000 för ytterligare information, ska svaret alltid göras på P9000.

SED H121 Läkarutlåtande vid arbete i annat EU/EES-land

Till SED H121 Läkarutlåtande vid arbete i annat EU/EES-land ska *Detaljerat läkarutlåtande* bifogas.

H121 med bilaga ska skickas med ansökan P2200 till de berörda institutionerna. Enligt överenskommelse med de nordiska länderna kan dock Försäkringskassan till dessa länder i stället skicka kopia av läkarutlåtanden och eventuella övriga handlingar som är underlag för att bedöma om den sökande uppfyller kraven om nedsatt arbetsförmåga. Till alla andra länder inom EU skickas det nya Detaljerat läkarutlåtande med H121.

SED H121 ska användas även när ett annat medlemsland begär läkarutlåtande. Försäkringskassan ska då bistå det andra landet med att få ett sådant läkarutlåtande utfärdat. I skyldigheten ingår också att Försäkringskassan bevakar att läkarutlåtandet utfärdas och skickar det till den institution som begärt det.

12 Avtal om social trygghet

Detta kapitel handlar om de avtal om social trygghet som Sverige har ingått med andra länder och som omfattar sjukersättning och aktivitetsersättning.

Läs mer

Du kan läsa mer om Sveriges avtal om social trygghet i vägledningen (2017:1). Där kan du läsa om i vilka situationer som avtalen ska tillämpas.

12.1 Nordiska konventionen om social trygghet

Den nordiska konventionen om social trygghet är ett multilateralt avtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Den är införlivad med svensk rätt i lagen (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet. Du kan läsa om den nordiska konventionen och när den ska tillämpas i vägledningen (2017:1). Kapitel 2, artikel 8 och 9, beskriver vad som gäller för förmåner vid invaliditet.

Av artikel 8 framgår att en person är berättigad till grundpension som han eller hon har förvärvat rätt till i ett nordiskt land, på samma villkor som gäller enligt förordning 883/2004 eller som följer av denna konvention. Detta gäller så länge han eller hon är bosatt i ett EES-land. Vad en grundpension är anges i artikel 1.1 4. Där anges att grundpension är pension baserad på bosättning och tillägg till pension som utges till den som saknar eller har låg arbetspension; jämför bilaga 1 till det administrativa avtalet till denna konvention där det anges vilka förmåner som anses som grundpension i de olika nordiska länderna.

Artikel 9 är en överenskommelse enligt artikel 54.2 b) i) i förordning 883/2004. Du kan läsa om artikel 54 i avsnitt 4.3 och 4.4. I artikel 9 anges följande: Är i mer än ett nordiskt land de villkor uppfyllda som gäller för att beräkna pension på grundval även av antagande av försäkrings- eller bosättningsperioder, som skulle ha fullgjorts om pensionsfallet inte hade inträffat, medräknas endast en del av de framtida perioderna vid beräkningen i vart och ett av länderna. Denna del bestäms på grundval av de faktiska försäkrings- eller bosättningsperioder som används vid pensionsberäkningen efter förhållandet mellan den faktiska perioden i landet och den sammanlagda faktiska perioden i länderna.

Metodstöd – användning av E-blanketter vid tillämpning av den nordiska konventionen

För tillämpningen av den nordiska konventionen har de nordiska förbindelseorganen kommit överens om att använda E-blanketterna. För personer som inte omfattas av förordning 883/2004 stryker Försäkringskassan över E överst i högra hörnet på blanketterna och skriver N i stället.

12.2 Avtalet med Kanada

Ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Kanada trädde i kraft den 1 april 2003 (lagen [2002:221] om konvention om social trygghet mellan Sverige och Kanada och förordning [2003:47] om ikraftträdande av lagen [2002:221] om konvention om social trygghet mellan Sverige och Kanada)(avtalet om social trygghet mellan Sverige och Kanada). Avtalet är i huvudsak motiverat av det reformerade svenska pensionssystemet.

Avtalet omfattar förmånerna

- sjukersättning och aktivitetsersättning
- garantipensioner och inkomstgrundade ålderspensioner
- efterlevandepensioner och efterlevandestöd till barn.

(Artikel 2 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Kanada)

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om i vilka situationer avtalet ska tillämpas.

12.2.1 Beräkning

Enligt avtalet ska bland annat perioder då en person får en invalidpension från Kanada räknas som försäkringsperiod i Sverige, vilket betyder att personen därigenom kan uppfylla försäkringsvillkoren för både inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning (artikel 13.3 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Kanada).

Vid bedömning av rätten till garantiersättning dvs. kravet på tre års bosättning i Sverige ska Försäkringskassan inte tillämpa bestämmelserna i avtalet om sammanläggning av försäkringsperioder (artikel 17 i avtalet mellan Sverige och Kanada).

Enligt artikel 17 i avtalet ska vid beräkning av garantiersättning förmåner enligt den kanadensiska lagen om trygghet vid ålderdom (OAP) eller förmånens grundbelopp enligt den kanadensiska pensionsplanen (CPP) inte samordnas med garanti-ersättningen.

Eftersom förmåner från CPP kan vara inkomstrelaterade eller bestå av ett grundbelopp (vara flat-rate beräknade) måste Försäkringskassan utreda hur stor del av den aktuella pensionsförmånen som är ett grundbelopp för att kunna minska garantiersättningen med rätt belopp. På blankett CDN-S 2 finns en särskild ruta (5) för detta ändamål.

Följande förmåner finns under den kanadensiska pensionsplanen (CPP):

Flat-rate beräknade förmåner (grundbelopp):

Surviving child benefit och Disabled contributor's child benefit

Inkomstrelaterade och flat-rate beräknade förmåner:

Disability benefit och Survivor's benefit

Inkomstrelaterade förmåner:

Retirement pension och Death benefit

12.2.2 Export

Garantiersättning kan betalas ut utanför Sverige om den sammanlagda bosättnings-tiden i Sverige och Kanada blir minst 20 år (artikel 18). För en sökande som inte har sammanlagt 20 år i Sverige och Kanada kan även år i tredje land som både Sverige och Kanada har avtal med medräknas (artikel 14). Det betyder att den som har minst tre år med bosättning i Sverige kan få förmånen om han eller hon har så mycket bosättnings-tid i Kanada eller ett eventuellt tredje land att det tillsammans med den svenska bosättnings-tiden blir minst 20 år.

Följande länder har både Sverige som Kanada avtal om social trygghet med: Chile, Israel, Kroatien Marocko, Turkiet, USA och Österrike.

12.3 Avtalet med USA

Ett avtal om social trygghet mellan Sverige och USA trädde i kraft den 21 november 2007 (lag [2004:1192] om konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet och förordning [2007:8079] om ikraftträdande av lagen [2004:1192] om konvention om social trygghet mellan Sverige och Amerikas förenta stater). Avtalet är i huvudsak motiverat av det reformerade svenska pensionssystemet.

Avtalet omfattar förmånerna

- sjukersättning och aktivitetsersättning,
- garantipensioner och inkomstgrundade ålderspensioner, och
- efterlevandepensioner och efterlevandestöd till barn

(Artikel 2 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och USA)

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om i vilka situationer avtalet ska tillämpas.

12.3.1 Beräkning

För att få rätt till inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning krävs enligt SFB bland annat att den sökande är aktuellt försäkrad i Sverige vid försäkringsfallet. Detta krav anses vid tillämpning av avtalet uppfyllt om han eller hon i stället är försäkrad i USA. En person anses vara försäkrad enligt Förenta staternas lagstiftning om han eller hon är berättigad till en förmån enligt den lagstiftningen, eller kan tillgodoräkna sig minst fyra kvartals försäkringsperioder enligt den lagstiftningen under en period av åtta kalenderkvartal som slutar med det kalenderkvartal under vilket personen blev arbetsoförmögen enligt SFB. (Artikel 13.3 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och USA)

Vid bedömning av rätten till garantiersättning dvs. kravet på tre års bosättning i Sverige ska Försäkringskassan inte tillämpa bestämmelserna i avtalet om sammanläggning av försäkringsperioder (artikel 13.4 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och USA).

Vid beräkning av inkomstrelaterad ersättning ska Försäkringskassan endast ta hänsyn till inkomst som tjänats in då SFB var tillämplig. Observera dock att förmåner enligt Förenta staternas lagstiftning inte får minska en inkomstrelaterad ersättning. (Artikel 13.3 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och USA)

12.3.2 Export

Bestämmelserna i avtalet om export av förmåner gäller inte garantiersättning. Eftersom den inkomstrelaterade ersättningen enligt SFB är exportabel har bestämmelserna i artiklarna 5 och 6 ingen betydelse för svensk del. (Artikel 5 och 6 samt artikel 13 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och USA)

12.4 Avtalet med Chile

Ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Chile trädde i kraft den 1 januari 1996 (SFS 2006:286, SFS 2006:1312). Länderna har ingått ett tilläggsavtal till avtalet med anledning av den svenska pensionsreformen. Detta tilläggsavtal trädde i kraft den 1 januari 2007. I och med tilläggsavtalet omfattar avtalet även förmånerna sjukersättning och aktivitetsersättning (Artikel 2 B) a) i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Chile).

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om i vilka situationer avtalet ska tillämpas.

12.4.1 Beräkning

För att få rätt till inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning krävs enligt SFB bland annat att den sökande är försäkrad i Sverige vid försäkringsfallet. Detta krav anses vid tillämpning av avtalet uppfyllt om han eller hon i stället är försäkrad i Chile. En person anses vara försäkrad i Chile om han eller hon betalar avgifter eller får pension enligt den chilenska lagstiftningen (Artikel 12.1 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Chile).

Vid bedömning av rätten till garantiersättning, dvs. kravet på tre års bosättning i Sverige, ska Försäkringskassan inte tillämpa bestämmelserna i avtalet om sammanläggning av försäkringsperioder (Artikel 12.2 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Chile).

Vid beräkning av inkomstrelaterad ersättning ska Försäkringskassan endast ta hänsyn till inkomst som tjänats in då SFB var tillämplig (Artikel 12.3 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Chile).

12.4.2 Export

Det är enbart den inkomstrelaterade ersättningen som är exportabel enligt SFB. Bestämmelserna i avtalet om export av förmåner gäller inte garantiersättning (Artikel 12.5 i avtalet om social trygghet mellan Sverige och Chile).

12.5 Avtalet med länderna i före detta Jugoslavien

Ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Jugoslavien trädde i kraft den 1 januari 1979 (SFS 1978:798).

I vägledningen (2017:1) kan du läsa om i vilka situationer avtalet ska tillämpas.

12.5.1 Metodstöd – hantering av ansökningar om ersättning i avtalsländer i före detta Jugoslavien

För personer som är bosatta i Sverige och som gör anspråk på sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt lagstiftningarna i något av de här länderna så ska Försäkringskassan skicka ansökan till den behöriga myndigheten i respektive land enligt vad som föreskrivs i avtalet. Den sökande ska vända sig till Försäkringskassan för att få rätt ansökningshandlingar. Den sökande fyller därefter i ansökningshandlingarna och lämnar dessa, med eventuella bilagor, till Försäkringskassan.

Praktisk hantering av ansökningar

Handläggaren kontrollerar ansökan och kompletterar den vid behov. Ansökan ska skickas i original med ett försättsblad med Försäkringskassans stämpel och bilagda handlingar till den behöriga myndigheten i det berörda avtalslandet.

Försäkringskassan har en serviceskyldighet som regleras i förvaltningslagen (2017:900). Serviceskyldigheten innebär att Försäkringskassan ska ge upplysningar och vägledning vid ärendehandläggning, till exempel inför en ansökan om ersättning i ett avtalsland.

Ansökan om ersättning i något av avtalsländerna ska innehålla följande handlingar:

- En ifylld och undertecknad ansökningsblankett JU/S 5 i original.
- Ett intyg om försäkringsperioder i Sverige S/JU 9.
- En kopia på en jugoslavisk arbetsbok (om den sökande saknar en arbetsbok ska detta noteras på försättsbladet). Om den sökande har lämnat in en arbetsbok i original ska handläggaren ta kopior för inskanning och bifoga ansökan. Originalen ska skickas tillbaka till den sökande).
- En kopia på läkarutlåtanden som legat till grund för beslutet om svensk sjukersättning eller aktivitetsersättning.
- En kopia på Försäkringskassans beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Försättsbladet med ansökningshandlingarna skickas i ett vanligt brev till den behöriga myndigheten i respektive avtalsland. Om den sökande har arbetat i flera av avtalsländerna, skickas ansökan till den behöriga myndigheten i det avtalsland där den sökande senast arbetade. Adresser till de behöriga myndigheterna i respektive land finns på: Fia/Försäkring/Försäkringstillhörighet och internationell lagstiftning/Kontakter – Länder utanför EU/EES. För Serbien är det adressen till pensionsorganet som ska användas.

12.6 Adresser till förbindelseorganen alternativt pensionsorgan i avtalsländerna

Fullständiga adresser med i förekommande fall telefonnummer, faxnummer och Internetadresser finns på Försäkringskassans intranät Fia under Försäkring/Försäkringstillhörighet och internationell lagstiftning/ Kontakter.

12.7 Metodstöd – hantering av ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt avtalen om social trygghet med länder utanför EU/EES-området

Socialdepartementet är behörig myndighet, men har delegerat uppdraget till Försäkringskassan när det gäller sjukersättning och aktivitetsersättning. De myndigheter Försäkringskassan ska samverka med i de olika avtalsländerna är:

- Bosnien-Hercegovina: Drustveni fond za Penzijsko i Invalidsko
- Chile: Superintendencia de Pensiones
- Indien: Ministry of Overseas Indian Affairs
- Israel: National Insurance Institute
- Kanada: International Operations
- Kap Verde: Instituto Nacional de Previdência Social (INPS)
- Marocko: Caisse Nationale de Sécurité Sociale
- Quebec: Bureau des ententes de sécurité sociale
- Serbien: Institute for Social Insurance
- Sydkorea: National Pension Service
- Turkiet: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)
- USA: Social Security Administration

Hantering av ansökningar för personer bosatta i Sverige

Hantering av ansökningar om ersättning i ett avtalsland för personer bosatta i Sverige sköts av det handläggande kontor inom FV som sökande tillhör. Detta innebär att handläggare inom FV ska hjälpa den sökande med rätt ansökningshandlingar. Handläggare inom FV kontrollerar att ansökan är komplett, kompletterar ansökan vid behov och skickar därefter ansökan i original med eventuella bilagor till behörig myndighet i avtalslandet. När ansökan om ersättning i ett avtalsland görs samtidigt med ansökan om svensk sjukersättning eller aktivitetsersättning, så hanteras ansökan i det SE_ANS-ärende eller AE_ANS-ärende i ÄHS som skapats för ansökan om svensk ersättning. I vissa avtal finns bestämmelser som säger att en ansökan i Sverige ska ses som en ansökan även i avtalslandet. Det innebär att Försäkringskassan måste avisera det andra landet om en ansökan kommer in i Sverige.

Görs ansökan om ersättning i ett avtalsland vid ett separat tillfälle, skiljt från ansökan om svensk ersättning, så ska i stället ett SA_OMR-ärende skapas i ÄHS och klassificeras som "Konvention".

Ansökan om ersättning i ett avtalsland ska innehålla följande handlingar och uppgifter:

- Ifylld, undertecknad och stämplad förbindelseblankett i original.
- Datum för ansökan.
- Försäkringsperioder i Sverige.
- Kopia på läkarutlåtanden som legat till grund för beslutet om svensk sjukersättning eller aktivitetsersättning.
- Kopia på Försäkringskassans beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning.
- Begäran om eventuella upplysningar från avtalslandet.
- Kopia på jugoslavisk arbetsbok vid ansökan i Bosnien-Hercegovina och Serbien (om den sökande saknar arbetsbok ska detta noteras på försättsbladet, om den sökande lämnat in arbetsbok i original ska kopior tas för inskanning och för att bifogas ansökan och originalet skickas tillbaka till den sökande).

Ansökningshandlingarna skickas som vanligt brev till behörig myndighet i avtalslandet.

Hantering av ansökningar för personer bosatta i ett avtalsland

Ansökningar om ersättning från Sverige för personer bosatta i något av avtalsländerna handläggs av NAK Visby.

Vid ansökan om ersättning i Sverige för personer bosatta i något av avtalsländerna hanteras ansökan i ett SE_ANS-ärende eller AE_ANS-ärende. Försäkringskassan skickar en förbindelseblankett till avtalslandet med försäkringsperioder i Sverige. Beroende på vilket avtalsland det gäller anges endast perioder för arbete eller perioder för både arbete och bosättning. På blanketten kan även begäran om ytterligare upplysningar från avtalslandet göras, till exempel beviljade förmåner eller läkarutlåtanden. När Försäkringskassan har fattat beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning ska en kopia på beslutet skickas till avtalslandet.

Källförteckning

EU-förordningar

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

Avtal om social trygghet

Lagen (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet

Konvention med Jugoslavien i kraft den 1 januari 1979 (SFS 1978:798).

Konventionen med Jugoslavien ska tillämpas mot Serbien. Enligt förordning (2002:380) om tillämpning av konventionen den 30 mars 1978 mellan Sverige och Jugoslavien ska konventionen och tillämpningsöverenskommelsen fr.o.m. den 16 januari 1992 gälla i förhållandet mellan Sverige och Bosnien–Hercegovina fr.o.m. den 23 maj 1992.

Konvention med Amerikas Förenta Stater i kraft den 21 november 2007 (lag [2004:1192] om konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet och förordning [2007:807] om ikraftträdande av lagen [2004:1192] om konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet).

Konvention med Chile i kraft den 1 januari 1996 (SFS 2006:286, SFS 2006:1312). Länderna har ingått ett tilläggsavtal till konventionen med anledning av den svenska pensionsreformen. Detta tilläggsavtal har trätt i kraft den 1 januari 2007.

En konvention med Kanada i kraft den 1 april 2003 (lag [2002:221] om konvention om social trygghet mellan Sverige och Kanada och förordning [2003:47] om ikraftträdande av lagen [2002:221] om konvention om social trygghet mellan Sverige och Kanada).

Administrativa kommissionens beslut och rekommendationer

Beslut nr H3 av den 15 oktober 2009

Lagar

Lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Socialförsäkringsbalken

Socialförsäkringslagen (1999:799) (upphävd sedan 1 januari 2011)

Lagen (1962:381) om allmän försäkring (upphävd sedan 1 januari 2011)

Förordningar

Förordning (2002:986) om sjukersättning och aktivitetsersättning

Föreskrifter (FKFS/RFFS/PFS)

Pensionsmyndighetens föreskrifter (PFS 2012:2) om levnadsintyg

Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 2002:36) om sjukersättning och aktivitetsersättning

Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1977:27) om ersättning för vissa läkarutlåtanden

Propositioner

Prop. 2000/01:96 Sjukersättning och aktivitetsersättning i stället för förtidspension

Prop. 1997/98:152 Garantipension

EU-domstolens domar

Rättsfallsregistret är uppbyggt så att först anges målnummer i EU-domstolen, t.ex. 75/63. Under 1988 ändrades målnumren så att ett C har lagts till före själva numret. Efter målnumret anges namnet på den enskilde i målet, t.ex. Unger. Därefter återfinns inom klammer årtalet för publicering av domen i Rättsfallssamling från Europeiska gemenskapernas domstol och förstainstansrätt (REG) följt av nummer på den sida i rättsfallssamlingen som domen återfinns på.

Målnr	Namn på den enskilde	Referatnr
C-143/97	Conti	[1998] I-6365
22/81	Regina	[1981] 3357
64/77	Mario Torri	[1977] 2299

Försäkringskassans vägledningar

Vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal*

Vägledning (2013:3) *Sjukersättning och aktivitetsersättning – beräkning, steglös avräkning m.m.*

Vägledning (2013:2) *Aktivitetsersättning*

Vägledning (2013:1) *Sjukersättning*

Vägledning (2005:1) *Utbetalning av förmåner, bidrag och ersättningar*

Vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*

Bilaga 1

Anvisningar till E-blanketter och intyg

I denna bilaga ges en beskrivning av hur man ska fylla i blanketterna E 204, E 205, E 207, E 210 E 211, E 213, E 215 och Intyg P1.

Försäkringskassan har beslutat sig för att använda dessa blanketter även i ärenden som gäller förordning 883/2004 och förordning 987/2009. Blanketterna kommer att fortsätta användas under övergångsperioden från den 1 maj 2010 till senast den 1 maj 2014 då den elektroniska överföringen ska fungera mellan alla länder som tillämpar förordningarna. Övergångsperioden förlängdes till juli 2019, då alla länder ska vara anslutna.

Informationstext till blankett E 204

Blanketten är uppdelad i tre delar, A, B och C + 9 tillägsblad.

Överst på första sidan ska handläggaren ange alla berörda institutioner, dvs. alla institutioner hos vilka sökanden har varit försäkrad (2)(17). Detta gäller inte den utredande institutionen, som är den institution som fyller i blanketten och sedan skickar den till de berörda institutionerna. En kopia ska skickas till varje berörd institution eller till förbindelseorganet. Siffrorna inom parentes anger fotnoter.

Fält 1. Berörd institutions namn och adress (3).

Fält 2–4. Sökandens personuppgifter m.m. (4–23).

2.3 Här är det viktigt att ange alla förnamn.

2.5 Fyll i M för man och F för kvinna (7).

Punkterna 2.6–7 behöver inte fyllas i när blanketten skickas till ett nordiskt land. Uppgiften krävs för sökande med spanskt medborgarskap eller när blanketten skickas till en institution i Frankrike, Grekland, Ungern eller Polen, oberoende av den sökandens nationalitet (8).

2.8. Här anges civilstånd och datum för civilståndsändring (9–13). Glöm inte att fylla i tillägsblad 4 i det fall som ansökan ska skickas till Norge eller tillägsblad 9 i det fall som ansökan ska skickas till Schweiz.

2.9–10 behöver inte fyllas i när blanketten skickas till ett nordiskt land (2)(15).

SKATTEBETALARNUMMER ifylls endast om blanketten skickas till en institution i Portugal eller Slovenien (14).

Fält 3. För institutioner i Spanien anges numret på det nationella identitetskortet (DNI) för spanska medborgare eller numret för utländska medborgare (NIE), om båda finns anges handläggaren båda numren. För slovenska medborgare anges det slovenska personnumret (EMŠO). För institutioner i Malta anges ID-kortnummer för maltesiska medborgare och maltesiskt socialförsäkringsnummer för utländska medborgare. (16–17)

Fält 4.1–4.4 Här anges födelsedatum, ort, provins, län, kommun och land (18–21). Födelsedag och födelsemånad ifylls med två siffror vardera och födelseåret med fyra siffror (t.ex. 1 augusti 1961= 01.08.1961)

Fält 5 Adress och bankuppgifter

5.1 Sökandens adress i Sverige (3)(22)(23).

5.2 Bankuppgifter. Ange alltid bankens id-nummer = SWIFT- eller BIC-koden och det internationella bankkontonumret = IBAN-numret.

Fält 6. Försäkringsnummer m.m. Handläggaren anger här sökandens personnummer som enda nummer.

Fält 7. Datum för invaliditeten och nuvarande arbetsförhållanden, lön m.m. Handläggaren fyller i aktuella uppgifter.

7.1 Om tidpunkten för försäkringsfallet inte är utredd anger handläggaren "Ännu ej fastställt". Om tidpunkten för försäkringsfallet är utredd ska handläggaren ange den tidpunkten i dag, månad och år. Handläggaren väljer att ange den 1 januari försäkringsfallsåret som dag i de ärenden där det bestämts ett kalenderår som tidpunkt för försäkringsfallet. Om tidpunkten för försäkringsfallet har bestämts till en kalendermånad väljer handläggaren att ange den första dagen i den månaden som dag för försäkringsfallet.

7.2 Datum för första sjukskrivningsdagen i det sjukfall som har lett fram till prövningen av den sökandens rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning.

7.3 Denna uppgift är viktig för vissa länder, bland annat Finland, som måste veta om sökanden fortfarande är anställd eller egenföretagare i annat medlemsland för att kunna antagandeberäkna arbetspensionen (23a).

7.4 Ange i förekommande fall inkomsten och veckoarbetstiden (23a) (24). Vilka länder som måste ha dessa uppgifter anges i fotnot 24. Glöm inte att fylla i tillägsblad 4 när blanketten ska skickas till Norge.

7.5 Välj aktuellt alternativ och ange tidpunkten i dag, månad och år (23a).

7.6 Om den sökande var anställd vid tidpunkten för upphörande av förvärvsverksamhet ska handläggaren ange typ av verksamhet här. För institutioner i Portugal anges den typ av verksamhet som den sökande utövat under sina tre sista år av förvärvsverksamhet (24a).

7.7 Ange i förekommande fall typ av verksamhet som egenföretagare och den yrkesmässiga inkomstens storlek (25). Vilka länder som måste ha dessa uppgifter anges i fotnot 25. För institutioner i Portugal anges den typ av verksamhet som den sökande utövat under sina tre sista år av förvärvsverksamhet.

7.8 Ange i förekommande fall anges alla övriga inkomster (belopp och typ) utom de som anges i fotnot 26.

7.9 Handläggaren behöver endast fylla i uppgiften om berört land är Grekland eller Italien (27).

7.10 Har arbetsskadelivränta beviljats med hänsyn till hela den nedsatta arbetsförmågan eller med hänsyn till del av den nedsatta arbetsförmågan, för vilken rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning ska prövas eller har prövats, ska handläggaren kryssa i "är följden av olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom" och/eller "följden av skador eller sjukdomar som den försäkrade ådragit sig under tjänsteutövning" och/eller "följden av olycksfall i anslutning till tjänsteutövning eller sjukdom till följd av särskilda omständigheter eller villkor vid tjänsteutövning". I övriga fall kryssar handläggaren i

rutan "är inte följden av olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom", i rutan "är inte följden av skador eller sjukdomar som den försäkrade ådragit sig under tjänsteutövning och i rutan "är inte följden av olycksfall i anslutning till tjänsteutövning eller sjukdom till följd av särskilda omständigheter eller villkor vid tjänsteutövning". Vilka länder som måste ha dessa uppgifter och övriga uppgifter i fält 7.10 anges i fotnot 28, 28a, 29 och 50.

7.11 Ange med ett kryss om sökanden var försäkrad för arbetsbaserade förmåner och/eller bosättningsbaserade förmåner vid tidpunkten för försäkringsfallet.

Fält 8. Uppgifter om rehabilitering. Handläggaren anger här om sökanden har genomgått medicinsk eller yrkesinriktad rehabilitering (3).

Fält 9. Uppgifter om sökandes andra förmåner, som sjukpenning, ålderspension m.m.

9.2–9.11 Här anges vilka förmåner som sökanden har ansökt om alternativt redan uppbär (30–32).

9.5 Svensk sjuk- och aktivitetsersättning.

9.5–9.7 Om någon av dessa rutor kryssas i så glöm inte att fylla i tillägsblad 7, i det fall som ansökan ska skickas till Polen.

9.8 Yrkesskadelivränta och arbetsskadelivränta.

9.10 Om den sökande ansökt om assistansersättning eller uppbär assistansersättning ska tillägsblad 2 fyllas i det fall som ansökan ska skickas till Portugal.

9.12 och **9.13** Återbetalning och överflyttning av avgifter kryssas inte i.

9.15 Ange aktuell förmån och de institutioner som betalar ut dessa förmåner.

9.16 Ange aktuell förmån samt fr.o.m.-tid och belopp om känt. Ange i förekommande fall även t.o.m.-tid. Om sjukpenning har betalats ut vill Norge ha uppgift om hela sjukperioden, som föregått sjuk- eller aktivitetsersättningen (även vid en bruten period).

9.17. Kryssa i om sökanden har fått ekonomiskt bistånd. Sjukpenning och A-kassa ska inte betraktas som förskott på ansökt pension.

Handläggaren ska fylla i de förhållanden som gäller **när E 204** sänds till det andra landet.

9.18 Kryssa i ja-rutan om sökanden bor/arbetar i Sverige eller beviljas en arbetsrelaterad förmån.

9.19 Vissa länder kan bevilja något slags bidrag till invalidpensionen. Här ska alltid nej-rutan kryssas i eftersom det inte finns något tillägg till sjuk- och aktivitetsersättningen. Om sökanden har handikappersättning och/eller assistansersättning vid sidan av den förmån som anges under punkt 9.2–11 anges dock detta på första strecksatsen. På den nedre raden kryssas nej-rutan i.

Fält 10. Information för tillämpning av bestämmelserna om sammanträffande av förmåner.

10.1 Om samordning kan bli aktuellt kryssar handläggaren i ja-rutan. Om handläggaren kryssar i rutan "Ännu inte fastställd" måste handläggaren komplettera uppgiften genom att sända ett meddelande till berört land på en blankett E 001 om samordning kan göras eller inte. I övriga fall kryssar handläggaren i nej-rutan.

10.2 Om handläggaren tidigare kryssat i ruta 9.8 (yrkesskadelivränta) kryssas ja-rutan i då denna förmån kan samordnas med sjukersättningen (34).

10.3 Kryssa i ja-rutan.

10.4 Här kryssar handläggaren i nej-rutan.

Fält 11 Uppgifter om den sökandens familjemedlemmar (13, 17 och 35). Här anger handläggaren om den sökande har make/maka eller om han eller hon har en sammanboende partner (båda könen), se fotnot (11).

11.1–11.4 Personuppgifter m.m. (2–4, 15, 17 och 19).

11.5 Här anges datum för vigsel/sammanboende och om den sökande bor i samma hushåll som maken/makan/partnern och sedan vilket datum.

11.6–8 Ange om maken/sambon arbetar och om ja ange också inkomstens storlek (36–38).

11.9–11.12 avser ålderspension (17).

11.11 Handläggaren anger Försäkringskassan som utbetalare.

11.13 och 11.15 avser övriga förmåner (t.ex. sjuk- och aktivitetsersättning)(39).

11.14 Ange fr.o.m.-tiden för pension (11.9–11.12) eller annan förmån (11.13 och 11.15)

11.16 Under andra kända tillgångar anges t.ex. aktuella banktillgodohavanden vid dagen för ansökan. Det finns ingen nedre beloppsgräns. (40)

Fält 12. Här ska handläggaren ange samtliga barn, oavsett ålder (13 och 17). Barnen finns registrerade i "Din arbetsplats", Serviceärenden/Personinformation/Förälder-Barn. Dessa uppgifter är viktiga för vissa medlemsländer, eftersom förmånens storlek kan vara beroende av antal familjemedlemmar som är ekonomiskt beroende av förmånstagaren. Det är viktigt att också ange de barn som bor tillsammans med den sökande även om de inte är sökandens egna barn. Om blanketten ska skickas till ett nordiskt land och det är aktuellt att fylla i fält 12 behöver handläggaren endast fylla i punkt **12.1**. Punkterna **12.2–12.5** fylls endast i om blanketten skickas till ett icke nordiskt land. Handläggaren bifogar i dessa fall den nordiska bilagan till E 401/411 och behöver inte fylla i tillägsblad 1.

12.1 Barnens efternamn och alla förnamn (4 och 17). **Se fotnot 41** om vilka symboler uppgifterna i kolumn 3 ska anges med.

12.2 Här anger handläggaren om Försäkringskassan kommer att utge förmåner enligt artikel 77 i förordning 1408/71, dvs. om rätt till barntillägg, barnbidrag, studiebidrag, föräldrapenning eller övriga familjeförmåner finns för sökandens barn kryssar handläggaren i rutan "utredande institutionen".

12.3 Om vi betalar ut familjeförmåner/familjebidrag ska handläggaren ange för vilket av de namngivna barnen förmånen utges och ange aktuellt belopp (42). Om flerbarnstillägg utges fördelas detta lika mellan barnen.

12.4 Ange den gemensamma adressen, se vidare fotnot 3 och 44.

12.5 Vissa länder måste ha ytterligare information om barnet, se vidare fotnot (45 och 46).

Fält 13. Släktingar i föräldragenerationen och andra medlemmar i hushållet. Dessa uppgifter behöver endast fyllas i om blanketten ska skickas till Belgien eller Storbritannien. (47, 3, 4 och 44)

Fält 14. OBS! Här **måste** datum för ansökan antecknas (48). Om datum saknas kan det innebära att sökanden inte får pensionen från det andra landet från en tidpunkt

han eller hon annars skulle ha kunnat få den, om datum hade antecknats. Se artikel 44 i förordning 1408/771 och artikel 36.4 i förordning 574/72. Om sjukpenningen ska bytas ut mot en sjuk- eller aktivitetsersättning motsvarar ansökningsdatumet tidpunkten för Försäkringskassans ställningstagande i journal då det finns tillräckligt underlag för att pröva rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning (36 kap. 25 § SFB).

Datum för ikraftträdande för sjuk- eller aktivitetsersättningen: Om tidpunkten inte är fastställd anger handläggaren "Ännu ej fastställt".

Fält 15. Här ska handläggaren ange om sjuk- eller aktivitetsersättningen betalas ut provisoriskt i enlighet med artikel 45 i förordning 574/72.

Fält 16. Om det kan antas att Försäkringskassan eventuellt kommer att betala ut en för hög sjuk- eller aktivitetsersättning under tiden fram till dess att Försäkringskassan kan fatta definitivt beslut om ersättningens storlek kryssar handläggaren i rutan "*det finns skäl att göra avdrag för att ersätta överbetalning enligt artikel 111 förordning 574/2*". Om handläggaren kryssar i den rutan ska även rutan "*eventuell inestående pension kan inte betalas ut direkt till förmånstagaren*" kryssas i. På så sätt får Försäkringskassan den retroaktiva utbetalningen och kan göra avdrag innan ett eventuellt kvarstående belopp skickas vidare till sökanden. På motsvarande sätt kryssar handläggarna i rutorna, om socialnämnden vänt sig till Försäkringskassan och lämnat en begäran om att det andra landet ska dra av det utgivna biståndsbeloppet från de belopp som personen har rätt till. Under rubriken ANMÄRKNINGAR ska då försäkringskontorets IBAN-nummer och övriga bankuppgifter (Swift/BICcode) anges.(se nedan).

Fält 17. I regel ska handläggaren här kryssa i rutorna E 205 och E 207 (49).

Anmärkning: om handläggaren inte kan skicka E 205 samtidigt med E 202 och E 207 ska handläggaren ange här att E 205 kommer senare. Har handläggaren kryssat i fält 16 anges det IBAN-nummer, bankens namn och adress och Swift eller BIC-code dit berörd institution kan skicka innehållet belopp.

Om handläggaren kryssat i fält 16 ska här också anges:

- vilken bestämmelse i artikel 111 förordning 574/72 som Försäkringskassan grundar sitt regresskrav på, vilket som regel är artikel 111.1 (ersättningsanspråk enligt andra punkten kan också lämnas på blankett E 001),
- vilken svensk förmån som regressanspråket avser,
- perioden då Försäkringskassan utbetalat den förmån som återkravet avser (endast om möjligt).

Fält 18. Här fyller handläggaren i försäkringskontorets namn och adress, stämplrar och skriver under med sitt namn (3).

Anvisningsblad

Punkt 22 Ange i förekommande fall det juridiska ombudets adress om blanketten ska skickas till Polen, Tyskland, Österrike, Lettland, Finland, Liechtenstein eller Schweiz.

Punkt 23 Om blanketten ska skickas till en institution i Danmark, Frankrike, Finland, Lettland, Polen, Island eller Norge, ska handläggaren ange den sökandes senaste adress i det aktuella landet.

Punkt 44 Om något av barnen eller någon släkting i föräldragenerationen bor på annan adress ska handläggaren ange denna adress här, se punkt 12.4 och fält 13.

Tilläggsblad

Tilläggsblad 1) fylls i om handläggaren fyllt i barn under punkt 12 och ansökan skickas till Norge, Tyskland eller Italien.

Tilläggsblad 2) fylls i om handläggaren fyllt i punkt 9.10 att den sökanden har assistansersättning eller ansökt om sådan ersättning och ansökan ska skickas till Portugal.

Tilläggsblad 3) fylls i om ansökan ska skickas till Finland.

Tilläggsblad 4) fylls i om ansökan ska skickas till Norge.

Tilläggsblad 5) fylls i om ansökan ska skickas till Schweiz.

Tilläggsblad 6) fylls i om ansökan ska skickas till Litauen.

Tilläggsblad 7) fylls i om ansökan ska skickas till Polen.

Tilläggsblad 8) fylls i om ansökan ska skickas till Ungern.

Tilläggsblad 9) fylls i om ansökan ska skickas till Lettland.

Informationstext till blankett E 205

På denna blankett ska handläggaren intyga de svenska försäkrings- och bosättningsperioderna. Detta gäller både när Försäkringskassan är utredande institution och berörd institution.

Fält 1. Berörd institutions namn och adress.

Om blanketten skickas till de nordiska länderna ska Nordisk bilaga till E205 bifogas.

Fält 2–6. Uppgifter om den försäkrade.

Punkt 6.1 Här fyller handläggaren i personnummer. Om handläggaren eller den försäkrade vet vilket diarienummer ansökningsärendet har fått vid den berörda institutionen fylls detta nummer i under punkt **6.3**.

Fält 7. Berättigad sökande.

Fält 8.

Kolumn 1: Försäkringsperioder som ger rätt till inkomstrelaterad sjuk- eller aktivitetsersättning

Här anger handläggaren år med PGI som tillgodoräknats sökanden. Handläggaren ska alltid intyga hela år från 01.01 till 31.12.

Då ärendet gäller sjuk- eller aktivitetsersättning intygar handläggaren i denna kolumn samtliga år med PGI som finns registrerade i bilden *Pensionsunderlag* i din Arbetsplats fram till och med dagen för utfärdandet av E 205S (preliminär eller slutlig E 205S).

Med PGI för intjänandeåren 1960–1998 avses den PGI som den sökande skulle ha haft om avgifterna hade betalats. Skriv under punkt 8.4 att PGI år från och med försäkringsfallsåret (ange år) inte grundar rätt till sjukersättning utan endast grundar rätt till ålderspension.

För ärenden där förtidspension ska beviljas (retroaktivt för tid före 2003) intygas alla år med pensionspoäng och omdebiteringsår som finns registrerade i bilden *Pensionspoäng* före 2003 i din Arbetsplats.

Om både PGI och AP/SA-PGB finns för samma år intygas bara PGI året, i kolumn 1.

Sjöskatteår mellan 1960–1973 för utländska medborgare födda 1953 och tidigare anges i denna kolumn. Skriv under punkt 8.4 att sjöskatteåren inte grundar rätt till sjukersättning utan endast grundar rätt till ålderspension.

Kolumn 2 Perioder som behandlas som försäkringsperioder

Här intygas alla svenska perioder som likställs med försäkringsperioder. Det betyder att här intygar handläggaren år med pensionsgrundande belopp, PGB.

Om både PGI och AP/SA-PGB finns för samma år intygas bara PGI-året, i kolumn 1.

Om förvärvsvillkoret (62 kap. 38–41 §§ SFB) avseende inkomstpension är uppfyllt ska år med PGB för studier, PGB för pliktjänst och PGB för år med små barn anges i denna kolumn. OBS! förvärvsvillkoret kan uppfyllas vid tillämpning av bestämmelserna om sammanläggning av perioder i artikel 45 förordning 1408/71 eller motsvarande bestämmelser i ett bilateralt avtal.

Förvärvsvillkoret gäller inte PGB för förtidspension/sjuk- eller aktivitetsersättning.

Om det finns PGI för samma år som PGB för studier, PGB för pliktjänst eller PGB för år med små barn ska endast PGI året intygas, i kolumn 1.

Skriv under punkt 8.4 att perioder med PGB för studier, PGB för pliktjänst eller PGB för år med små barn inte grundar rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning utan endast grundar rätt till ålderspension.

Om sökanden beviljas förtidspension före år 2003 och likställda år fastställs enligt 4 kap. 23 § första stycket SFBP ska dessa intygas här.

Det kan vara år

- före 1960 med till statlig inkomstskatt taxerad inkomst
- med omdebitering
- med undantagande.

Kolumn 3 Bosättningsperioder som ger rätt till garantiersättning

Kom ihåg att summera år, månader och dagar för varje rad, period, som intygas. Alla utredda tider ska anges, även tider som är för korta för att en förmån ska kunna beviljas. Dessa perioder kan vara av betydelse för berört land (artikel 48 förordning 1408/71). **OBS!** bosättningsperioder ska inte intygas på blanketten, om sökanden har arbetat i ett annat medlemsland under samma tid.

Här anger handläggaren försäkringstid för *garantiersättning* för tid fr.o.m. 2003 enligt 9 kap. i den upphävda AFL respektive 35 kap. SFB och för tid före 2003 bosättnings-tid enligt 4 kap. 23 § SFBP i år, månader och dagar. Här anger handläggaren också försäkringstid för *garantipension* från och med försäkringsfallsåret och framåt, dvs. utredd tid fram till och med dagen för utfärdandet av E205 S.

Skriv under punkt 8.4 att bosättningsperioder från och med försäkringsfallsåret inte grundar rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning utan endast grundar rätt till ålderspension.

Kolumnen Antal

Perioderna/raderna ska alltid summeras var för sig. Summeringen av samtliga perioder redovisar handläggaren under punkt 8.1, 8.2 respektive 8.3.

Punkt 8.1 Här anges det totala antal år med PGI.

Punkt 8.2 Här anges det totala antal år med perioder som behandlas som försäkringsperioder.

Punkt 8.3 Här anges de totala bosättningsperioderna i Sverige i år, månader och dagar.

Punkt 8.4 Anmärkningar

Skriv här att:

- PGI år intjänade från och med (ange försäkringsfallsåret)
- PGB för studier, PGB för pliktjänst eller PGB för år med små barn
- bosättningstid från och med (ange försäkringsfallsåret).

inte grundar rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning men ger rätt till svensk ålderspension

Om intyget gäller en sjöman, skriv att bosättningstiden är beräknad endast på tider mellan på- och avmönstring.

Om E 205S ersätter en tidigare utfärdad E 205S (alternativt en preliminär E 205S) ska detta noteras här.

Fält 9

Om ansökan avslås på grund av att det inte finns minst 12 månader med försäkringstid i Sverige kryssar handläggaren i rutan *har inte rätt till nationell pension*.

Om handläggaren beviljar sjuk- eller aktivitetsersättning enligt svenska regler (t.ex. beviljar ersättning enligt artikel 48 p.3, förordning 1408/71 trots att försäkringstiden/ bosättningstiden i Sverige är kortare än ett år kryssar handläggaren i rutan *har rätt till nationell pension*.

Fält 10

Här anger handläggaren försäkringskontorets namn och adress. Blanketten stämplas och skrivs under.

Informationstext till blankett E 205 bilaga

Artikel 10 är tillämplig på Finland endast beträffande arbetspensionen. För Norges och Islands del är artikel 10 tillämplig på såväl grundpension som arbetspension. Danmark tillämpar inte artikel 10.

Informationstext till blankett E 207

Denna blankett fylls alltid i av den utredande institutionen och bifogas aktuell ansökningsblankett.

Fält 1–5. Uppgifter om den försäkrade

Handläggaren fyller här i sökandens, vid dödsfall den avlidnes, personuppgifter m.m.

Fält 6. Försäkringskassans adress och stämpel.

Fält 7 Här anger sökanden eller handläggaren alla försäkringsperioder i samtliga EU/EES-länder inklusive Schweiz. (16). Bifoga bestyrkta kopior av intygen för varje period (t.ex. utdrag ur pensionsregistret, lönebesked eller kvitto på avgiftsbetalning).

Om blanketten ska skickas till en institution i Danmark, Nederländerna, Finland, Island, Liechtenstein eller Norge anges också alla bosättningsperioder som fullgjorts av den anställde/egenföretagaren i dessa länder. Den exakta adressen i respektive stat anges (17).

Typ av period

Ange vilken typ av verksamhet som utövats (anställd eller egenföretagare), t.ex. mekaniker, affärsbiträde, egenföretagare inom jordbruket. Om tillämpligt, skola eller yrkesmässig rehabilitering (ange typ av kurs eller diplom [betyg] som erhållits), perioder utan förvärvsverksamhet (t.ex. hushållsarbete, arbetslöshet, sjukdom o.s.v.), militärtjänst (land). Om den berörda personen gjort militärtjänst i Italien ska en kopia av hans närvaropliktsbok (foglio matricolare) eller hans vitsord i tjänsten (stato di servizio) bifogas blankett E 207 (18).

Ort och land där verksamheten utövas. Om verksamheten utövas i Frankrike uppges namnet på *departementet* (19).

a) Försäkringsinstitution eller försäkring (15)

För institutioner i Spanien bifogas en kopia av den spanska sjömansboken/-böckerna om den aktuella institutionen är ISM (Instituto Nacional de la Marina/de sjöfartsanställdas försäkringskassa) eller om den aktuella försäkringen är den särskilda försäkringen för sjöfartsanställda.

b) Försäkringsnummer (20)

Om blanketten ska skickas till en institution i Danmark anges CPR-numret. Om blanketten ska skickas till en institution i Island ska det isländska personliga identifikationsnumret anges. Om blanketten ska skickas till en institution i Liechtenstein anges AHVförsäkringsnumret.

c) Typ av försäkring (21)

Ange detaljerat för varje fall om det är en obligatorisk försäkring, en frivillig försäkring, en valfri fortsättningsförsäkring eller en period utan försäkring.

Bosättningsort under verksamhetsperioden. För Grekland anges kommun och område om den berörda personen är försäkrad hos OGA (22).

Informationstext till blankett E 210

Anvisningarna vänder sig till handläggaren på försäkringskontoret Visby, utlandsärenden som fyller i blanketten när sökanden är bosatt utanför Sverige. (När sökanden är bosatt i Sverige och Försäkringskassan är utredande institution får Försäkringskassan denna blankett från varje berörd institution tillsammans med en kopia av institutionens beslut).

Högst upp kryssar handläggaren i vilken förmån beslutet avser.

Fält 1 Namn och adress på den utredande institutionen samt den utredande institutionens diarienummer, försäkringsnummer eller personnummer.

Fält 2 Uppgifter om den försäkrade.

Fält 3 Uppgifter om berättigad sökande (fylls endast i om ansökan avser efterlevandepension).

Fält 4 Här anger handläggaren sökandens aktuella adress.

Fält 5 Här skriver handläggaren in skäl för avslag (beslutsmotiveringen). Om beslutet är ett delvis avslag skriver handläggaren ingenting här.

Fält 6 Här ger handläggaren information till utredande institution som är viktig vid samordning av förmåner.

Punkt 6.1 Här väljer handläggaren ruta efter hur förmånen är beräknad.

Ruta 1. Sjuk- eller aktivitetsersättningen är beräknad enligt SFB (art 46 1a i). Detta betyder att sökanden uppfyller alla kraven för att få en sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB

Ruta 2. Sjuk- eller aktivitetsersättningen är pro rata beräknad (art 46 1a ii). Denna ruta fylls i om sökanden uppfyller alla kraven för att få en sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB, men har beviljats en pro rata beräknad ersättning då detta ger högst belopp.

Ruta 3. Sjuk- och aktivitetsersättningen är beräknad enligt pro rata eftersom handläggaren har varit tvungen att "låna" perioder från annat medlemsland (art 46.2 dvs. det finns endast 1–2 svenska perioder) eller (för sjukersättning) på grund av att sökanden var omfattad av ett annat medlemslands lagstiftning vid tidpunkten för försäkringsfallet (art. 46.2).

Ruta 4. fylls inte i av svensk handläggare.

Punkt 6.2 Här anger handläggaren om regler för samordning av förmåner av samma slag (art 46b) eller av annat slag (art 46c) tillämpats och från och med när samordning skett.

Ruta Förmån av samma slag. Om handläggaren gjort en samordning med utländsk förmån av samma slag ska denna ruta kryssas i och handläggaren ska skriva vilken utländsk förmån av samma slag som vi gjort samordning med. Det är endast om garantiersättningen är beräknad med framräkning eller om den inkomstrelaterade sjukersättningen är beräknad oberoende av försäkringstid (ej lyft ersättning) eller beräknad med antagandepoäng (lyft ersättning) och om pension i annat medlemsland har beräknats med antagande eller är oberoende av försäkringsperiodernas storlek som samordning kan vara aktuellt.

Ruta Förmån av annat slag. Om handläggaren gjort en samordning med utländsk förmån av annat slag ska denna ruta kryssas i och handläggaren ska skriva vilken utländsk förmån av annat slag som vi gjort samordning med. Förmån av annat slag är när den svenska förmånen och förmånen från det andra medlemslandet inte grundar sig på försäkringsperioder fullgjorda av samma person.

Övriga rutor, *andra inkomster*, är inte aktuella för svensk del.

Punkt 6.3 Denna ruta kryssar handläggaren i om ruta 6.2 är ifylld, dvs. om samordning har gjorts med utländska förmåner.

Ruta artikel 46a.3d. Här kryssar handläggaren i om den utländska förmånen endast påverkar inkomstrelaterade sjuk- eller aktivitetsersättningen eller garantiersättningen och avdrag därför har gjorts med hela det utländska beloppet (art. 46a.3d).

Ruta artikel 46 c. Här kryssar handläggaren i om samordning med utländsk förmån av *annat slag* gjorts och den svenska förmånen antingen pro rata beräknats eller beräknats enligt SFB och den utländska pensionen påverkat fler förmåner än den svenska ersättningen.

Övriga rutor är inte aktuella för svensk del.

Punkt 6.4 Här kryssar handläggaren i 12 månader. Kryssa 12 månader även om det är små belopp men skriv under punkt 6.5 att utbetalningen sker två alt. en gång per år.

Punkt 6.5 Här fyller handläggaren i första fr.o.m.-tidpunkten och eventuellt andra fr.o.m.-tidpunkter, om någon förändring skett av månadsbeloppet. Skriv också om utbetalningen görs en eller två gånger per år.

Punkt 6.6 Här skriver handläggaren månadsbelopp före skatteavdrag m.m. Om det behövs får flera belopp skrivas in här, i samma ordning som de olika från och med tidpunkterna under punkt 6.5. Beloppet kan användas för samordnas med utländska pensioner av annat slag. Vi har inte samordnat med andra pensioner av annat slag.

Punkt 6.7 Denna punkt är inte aktuell för svensk del då den rör frivilliga pensioner.

Punkt 6.8 Här skriver handläggaren bruttobelopp per månad efter samordning med utländska förmåner av annat slag enligt artikel 46 c, dvs. alla svenska belopp som är samordnade med utländsk pension av annat slag, oavsett beräkningssätt.

Punkt 6.9 Här anger handläggaren månatligt nettobelopp, dvs. månadsbelopp efter skatteavdrag och ev. andra avdrag.

Punkt 6.10 Här ska handläggaren ange bruttobeloppen för garantiersättning och för den inkomstrelaterade sjuk- eller aktivitetsersättningen.

Fält 7 Fylls i med automatik, omprövningshänvisning. Tänk på att ändra om E 210 sänds med ett omprövningsbeslut, dvs. om det i stället ska vara en överklagande-hänvisning. Det är viktigt att hela texten finns utskriven eftersom utredande institution ska överföra den till blankett E 211 *sammanfattning av beslut*.

Fält 8 Försäkringskassans namn, adress, stämpel och underskrift. Även den sökandes personnummer ska fyllas i här.

Informationstext till blankett E 211

När Försäkringskassan fått in E 210 (eller i vissa fall endast kopia av beslut) från berört land och handläggaren fattat ett slutligt beslut, fyller handläggaren i denna blankett och skickar den till berörda länder tillsammans med en kopia av det svenska slutliga beslutet och övriga berörda länders beslut.

Fält 1 Handläggaren fyller i sökandens personuppgifter m.m.

Fält 2 Handläggaren kryssar för vilken förmån beslutet avser.

Fält 3 Här fyller handläggaren i berörda institutioner i samtliga berörda länder, inklusive Sverige.

Fält 5 Om berört land har meddelat avslag hämtar handläggaren skälen för avslaget från blankett E 210, fält 5. OBS! även svenskt avslag anges för att sökanden på ett enkelt sätt ska få en överblick över sin sammanlagda ersättning.

Fält 6 Här fyller handläggaren i land och förmån t.ex. finsk arbetspension. Årsbelopp och fr.o.m.-tid hämtas från blankett E 210 punkterna 6.6, 6.7 eller 6.8. OBS! även den svenska förmånen anges för att sökanden på ett enkelt sätt ska få en överblick över sin sammanlagda förmån.

Fält 8 Här skriver handläggaren in berörda länders tidsfrister för överklagande.

Fält 9 Här fyller handläggaren i försäkringskontorets namn och adress stämplat.

Informationstext till blankett E 213

Blanketten är uppdelad i två delar och innehåller 5 tilläggsblad. Handläggaren fyller i, stämplar och skriver under den första sidan. Resten av blanketten fyller den undersökande läkaren i och skickar tillbaka till Försäkringskassan, som vidarebefordrar blanketten till den berörda institutionen tillsammans med blankett E 204, E 205S och E 207 eller till den institution som har begärt att få läkarutlåtandet. Kopia av intyget sparas i akten.

Informationstext till blankett E 215

Om berörd institution i annat medlemsland begär upplysningar från Försäkringskassan om förmånstagarens ekonomi, arbete, familjeförhållanden eller om förmånstagaren lever kan handläggaren meddela detta på denna blankett. Försäkringskassan kan även på eget initiativ informera berörd institution.

Informationstext till intyg P1

När Försäkringskassan fått in E 210 (eller i vissa fall endast kopia av beslut) från berört land och handläggaren fattat ett slutligt beslut, fyller handläggaren i detta intyg och skickar den till sökanden tillsammans med en kopia av det svenska slutliga beslutet och övriga berörda länders beslut.

Punkt 1 Här fyller handläggaren i person- och adressuppgifter för den som intyget gäller för.

Punkt 2 Här fyller handläggaren i uppgifter om den försäkrade personen. För sjukersättning och aktivitetsersättning är den försäkrade alltid samma person som den som innehar intyget.

Punkt 3 Här fyller handläggaren i uppgifter om vilka ersättningar som den försäkrade beviljats.

Punkt 3.1 Här fyller handläggaren i vilken institution som beviljat ersättning.

Punkt 3.2 Här fyller handläggaren i vilken typ av ersättning som beviljats.

Punkt 3.3 Här fyller handläggaren i datum för första utbetalning.

Punkt 3.4 Här ska handläggaren ange bruttobeloppet för ersättningen samt utbetalningsintervall och valuta.

Punkt 3.5 Här anger handläggaren om ersättningen är beräknad enligt nationell lagstiftning eller enligt pro rata temporis-principen och ifall försäkringsperioder kortare än ett år har använts.

Punkt 3.6 Här anger handläggaren om ersättningen minskats på grund av en annan förmån, inkomst eller sammanträffande av fullgjorda perioder.

Punkt 3.7 Här fyller handläggaren i tiden den sökande har på sig att skicka in en begäran om omprövning.

Punkt 3.8 Här fyller handläggaren i adressen till den institution som begäran om omprövning ska skickas till.

Punkt 4 Här fyller handläggaren i vilka institutioner som avslagit ansökan om ersättning.

Punkt 4.1 Här fyller handläggaren i vilken institution som avslagit ansökan om ersättning.

Punkt 4.2 Här fyller handläggaren i vilken typ av ersättning avslaget gäller.

Punkt 4.3 Här fyller handläggaren i skälet till att ansökan avslagits.

Punkt 4.4 Här fyller handläggaren i tiden den sökande har på sig att skicka in en begäran om omprövning.

Punkt 4.5 Här fyller handläggaren i adressen till den institution som begäran om omprövning ska skickas till.

Punkt 5 Här fyller handläggaren i uppgifter om den institution som utfärdar intyget.